

บทที่ 5

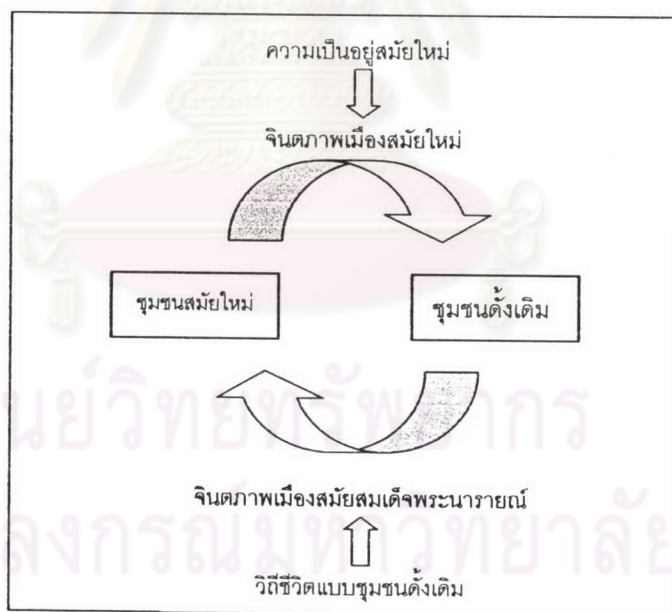
แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี

5.1 แนวคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี

5.1.1 แนวความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในลักษณะภาพรวม

แนวคิด “Balancing City” เมืองที่มีความสมดุลย์โดยเป็นความสมดุลย์ระหว่าง

- ความเป็นของเก่าและของใหม่ได้แก่ ความเป็นเมืองประวัติศาสตร์และความเป็นเมืองสมัยใหม่ จินตภาพของเมืองสมัยใหม่ที่มีความสอดคล้องกับลักษณะจินตภาพของเมืองประวัติศาสตร์ที่มีประวัติศาสตร์สืบเนื่องมาหลายยุคหลายสมัย โดยอาศัยองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมเป็นตัวเชื่อมต่อ
- สิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ของเมืองและสิ่งก่อสร้างสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นจะต้องมีความสอดคล้องทั้งในด้านรูปทรงสีสรร ประโยชน์ใช้สอยและ ขนาดเพื่อให้สิ่งก่อสร้างสมัยใหม่นั้นช่วยในการส่งเสริมคุณค่าของ สิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์นั้น

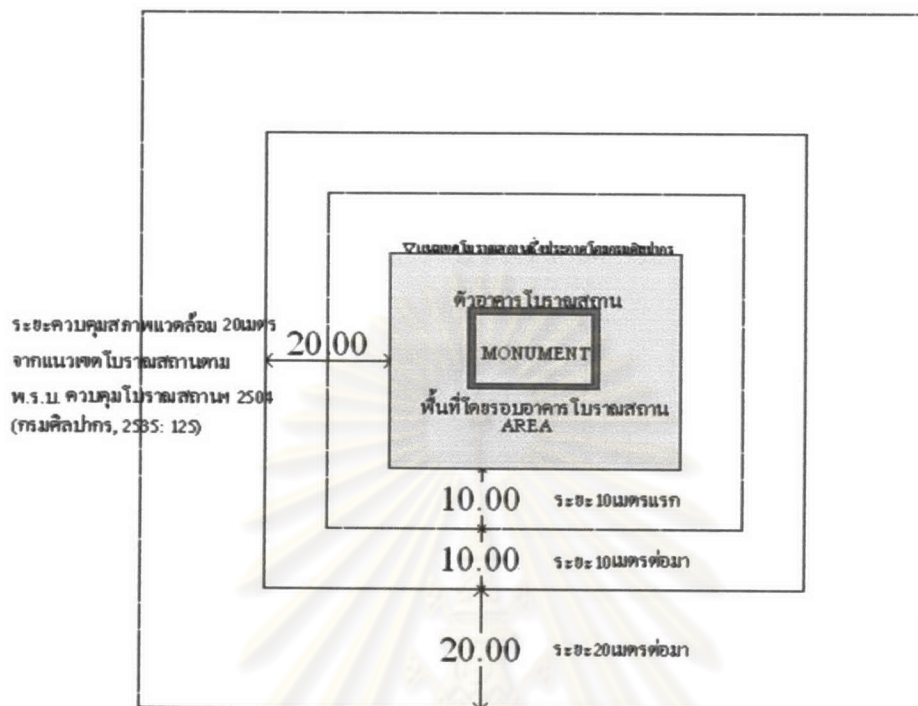

รูปที่ 5.1 แนวความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีแบบ Balancing City

ทั้งนี้ในการเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ใดๆจะต้องอยู่ภายใต้แนวคิดในการอนุรักษ์และการอยู่ร่วมกันระหว่างพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และการอยู่อาศัยของชุมชนในปัจจุบัน

5.1.2 แนวความคิดในการอนุรักษ์และจัดการภูมิทัศน์โบราณสถาน

1. การกำหนดระยะถอยร่นจากอาคารโบราณสถาน

รูปที่ 5.2 การกำหนดระยะถอยร่นจากเขตโบราณสถาน

ตาม พ.ร.บ. ควบคุมโบราณสถานฯ 2504 ได้กำหนดระยะควบคุมสภาพแวดล้อมห้าม 20 เมตรจากเขตโบราณสถาน(กรมศิลปากร, 2535: 125) ซึ่งประกอบไปด้วยตัวอาคารโบราณสถาน (Monument) และพื้นที่โดยรอบ(Areaหรือ Site) โดยเป็นเขตที่ประกาศโดยกรมศิลปากร ทั้งนี้จากการศึกษาได้เสนอแนวทางควบคุมใช้พื้นที่จากระยะถอยร่นจากโบราณสถานในเขตเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีดังนี้

- ในระยะ 10 เมตรแรกจากแนวเขตโบราณสถาน ไม่ควรก่อสร้างอาคารใดๆ เว้นแต่อาคารซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา, การดูแลรักษาโบราณสถานนั้นหรืออาคารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถานนั้นโดยควรมีความสูงของอาคารไม่เกิน 6 เมตรเพื่อไม่ให้บดบังทัศนียภาพโบราณสถาน ในระยะ 10 เมตรแรกนี้ควรเว้นระยะเป็นพื้นที่ว่างและทำการปลูกต้นไม้ เพื่อตกแต่งทัศนียภาพโบราณสถานให้สวยงาม

- ในระยะ 10 เมตรถัดมา นอกเหนือจากอาคารซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา, การดูแลรักษาโบราณสถานนั้นหรืออาคารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน อนุโลมให้มีอาคารตั้งอยู่ได้เว้นแต่ต้องเป็นอาคารที่ใช้ประโยชน์เพื่อการพักอาศัยและต้องเป็นอาคารที่มีอยู่แต่เดิมเท่านั้น โดยอาคารในพื้นที่นี้ไม่ควรมีความสูงของอาคารเกิน 12 เมตร

- และในระยะ 20 เมตรถัดมา นอกเหนือจากอาคารซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา, การดูแลรักษาโบราณสถานนั้นหรืออาคารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน อนุญาตให้มีการปลูกสร้างอาคารใหม่ได้แต่ต้องเป็นอาคารที่ใช้เพื่อการพักอาศัยและการพาณิชย์กรรมขนาดเล็กเท่านั้นควรมีความสูงของอาคารไม่เกิน 16 เมตร ซึ่งควรเป็นกิจการที่ส่งเสริมวัฒนธรรมเช่นร้านขายของที่ระลึก ร้านขายสินค้าหัตถกรรมพื้นถิ่น

- ในระยะ 40 เมตรขึ้นไปจากเขตโบราณสถานแต่อยู่ภายในเขตเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีชั้นที่ 1, 2 และ 3 ไม่ควรที่จะก่อสร้างอาคารสูงเกิน 16 เมตร และควรเป็นอาคารที่ใช้เพื่อการพักอาศัย และอาคารเพื่อประกอบการพาณิชย์กรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่านั้น ซึ่งควรเป็นกิจการที่ส่งเสริมวัฒนธรรมเช่นร้านขายของที่ระลึก ร้านขายสินค้าหัตถกรรมพื้นถิ่นและควรใช้มาตรการด้านผังเมืองในการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นเขตอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและให้กรมศิลปากรประกาศให้เขตเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีชั้นที่เป็นเขตโบราณสถาน

2. การก่อสร้างอาคาร/โครงสร้างในเขตโบราณสถาน -ในการก่อสร้างอาคารใดๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบโบราณสถาน ควรก่อสร้างอาคารที่มีความกลมกลืนไปกับโบราณสถานทั้งในเรื่องของขนาดที่ไม่ใหญ่จนเกินไป สีและวัสดุของอาคารควรจะต้องมีความกลมกลืนกับสีและวัสดุของโบราณสถานนั้น รูปทรงที่สอดคล้องกับโบราณสถานนั้น ตำแหน่งที่ตั้งจะต้องไม่ไปบดบังทัศนียภาพโบราณสถาน และควรออกแบบโครงสร้างใหม่ทั้งหมดและทำการออกแบบให้สามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่

3. การเลือกใช้วัสดุพืชพรรณในเขตพื้นที่โบราณสถาน

โดยควรเลือกใช้ทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม และไม้คลุมดิน ทั้งนี้ควรเป็นไม้พื้นถิ่น โดยอาศัยหลักการเลือกใช้วัสดุพืชพรรณของ Darrell Morrison (อ้างถึงใน Austin and Others, 1983: 21.)ว่ามีสิ่งที่ต้องพิจารณาคือ

3.1 จะต้องมีความเหมาะสมกับระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมของพื้นที่

3.2 จะต้องพิจารณางบประมาณที่มีอยู่ ต้นไม้ควรมีราคาที่เหมาะสมและประหยัดงบประมาณที่ใช้ในการดูแลรักษาด้วย

3.3 การเลือกใช้พืชพรรณโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เช่นพันธุ์ไม้โบราณ

3.4 ความสวยงามเหมาะสมกับสถานที่

พันธุ์ไม้ที่ปลูกอยู่เดิมในโบราณสถานนั้น พันธุ์ไม้ที่ดูแลรักษาง่ายโดยเป็นไม้ไม่ผลัดใบและไม่โตเร็วเกินไปนัก, มีระบบรากที่ไม่ไปทำลายโครงสร้างของโบราณสถาน ไม่เลือกใช้ไม้ที่มีรูปทรงแปลกตาและมีสีสดใสซึ่งจะไปดึงดูดความสนใจจากโบราณสถานนั้น และไม่ควรรใช้ไม้เลื้อยเนื่องจากเป็นไม้โตเร็วทำให้ดูแลรักษายาก

4. การติดตั้งป้ายในเขตพื้นที่ประวัติศาสตร์

4.1 ป้ายที่ติดตั้งในพื้นที่โบราณสถาน – ควรเป็นป้ายที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ และแสดงข้อมูลของโบราณสถานนั้นเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการท่องเที่ยว โดยอาจเป็นป้ายที่แสดงข้อมูลสำหรับคนพิการเช่นมีภาษาเบรลล์สำหรับคนตาบอดเป็นต้น ควรเป็นป้ายที่มีขนาดและสีสันทึบหรือดึงความสนใจจากโบราณสถานนั้น โดยอาจใช้วัสดุที่สอดคล้องกับโบราณสถาน และควรติดตั้งในตำแหน่งที่ไม่ไปบดบังโบราณสถาน โดยพิจารณาถึงความคงทนแข็งแรง และการดูแลรักษา รวมทั้งความเหมาะสมสวยงามมีเอกลักษณ์ด้วยศิลปะของโบราณสถานนั้นด้วย

4.2 ป้ายทั่วไปในเขตเมืองประวัติศาสตร์ – ในเขตเมืองประวัติศาสตร์ควรมีการติดตั้งป้ายโฆษณาเพื่อการพาณิชย์กรรมให้น้อยที่สุด โดยป้ายที่ติดตั้งควรเป็นป้ายที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมในเมือง เช่นป้ายจราจร ป้ายบอกชื่อสถานที่ ป้ายแสดงข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยว ป้ายประชาสัมพันธ์ของทางราชการ เป็นต้น ทั้งนี้

5. การติดตั้งระบบสาธารณูปโภคในเขตพื้นที่ประวัติศาสตร์

ได้แก่ระบบไฟฟ้า ประปา ระบบระบายน้ำ ควรติดตั้งระบบสาธารณูปโภคลงใต้ดินทั้งหมดเพื่อไม่ให้ทำลายทัศนียภาพโบราณสถานโดยเฉพาะโบราณสถานที่มีคุณค่าสำคัญมากของเมืองและบริเวณสภาพแวดล้อมโดยรอบ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ไปทำลายความมั่นคงแข็งแรง, คุณค่าทางศิลปกรรมและคุณค่าโบราณคดีของโบราณสถานนั้น

ทั้งนี้ในโบราณสถานที่มีคุณค่าอยู่ในลำดับต่อไปหรือพื้นที่ทั่วไปในเขตเมืองประวัติศาสตร์ อาจไม่จำเป็นต้องติดตั้งระบบสาธารณูปโภคใต้ดินก็ได้เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการ แต่ตำแหน่งที่ตั้งและความสูงจะต้องไม่ไปรบกวนทัศนียภาพของพื้นที่โบราณสถาน และอาจใช้องค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมมาช่วยในการส่งเสริมทัศนียภาพของพื้นที่ได้เช่น การใช้วัสดุพืชพรรณ เป็นต้น

5.1.3 แนวคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง

- แนวคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่างเดิมให้เป็นเปิดโล่งของเมือง

โดยพัฒนาแนวคิดที่ได้จากการศึกษากรณีศึกษา เมืองเก่าทั้งสามแห่งโดยทำการพัฒนาพื้นที่เปิดโล่งและพื้นที่สีเขียวของเมืองได้แก่

1. พัฒนาพื้นที่สีเขียวของเมืองในขนาดต่างๆ ตั้งแต่สวนสาธารณะระดับเมือง ไปจนถึงสวนสาธารณะระดับเล็ก โดยพัฒนาพื้นที่สีเขียวในรูปแบบระบบพื้นที่เปิดโล่ง (Open Space System) ที่มีความเชื่อมโยงถึงกัน และพัฒนาแนวกำแพงเมืองเก่า คลองคูเมืองเดิม และพื้นที่ว่าง

ริมน้ำให้เป็นสวนสาธารณะแบบเส้น(Greenbelt)เพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชน กิจกรรมงานเทศกาลประเพณีของเมือง และส่งเสริมจินตภาพของเมืองให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ปรับปรุงและพัฒนาภูมิทัศน์ถนนและทางเท้า

2.1 ถนนสายหลักที่เป็นแนวแกนเมือง โดยเน้นการปลูกต้นไม้เพื่อเน้นแนวแกนถนน การปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา การพัฒนาและปรับปรุงทางเท้า-ทางจักรยาน การติดตั้งอุปกรณ์ประกอบถนน(Street Furniture)และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้คนพิการเช่นทางลาด,พื้นปุ่มสำหรับคนตาบอดปรับปรุงและพัฒนาระบบระบายน้ำ

2.2 ทำการปิดถนนบางแห่งเพื่อใช้เป็นถนนคนเดินและลานกิจกรรมของเมือง

- ถนนที่เสนอให้ปิดการเดินรถในช่วงวันเสาร์- อาทิตย์ ได้แก่ ถนนที่เชื่อมต่อนแนวแกนออกจากพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ได้แก่ถนนพระยาเก้าำจัด ถนนฝรั่งเศส
- ถนนที่เสนอให้ปิดการเดินรถถาวร ได้แก่ ถนนสรศักดิ์เฉพาะช่วงบริเวณปราสาทแขก จนถึงแยกถนนราชดำเนิน

3. ให้มีการยกเว้นการเก็บค่าผ่านประตูโบราณสถานแก่ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และคนไทยทั่วไปอย่างน้อย 1 วันในสัปดาห์ เช่นในวันที่มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมน้อยที่สุดในสัปดาห์เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่โบราณสถานในการพักผ่อนและกิจกรรมนันทนาการอื่นๆที่เหมาะสมได้

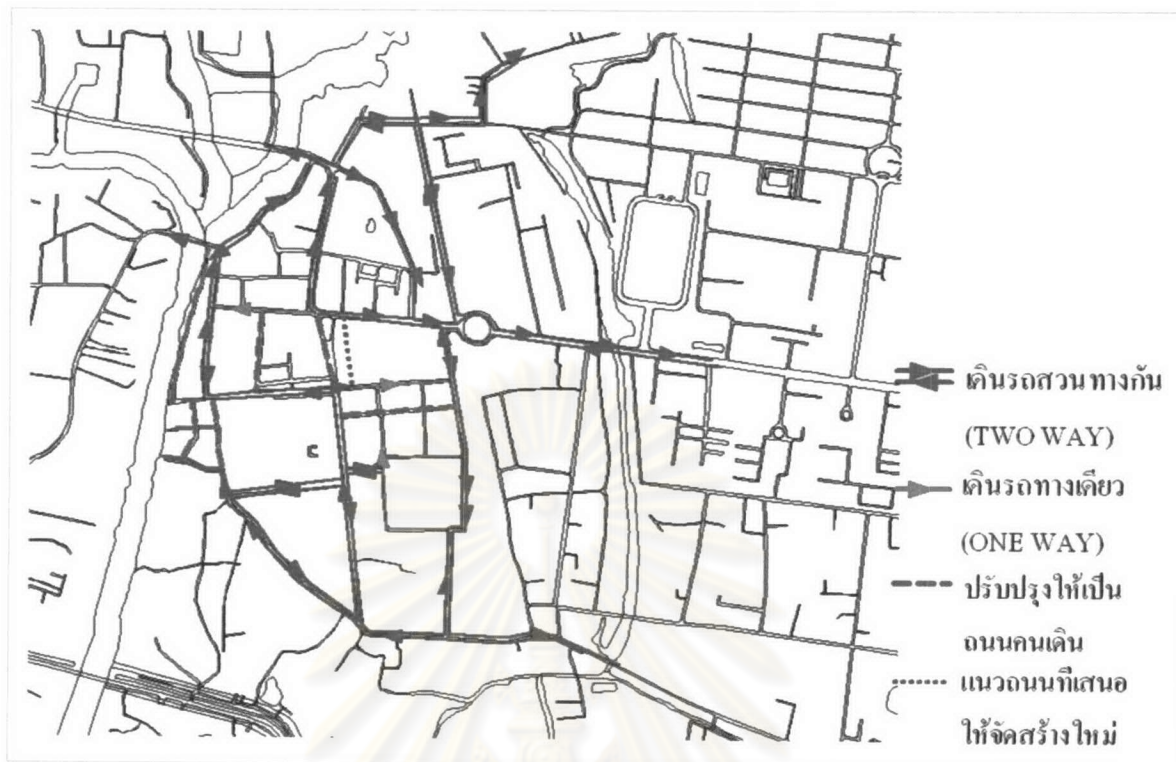
4. ประสานงานหน่วยราชการอื่นๆเพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างของหน่วยราชการนั้นที่ตั้งอยู่สองฝั่งถนนให้เป็นพื้นที่เพื่อใช้ในกิจกรรมของชุมชนเมือง พื้นที่ว่างของหน่วยราชการและสถานศึกษาเพื่อใช้ในกิจกรรมนันทนาการเมืองได้แก่

- พื้นที่ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
- พื้นที่บริเวณที่ทำการเทศบาลเมืองลพบุรี
- พื้นที่ว่างในสถานศึกษา ในจังหวัดลพบุรีได้แก่ สถาบันราชภัฏเทพสตรี วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

และทำการย้ายอาคารราชการบางแห่งได้แก่ สำนักงานศาลจังหวัดลพบุรี ออกจากพื้นที่เมืองเก่าไปไว้ในบริเวณย่านศูนย์ราชการ เพื่อพัฒนาให้เป็นพื้นที่สวนสาธารณะของเมือง

5. ประสานงานกับวัดและศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่า เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์และใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างวัดและศาสนสถานนั้น ให้เป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชน

ผังที่ 5.2 แสดงการจัดระบบการเดินรถในเขตเมืองเก่า

2. ปรับปรุงระบบขนถ่ายขยะให้มีประสิทธิภาพ และจัดสร้างถังขยะให้มีปริมาณเพียงพอ โดยเฉพาะในบริเวณย่านชุมชน โดยออกแบบให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบศิลปของโบราณสถาน และพิจารณาจัดสร้างสถานที่ทิ้งขยะที่ตั้งอยู่นอกเขตเมืองเก่าเพื่อที่จะไม่สร้างผลกระทบต่อชุมชนและ สภาพแวดล้อม และพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

3. ปรับปรุงระบบคูคลองและพื้นที่รับน้ำเพื่อใช้ในระบบระบายน้ำของเมือง โดยเฉพาะระบบคูคลองโบราณโดยทำการขุดลอกมิให้ตื้นเขินอยู่เสมอ ปรับปรุงสภาพตลิ่งเพื่อป้องกันการกัดเซาะพังทลายทั้งด้วยวิธีการตาดแข็งและการปลูกพืชชายน้ำทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่มและไม้คลุมดินเพื่อช่วยสร้างระบบนิเวศที่ดีให้กับแหล่งน้ำนั้น ทำการขุดคูน้ำเพิ่มเติมเพื่อให้มีการไหลเวียนของน้ำป้องกันมิให้น้ำขังและเน่าเสีย

4. จัดแบ่งพื้นที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมให้กับลึงบริเวณศาลพระกาฬ ทั้งนี้ในระยะจำเป็นจะต้องมีการควบคุมปริมาณประชากรของลึงไม่ให้มากเกินไป เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความแออัดของประชากรลึงซึ่งจะนำไปสู่ความเสียหายของพื้นที่โบราณสถานของเมือง

- แนวคิดในการปรับปรุงทัศนียภาพของเมือง

1. ส่งเสริมลักษณะองค์ประกอบจินตภาพของเมืองให้มีความโดดเด่น โดยอาศัยข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์และลักษณะจินตภาพของเมืองในสมัยสมเด็จพระนารายณ์เป็นแม่แบบในการปรับปรุงลักษณะจินตภาพของเมือง

2. ปรับปรุงและรื้อย้ายป้ายโฆษณาที่ในเขตเมืองประวัติศาสตร์ที่ตั้งชม, บดบังทัศนียภาพทัศนียภาพโบราณสถาน จัดสร้างป้ายจราจรเพิ่มเติมและป้ายประชาสัมพันธ์ขึ้นใหม่ที่มีรูปแบบและเอกลักษณ์แบบละโว้ให้สอดคล้องกัน

รูปที่ 5.3-ป้ายบอกชื่อถนนที่มีสัญลักษณ์ของเมืองลพบุรีรูปพระปรางค์สามยอด

3. ทำการย้ายระบบสาธารณูปโภคได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบโทรศัพท์ ลงใต้ดินเพื่อสร้างความเรียบร้อยและป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น ในถนนสายสำคัญและบริเวณโดยรอบโบราณสถานสำคัญของเมืองได้แก่

- ถนนราชมนูบริเวณวัดป่าธรรมโศภณถึงศาลพระกาฬถนนปรางค์สามยอดบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

- ถนนสรศักดิ์ช่วงบริเวณปรางค์แขก จนถึงแยกถนนราชดำเนิน ถนนที่เชื่อมต่อแนวแกนออกจากพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ได้แก่ถนนพระยากำจัด

4. ทำการปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงาแก่เมือง เพื่อบดบังทัศนียภาพเมืองในจุดที่ไม่เหมาะสมและปลูกเพื่อส่งเสริมทัศนียภาพพื้นที่โดยเฉพาะบริเวณโดยรอบอาคารโบราณสถาน

5. รื้อถอนอาคารบางหลังที่ก่อสร้างรุกล้ำหรือก่อสร้างบดบังอาคารโบราณสถาน

6. และเป็นการส่งเสริมองค์ประกอบจินตภาพของเมืองให้เด่นชัดด้วย

7. กั้นพื้นที่ว่างบางส่วนเพื่อให้เป็นที่อยู่ของลิง สร้างร่มเงา ปลูกพืชไม้ผลซึ่งเป็นอาหารของลิง และแบ่งพื้นที่บางส่วนสร้างแหล่งน้ำ

- การกำหนดมาตรการทางด้านกฎหมายและผังเมือง

1. กำหนดมาตรการทางด้านกฎหมายและเมืองรวมเฉพาะในพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีโดยกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์สภาพแวดล้อมประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยมีรายละเอียดคือ

1.1 กำหนดแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้ความสำคัญการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยของชุมชนร่วมกับพื้นที่โบราณสถาน โดยไม่ประกอบการใดๆที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมชุมชน

1.2 ควบคุมความหนาแน่น โดยกำหนดปริมาณหลังคาเรือนในเขตเมืองประวัติศาสตร์ ไม่ให้หนาแน่นจนเกินไป

1.3 ใช้มาตรการทางกฎหมายกำหนดให้เขตเมืองประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 และ 2 เป็นเขตควบคุมขนาด สี สัน ตำแหน่งและรูปแบบการติดตั้งป้ายโฆษณา เพื่อไม่ให้รบกวนทัศนียภาพโบราณสถาน.

1.4 กำหนดพื้นที่เพื่อการเจริญเติบโต หรือพื้นที่เพื่อการพัฒนาต่อไป

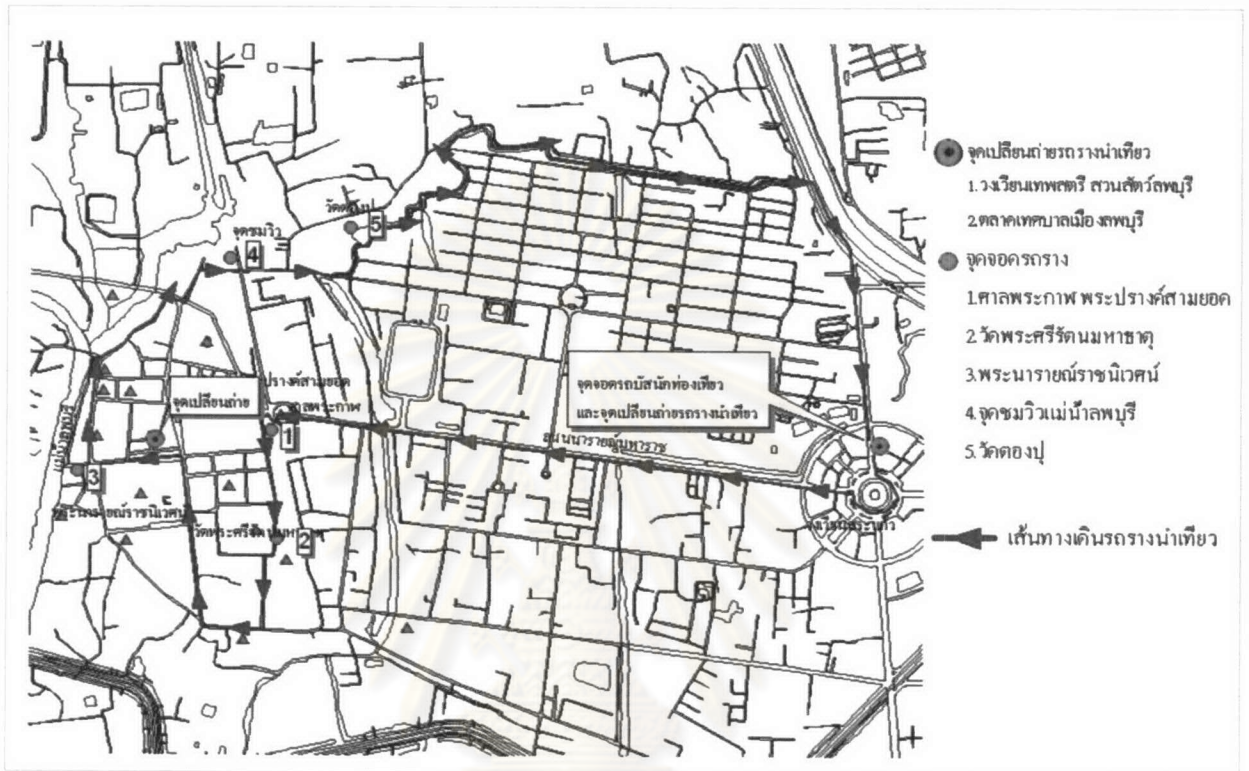
2. ไม่ทำการต่ออายุการเช่าที่ดินราชพัสดุ สถานที่ราชการ พื้นที่ธรณีสงฆ์ ในเขตเมืองเก่าชั้นที่ 1 ที่ให้เอกชนเช่า เมื่อหมดอายุและให้ทำการรื้อถอนอาคารที่ตั้งอยู่ออกเพื่อพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวของเมือง

5.1.4 แนวคิดในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว

เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีเป็นเมืองที่มีศักยภาพเรื่องการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ด้วยข้อจำกัด ในเรื่องพื้นที่จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนภูมิทัศน์เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทางประวัติศาสตร์

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองเก่าหลายแห่งเช่นอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาที่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่อาคารโบราณสถานบริเวณวิหารพระมงคลบพิตร เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ซึ่งสร้างความเสื่อมโทรมให้แก่ภูมิทัศน์โดยรอบ จากกรณีศึกษาดังกล่าวจึงพิจารณาเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นโดยการกำหนดพื้นที่ที่จะจัดเป็นศูนย์กลางบริการนักท่องเที่ยวตั้งอยู่นอกเขตเมืองเก่าชั้นที่ 1 และ 2 แทนพื้นที่เดิมซึ่งตั้งอยู่บริเวณศาลพระกาฬ โดยกำหนดให้เขตเมืองเมืองประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 เป็นเขตควบคุมห้ามรถบรรทุก/ รถโดยสารขนาดใหญ่เข้ามาในพื้นที่และจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้แก่

- การจัดสร้างพื้นที่จอดรถนักท่องเที่ยว ที่ตั้งอยู่นอกเขตเมืองเก่าและจัดรถรับส่งขนาดเล็กรับส่ง เพื่อแก้ปัญหาความแออัดของเขตเมืองเก่า โดยกำหนดสถานีเปลี่ยนถ่าย 2 แห่งได้แก่ 1. บริเวณวงเวียนสุริโยทัย และสถานีที่ 2 บริเวณตลาดเทศบาลเก่า ด้านข้างพระนารายณ์ราชนิเวศน์

ผังที่ 5.3 แสดงเส้นทางเดินรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

โดยวิ่งวนเป็นวงกลม รอบเขตเมืองประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1, 2 และ 3 และกำหนดจุดจอดรับส่งทั้งหมด 5 จุดตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้แก่

1. บริเวณศาลพระกาฬ (บริเวณที่ว่างทางรถไฟเดิม)
2. บริเวณหน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (ทางรถไฟเดิม)
3. บริเวณด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ริมแม่น้ำลพบุรี
4. จุดชมวิวม่าน้ำลพบุรี บริเวณวัดป่าธรรมโสภณ
5. โบราณสถานวัดทองปู้

2. การจัดให้มีศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวกระจายอยู่ในเขตสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเมืองและสร้างป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นการเสนอข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวด้วย

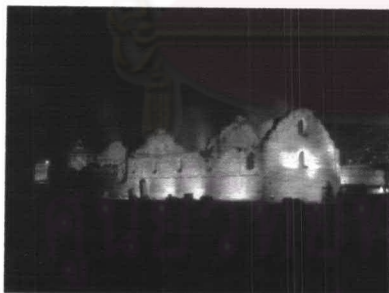
3. การพัฒนาและส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยวเมืองเก่าลพบุรี อีกทั้งเป็นการส่งเสริมมุมมองใหม่ขงเมือง เส้นทางกาท่องเที่ยวใหม่ที่ เสนอให้การดำเนินการได้แก่

3.1 เส้นทางท่องเที่ยวทางรถไฟ โดยเสนอให้มีการปิดเส้นทางรถไฟให้คงเหลือเฉพาะเส้นทางรถไฟเพื่อการท่องเที่ยว โดยพัฒนาพื้นที่เส้นทางรถไฟเดิมให้เป็นจุดรองรับนักท่องเที่ยวทางรถไฟ เพื่อให้สอดคล้องกับเส้นทางรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

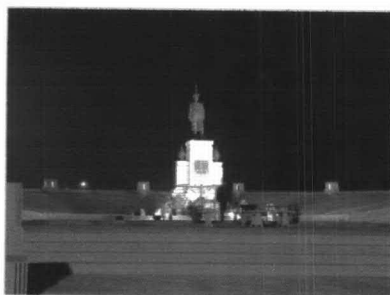
3.2 เส้นทางท่องเที่ยวทางเรือ เป็นการฟื้นฟูเส้นทางสายประวัติศาสตร์โดยเส้นทางสัญจรหลักได้แก่แม่น้ำลพบุรี โดยพัฒนาท่าเรือเดิมที่มีอยู่ได้แก่ ท่าสมเด็จพระนารายณ์ และท่าขุนนาง ด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์ให้เป็นที่เรือเพื่อการท่องเที่ยว และเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

3.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานโดยอาศัยเส้นทางจักรยาน(Bike Lane) ตามโครงการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองที่ได้เสนอไว้แล้ว

4. จัดกาส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเมืองลพบุรีและท่องเที่ยวโบราณสถานเวลากลางคืน โดยให้มีการติดตั้งแสงไฟประดับโบราณสถานและสถานที่สำคัญโดยแพะในวันเสาร์และอาทิตย์ และให้มีการจัดการแสดง Light & Sound ในโบราณสถานสำคัญของเมือง โดยเฉพาะในเทศกาลหรือวันหยุดพิเศษ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กาท่องเที่ยวและเป็นการสร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของเมือง แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทบต่อความสงบสุขในการอยู่อาศัยของชุมชนเมือง และไม่สร้างความเสียหายให้กับโบราณสถานนั้น

ภาพที่ 5.4-5.5 การแสดง Light & Sound และการประดับไฟตกแต่งโบราณสถานบริเวณพระนารายณ์ราชนิเวศน์ในงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ภาพที่ 5.6-5.7 การจัดแสดงประดับสถานที่สำคัญของเมืองในเวลากลางคืนในบริเวณอนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และบริเวณวงเวียนสระแก้ว

5. ปรับปรุงลักษณะภูมิทัศน์ให้มีพื้นที่ว่างก่อนถึงอาคารโบราณสถานเพื่อเป็นระยะตั้งตัว (นิลบล คล่องเวสสะและคณะ, 2538) เพื่อใช้เป็นที่ตั้งร้านค้าขายของที่ระลึก, ที่จอดรถ ฯลฯ อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นสัดส่วนแยกจากอาคารโบราณสถาน

6. กำหนดวิธีการควบคุมนักท่องเที่ยวในการเข้าชมอาคารโบราณสถาน โดยจัดทำเส้นทางเข้าชมในโบราณสถานหลักได้แก่พระนารายณ์ราชนิเวศน์ และโบราณสถานอื่นๆในรูปแบบเชื่อมต่อกันเป็นโครงข่าย

7. กำหนดระยะห่างในการเข้าชมอาคารโบราณสถานเพื่อป้องกันความเสียหายของอาคารโบราณสถานนั้นอันเนื่องมาจากการสัมผัสของนักท่องเที่ยว

8. จัดสร้างอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีแก่ผู้สนใจ

9. จัดสร้างป้ายแสดงข้อมูลโบราณสถาน ทั้งป้ายชื่อโบราณสถานนั้น ป้ายแสดงประวัติที่มา ผังบริเวณโดยจัดสร้างด้วยวัสดุที่มีความกลมกลืนกับโบราณสถานนั้น โดยกำหนดตำแหน่งไม่ให้ป้ายเหล่านั้นบดบังทัศนียภาพโบราณสถาน

รูปที่ 5.8 ป้ายแสดงข้อมูลโบราณสถานภายในพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ที่ก่อสร้างด้วยวัสดุซึ่งกลมกลืนกับอาคารโบราณสถานนั้น

5.2 การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี

5.2.1 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับเมืองเก่าลพบุรี จึงเสนอแนวความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองเก่าลพบุรีทางด้านกายภาพออกเป็น 2 แนวทางได้แก่

แนวทางการปรับปรุงที่ 1 เป็นแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์หรือเป็นแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในระยะต้น(Phaseที่ 1) โดยอาศัยแนวทางการอนุรักษ์ในรูปแบบการอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่และพื้นที่ประวัติศาสตร์ของเมือง เพื่อส่งเสริมให้เมืองมีสภาพแวดล้อม

ล้อมและลักษณะภูมิทัศน์ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยส่งผลกระทบต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ให้น้อยที่สุดโดยมีแนวทางการพัฒนาพื้นที่โดยเสนอแนวทางในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้อำนาจการรื้อถอนเฉพาะอาคารที่หมดสภาพประโยชน์ใช้สอย อาคารที่มีประโยชน์ใช้สอยผิดประเภทโดยทำการเวนคืนหรือยกเลิกสัญญาเช่า และปรับปรุงพื้นที่นั้นให้เป็นพื้นที่สวนสาธารณะของชุมชน เช่นอาคารตลาดท่าขุนนาง อาคารพาณิชย์ที่ผู้บุกรุกเช่าเอาไว้เป็นโกดังเก็บสินค้าบริเวณวัดปิ่น โรงภาพยนตร์ศาลายามา

2. ผ่อนผันให้ชุมชนที่ตั้งรกรากพื้นที่โบราณสถานหรือพื้นที่สาธารณะยังสามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่โบราณสถานที่คุณค่าและความสำคัญน้อยแต่ต้องมีการใช้ประโยชน์ที่จากพื้นที่เพื่อการพักอาศัยหรือเพื่อประโยชน์ของสาธารณะเช่นเป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชนหรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้น โดยให้ทำการรื้อถอนเฉพาะอาคารที่ผู้บุกรุกพักอาศัยอยู่ไม่ถึง 10 ปี อาคารที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เพื่อการพักอาศัย หรืออาคารที่ผู้บุกรุกยินยอมที่จะย้ายออกโดยให้ภาครัฐจัดหาสถานที่พักอาศัยใหม่ให้หรือโดยรัฐ (เช่นกรมศิลปากรหรือเทศบาลเมืองลพบุรี) เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ อสังหาริมทรัพย์ได้แก่อาคาร และที่ดินที่บุกรุกนั้น

3. ในส่วนของอาคารอื่นๆ ให้ทำการรื้อถอนหรือปรับปรุงเฉพาะอาคาร/ส่วนของอาคาร ที่อาจทำลายความมั่นคงแข็งแรง, ทึบดบังทัศนียภาพในส่วนสำคัญหรือลดทอนคุณค่าของพื้นที่โบราณสถาน

4. สร้างความเข้าใจในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ให้แก่ ผู้ที่พักอาศัยในพื้นที่โบราณสถาน ที่รัฐผ่อนปรนให้ โดยผู้ที่พักอาศัยอยู่จะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถานนั้นแลกับสิทธิในการพักอาศัยในพื้นที่

5. จะต้องมีการควบคุมการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆในพื้นที่โบราณสถาน โดยห้ามมิให้ผู้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่โบราณสถานก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆเพิ่มเติม โดยเฉพาะสิ่งก่อสร้างที่จะไปรบกวนอาคารโบราณสถาน และเมื่ออาคารที่พักอาศัยอยู่นั้นชำรุดหมดสภาพในการพักอาศัย ให้ผู้พักอาศัยอยู่ย้ายออกจากพื้นที่โบราณสถานนั้นและให้ภาครัฐเข้าไปจัดการซ่อมแซม ปรับปรุงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่นเช่นใช้เป็นพิพิธภัณฑ์หรือเพื่อการศึกษา เป็นต้น หรือรื้อถอนอาคารนั้นออกไป

6. ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ได้แก่

6.1 ในพื้นที่โบราณสถานสำคัญของเมืองได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ศาลพระกาฬ พระปรางค์สามยอด บ้านวิชาเยนทร์ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ซึ่งทำการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโบราณสถานเอาไว้แล้ว ให้ทำการพัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคได้แก่การย้ายสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์ ปรับปรุงพื้นที่จอดรถบริการ เช่นพื้นที่ขนขยะเพื่อการดูแลรักษา, สถานีจอดรถโดยสารประจำทาง ที่จอดรถจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว และจัดทำระบบป้ายแสดงข้อมูล และป้ายชื่อโบราณสถาน

6.2 ในพื้นที่โบราณสถานอื่นๆ ให้ปรับปรุงภูมิทัศน์ไปตามลักษณะสภาพพื้นที่ และชุมชน โดยทำการพัฒนาส่วนที่รื้อถอนอาคารออกให้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนของชุมชน โดยเน้นทำการปลูกต้นไม้เพื่อปกปิดทัศนียภาพอาคารที่ไม่เหมาะสม และจัดสร้างระบบป้ายเพื่อแสดงข้อมูลโบราณสถานนั้น

6.3 ในพื้นที่ชุมชนที่ตั้งอยู่โดยรอบโบราณสถาน ให้ทำการปรับปรุงป้ายโฆษณาให้เหมาะสมกับพื้นที่โบราณสถาน รื้อถอนเสาอากาศโทรทัศน์ และทำการปลูกต้นไม้เพื่อตกแต่งและปกปิดทัศนียภาพที่ไม่เหมาะสม และให้มีการปรับเปลี่ยนมาเป็นอาคารเพื่อการพาณิชย์กรรมตามระยะถอยร่นที่กำหนดไว้

แนวทางการปรับปรุงที่ 2 เป็นแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในรูปแบบการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองตามแนวคิด Urban Renewal ด้วยการกำหนดให้พื้นที่ประวัติศาสตร์ของเมืองและพื้นที่โบราณสถานเป็นเขตสงวนรักษา โดยทำการรื้อย้ายชุมชนบางส่วนที่มีสภาพเสื่อมโทรมและรुकล้ำพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ประวัติศาสตร์นั้น และพัฒนาให้เป็นพื้นที่สวนสาธารณะของเมือง หรือพื้นที่เปิดโล่งเพื่อส่งเสริมมุมมองโบราณสถานนั้นให้สง่างาม โดยพัฒนาพื้นที่ว่างนั้นในรูปแบบระบบพื้นที่เปิดโล่งของเมือง (Open Space System) เพื่อส่งเสริมลักษณะภูมิทัศน์ที่ดีของเมือง แนวทางในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้พื้นที่โบราณสถานเป็นเขตสงวนรักษา และเว้นระยะถอยร่นออกจากเขตโบราณสถานตามที่เสนอไว้ในข้อที่ 5.1.1 โดยทำการรื้อย้ายบ้านเรือนราษฎรที่บุกรุกและตั้งประชิดพื้นที่โบราณสถานเพื่อทำการขุดแต่ง และปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถาน

2. ปรับปรุงพื้นที่ศูนย์รวมชุมชนได้แก่ พื้นที่บริเวณตลาดสดเทศบาล พื้นที่บริเวณย่านศาลพระกาฬและพระปรางค์สามยอด โดยรื้อถอนอาคารที่ตั้งบังทัศนียภาพโบราณสถานและสถานที่สำคัญ ปรับปรุงพื้นที่สถานีจอดรถประจำทาง ที่จอดรถจักรยาน และจัดสร้างร้านขายของที่ระลึกตามระยะถอยร่นที่กำหนดไว้

3. รื้อถอนอาคารที่สร้างบังทัศนียภาพอาคารโบราณสถาน และทัศนียภาพเมืองได้ และทำการพัฒนาพื้นที่ว่างนั้นให้เป็นสวนสาธารณะของเมือง ได้แก่พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรีและบริเวณพื้นที่โดยรอบอาคารโบราณสถานสำคัญของเมือง เช่นพระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด บ้านวิชาเยนทร์ เป็นต้น

5.2.2 สรุปปัญหาทางด้านกายภาพ

จากการศึกษาแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองเก่าลพบุรี เราสามารถสรุปลักษณะปัญหาทางด้านกายภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพภูมิทัศน์เมืองได้เป็นหัวข้อดังนี้

1. ปัญหาคุณภาพทางสายตา(Visual Quality Problem) อันได้แก่

- ปัญหาการก่อสร้างอาคารทำลายทัศนียภาพโบราณสถาน – เป็นปัญหาที่ทำให้ทัศนียภาพของโบราณสถานต้องเสื่อมโทรมลง อาคารส่วนใหญ่มักเป็นอาคารพักอาศัย และอาคารพาณิชย์กรรม โดยส่วนใหญ่มักก่อสร้างอาคารในตำแหน่งที่บดบังทัศนียภาพ อาคารบางแห่งเป็นอาคารพาณิชย์กรรมสมัยใหม่ซึ่งมีรูปร่างหน้าตาขัดแย้งกับโบราณสถาน อาคารที่มีสัดส่วนขนาดใหญ่จนข่มความสำคัญของโบราณสถาน เป็นต้น

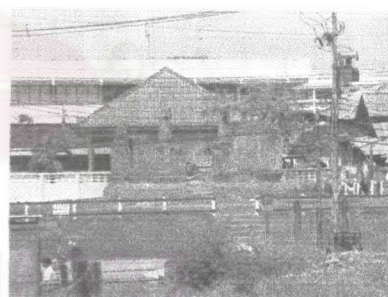
รูปที่ 5.9 อาคารพาณิชย์ทางเข้าวัดสันเปาโล

รูปที่ 5.10 อาคารโรงภาพยนตร์ด้านหลังพระปรางค์สามยอด

รูปที่ 5.11 อาคารพาณิชย์กรรมสมัยใหม่ที่มีรูปร่างอาคารขัดแย้งกับโบราณสถานปรางค์แขก

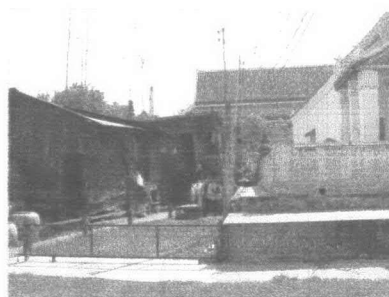

รูปที่ 5.12 อาคารพาณิชย์กรรมที่ตั้งอยู่โดยรอบโบราณสถานวัดอินทรา

อาคารบ้านพักอาศัยในเขตเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี มักเป็นอาคารไม้เก่าแก่อาศัยอยู่กันอย่างแออัดโดยรอบโบราณสถาน ซึ่งชำรุดทรุดโทรมไปตามสภาพการใช้งานมีการตั้งวางสิ่งของไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่เหมาะสมแก่โบราณสถานนั้น

รูปที่ 5.13 ชุมชนหลังวัดนครโกษา

รูปที่ 5.14 สภาพบ้านเรือนด้านข้างวัดกวีศราราม

- ปัญหาทัศนียภาพจากป้าย - ปัจจุบันยังไม่มีมาตรการควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณาใดๆ ปัญหาที่พบได้แก่การติดตั้งป้ายขนาดใหญ่ในตำแหน่งที่บดบังทัศนียภาพโบราณสถาน ป้ายที่มีรูปแบบสีฉูดฉาดไฮ้มทัศนียภาพอาคารโบราณสถาน

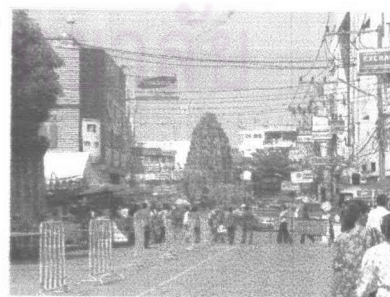

รูปที่ 5.15-5.16 ทัศนียภาพพระนารายณ์ราชนิเวศน์ซึ่งมีการติดตั้งป้ายโฆษณา บดบังและข่มความสำคัญของโบราณสถานลงไป

- ปัญหาระบบสาธารณูปโภคทำลายทัศนียภาพเมือง -สภาพภูมิทัศน์เมืองในปัจจุบันเต็มไปด้วยระบบสาธารณูปโภคที่ระโยงระยางพาดผ่านไปตามอาคารโบราณสถานสำคัญของเมืองและอาคารที่พักอาศัย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของเมืองและพื้นที่โบราณสถานต่างๆแล้ว ยังสามารถก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ที่ไม่สัมผัสและเป็นสาเหตุของการเกิดอัคคีภัยได้อีกด้วย

รูปที่ 5.17ทัศนียภาพวัดนครโกษาจากถนนปรางค์สามยอด ที่มีสายไฟฟ้าพาดผ่านทำลายทัศนียภาพ

รูปที่ 5.18 ทัศนียภาพโบราณสถานปรางค์แขกบริเวณหน้าตลาดเทศบาล 1(ตลาดล่าง) ที่มีสายไฟฟ้าพาดผ่านอย่างหนาแน่น

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่โบราณสถาน

- ปัญหาการรुकล้ำพื้นที่โบราณสถาน – โดยแบ่งสภาพปัญหาออกเป็น 2 ระดับ
  - การก่อสร้างอาคารบุกรุกเข้ามาในพื้นที่เขตโบราณสถาน ซึ่งเป็นความผิดตามพ.ร.บ.โบราณสถาน 2504 ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายและบดบังทัศนียภาพโบราณสถานที่เกิดปัญหาในระดับนี้ได้แก่บริเวณโบราณสถานวัดปิ่น สระมโนहरา

รูปที่ 5.19 ปัญหาการรุกล้ำพื้นที่โบราณสถานวัดปิ่น

รูปที่ 5.20 ชุมชนสระมโนहरา

- การก่อสร้างอาคารประชิดแนวเขตโบราณสถาน การรุกล้ำในระดับนี้ยังไม่ถือเป็นความผิดตามพ.ร.บ.โบราณสถาน 2504 แต่สร้างความเสียหายแก่โครงสร้างและทัศนียภาพของโบราณสถานนั้น

รูปที่ 5.21 การสร้างอาคารประชิดแนวกำแพงพระนารายณ์ราชินีเวศน์

รูปที่ 5.22 ปัญหาการรุกล้ำ ซากโบราณสถานวัดราชา

นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาการรุกล้ำแนวกำแพงเมือง และบริเวณประตูเมืองโบราณ และการบุกรุกคลองคูเมืองซึ่งถือเป็นโบราณสถานประเภทหนึ่งเช่นกัน โดยในปัจจุบันมีการก่อสร้างอาคารซ้อนทับลงไปบนแนวกำแพงเมืองซึ่งในปัจจุบันแนวกำแพงเมืองเหลือเพียงซากปรักหักพังเก่าแก่ ได้แก่บริเวณริมแม่น้ำลพบุรี ปัญหาการก่อสร้างอาคารเข้ามาประชิดแนวกำแพงเมือง และการสร้างอาคารบดบังแนวกำแพงเมือง ในขณะที่สภาพคลองคูเมืองเดิมทั้ง 3 ชั้นได้มีผู้เข้ามาก่อสร้างอาคารพักอาศัยรุกล้ำแนวเขตคลองคูเมืองเดิม

รูปที่ 5.23 อาคารที่สร้างทับแนวกำแพงเมืองด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์

รูปที่ 5.24 บ้านเรือนราษฎรที่สร้างบดบังทัศนียภาพแนวกำแพงเมืองเก่า

รูปที่ 5.25 แนวกำแพงเมืองชั้นที่ 1 ด้านหน้าวัดตองปุ ที่ปัจจุบันมีการก่อสร้างถนนและอาคารทับจนไม่เหลือร่องรอยแล้ว

รูปที่ 5.26 แนวกำแพงดินริมถนนประตู่ชัยทางด้านทิศใต้ของเมืองที่มีการก่อสร้างอาคารประชิดแนวกำแพงเมือง

รูปที่ 5.27 สภาพการบุกรุกคลองคูเมืองชั้นที่ 1 คลองเรือก

รูปที่ 5.28 การสร้างถนนท่าขยาย และปลูกอาคารประชิดคลองคูเมือง

- ความเสื่อมโทรมของระบบอุทกวิทยาโบราณ - คลองคูเมืองทั้ง 3 ชั้นเป็นคลองที่ขุดขึ้นมาตั้งสมัยการสร้างเมืองลพบุรีเป็นคลองที่ขุดเชื่อมต่อแม่น้ำลพบุรีเป็นระบบ ปัจจุบันระบบคลองคูเมืองบางส่วนตื้นเขินและไม่เชื่อมต่อถึงกันทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียโดยเฉพาะคลองคูเมืองชั้นที่ 2 และในคลองคูเมืองชั้นที่ 3 มีการผันน้ำไปลงยังคลองชลประทาน ทำให้คลองบางส่วนแห้งขอด นอกจากนี้พื้นที่รับน้ำโบราณหลายแห่งได้หมดสภาพเป็นพื้นที่รับน้ำแล้วได้แก่ สระมโนहरา ทะเลสาบชูปศร

รูปที่ 5.28 แนวคลองคูเมืองเก่าชั้นที่ 3
เสื่อมโทรมด้านข้างสวนสัตว์ลพบุรี

รูปที่ 5.29 แนวคลองคูเมืองเก่าชั้นที่ 2 มี
สภาพเสื่อมโทรม

- ปัญหาการก่อสร้างเส้นทางคมนาคมประชิดแนวเขตโบราณสถาน – ซึ่งบริเวณที่เกิดปัญหาชัดเจนได้แก่บริเวณปรางค์แขก ซึ่งตั้งอยู่เป็นเกาะกลางถนนหน้าตลาดสดเทศบาล และบริเวณวงเวียนศาลพระกาฬ พระปรางค์สามยอด วัดนครโกษา วัดบันไดอิฐ ซึ่งมีการก่อสร้างแนวถนนและเส้นทางรถไฟสายเหนือประชิดแนวเขตโบราณสถาน ซึ่งแรงสั่นสะเทือนจากยานพาหนะสร้างความเสียหายให้แก่โบราณสถาน และก่อให้เกิดมลพิษทั้งทางด้านเสียงดังและควันทันในบริเวณโดยรอบโบราณสถานอีกด้วย

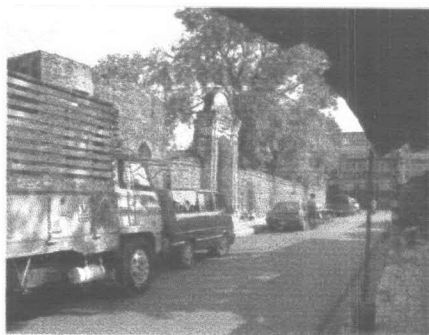

รูปที่ 5.30 แนวเส้นทางรถไฟด้านข้าง
พระปรางค์สามยอด

รูปที่ 5.31 ถนนสุรศักดิ์ที่ตัดประชิดฐาน
ปรางค์แขก

- การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบโบราณไม่เหมาะสม – พื้นที่โบราณสถานหลายแห่งมีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโดยรอบ โดยชุมชนเหล่านั้นบางแห่งก็มีการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยรอบโบราณสถานไม่เหมาะสมเช่นการก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรม การตั้งวางสินค้าและใช้โบราณสถานเป็นโกดังเก็บสินค้า ซึ่งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมโดยรอบโบราณสถานและทำให้คุณค่าของโบราณสถานนั้นลดทอนลงไปด้วย

รูปที่ 5.32 การตั้งวางสินค้า และจอดรถบรรทุก รับส่งสินค้าบริเวณด้านข้างบ้านวิชาเยนทร์

รูปที่ 5.33 อาคารพาณิชย์กรรมขนาดใหญ่ด้านหน้าพระนารายณ์ราชินีเวศน์

- ปัญหาจากลิง - บริเวณโดยรอบศาลพระกาฬและพระปรางค์ 3 ยอด เป็นที่อยู่อาศัยของฝูงลิงซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญของเมืองลพบุรี ซึ่งฝูงดังกล่าวได้สร้างความรำคาญให้แก่คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบ ในการรื้อค้นเศษอาหาร อีกทั้งบางครั้งมีการรื้อค้นข้าวของและกองขยะ สร้างความสกปรกให้แก่พื้นที่โบราณสถานและบริเวณโดยรอบอีกด้วย

3. ปัญหาสภาพภูมิทัศน์เมือง ได้แก่

- ปัญหาความคับแคบของถนน การขาดพื้นที่ทางเท้าและปัญหาที่เกิดจากการใช้รถยนต์- ถนนในเขตเมืองประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มักมีความคับแคบอันเนื่องมาจากลักษณะการวางผังเมืองที่มีมาแต่โบราณ ส่งผลให้พื้นที่ทางเท้ามีความคับแคบไปด้วย

เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยให้มีการจราจรด้วยรถยนต์ จึงส่งผลให้เกิดความแออัดของการจราจร ปัญหาสถานที่จอดรถ และการตั้งวางสินค้าบนทางเท้า ทั้งนี้เป็นผลให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมอันเนื่องมาจากมลพิษที่เกิดจากรถยนต์ อันตรายของผู้คนที่เดินสัญจรไปมาข้างถนนอันเกิดจากอุบัติเหตุ และอาจเกิดความเสียหายของพื้นที่โบราณสถานอันเนื่องมาจาก

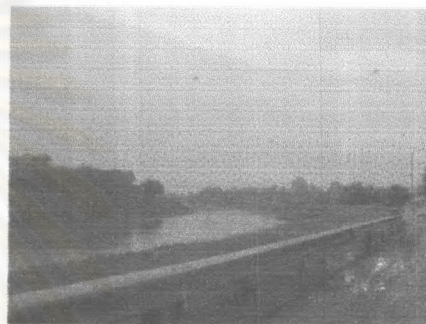
รูปที่ 5.34 ทางเท้าบริเวณตลาดสดเทศบาล

รูปที่ 5.35 ที่จอดรถตลาดเทศบาล ด้านข้างพระนารายณ์ราชินีเวศน์

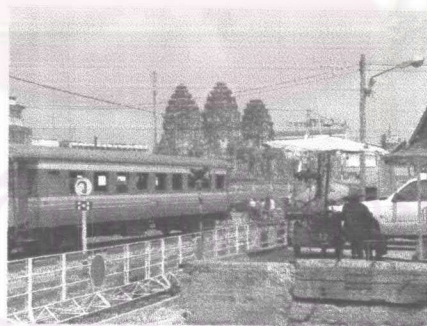
ปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบถนน(Street Furniture) และป้ายบอกทิศทาง ในเขตเมืองประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 ยังไม่มีการติดตั้งป้ายจราจรที่เห็นได้ชัดเจน อีกทั้งยังไม่มี การติดตั้ง อุปกรณ์ประกอบถนนที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนที่อาศัยอยู่ในเมืองเช่นที่ปักให้ร่มเงา ถึง ขยะ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการเช่นทางลาด พื้นปูสำหรับผู้พิการทางสายตา

- ถนนสายหลักขาดแคลนร่มเงา และพื้นที่สีเขียว สภาพภูมิทัศน์เมืองร้อนและแห้งแล้ง โดยเฉพาะบริเวณถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งขาดแคลนต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา และในเขตเมืองเก่าซึ่งขาดแคลนพื้นที่ปลูกต้นไม้สร้างความร่มรื่นให้กับภูมิทัศน์เมือง อีกทั้งยังช่วยให้น้ำสามารถซึมลงดินได้เร็วยิ่งขึ้นอีกด้วย

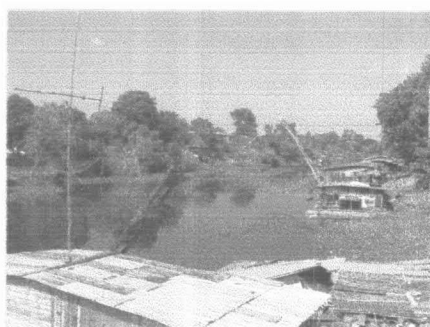
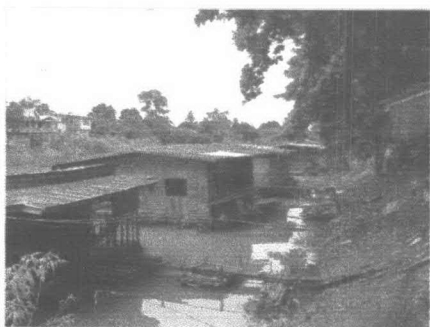
รูปที่ 5.36 ภูมิทัศน์ถนนนารายณ์มหาราช รูปที่ 5.37 ภูมิทัศน์ถนนเลียบคลองชลประทาน

- ปัญหาการจราจรติดขัด บริเวณวงเวียนในบริเวณวงเวียนศาลพระกาฬ - โดยเฉพาะในขณะที่มีรถไฟวิ่งผ่าน ซึ่งก่อให้เกิดการจราจรติดขัดเป็นระยะทางยาวและบางครั้งก็ก่อให้เกิดอุบัติเหตุอีกด้วย

รูปที่ 5.38 บริเวณวงเวียนศาลพระกาฬขณะรถไฟแล่นผ่าน

- ปัญหาการเกิดย่านพักอาศัยแออัดรูก้ำพื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ริมน้ำ นอกเหนือจากมีการบุกรุกพื้นที่โบราณสถานแล้ว ในพื้นที่สาธารณะบางแห่งก็มีการบุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยเช่น ในบริเวณสระมโนहरา และบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรี บริเวณด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์

รูปที่ 5.39 อาคารเรือนแพริมน้ำด้านหลังตลาดท่าขุนนาง

รูปที่ 5.40 อาคารเรือนแพริมน้ำบริเวณด้านหลังพระนารายณ์ราชินี

- ปัญหาเรื่องพื้นที่ทิ้งขยะในเขตตัวเมือง - พื้นที่เมืองเก่าเป็นพื้นที่พักอาศัยหนาแน่น ซึ่งเป็นแหล่งผลิตขยะปริมาณมหาศาล ในขณะที่มาตรการในการกำจัดขยะของเทศบาลยังไม่ดีพอ จึงทำให้เกิดขยะตกค้างได้แก่บริเวณตลาดท่าขุนนางด้านหลังพระนารายณ์ราชินี และบริเวณที่ทิ้งขยะตลาดเทศบาล

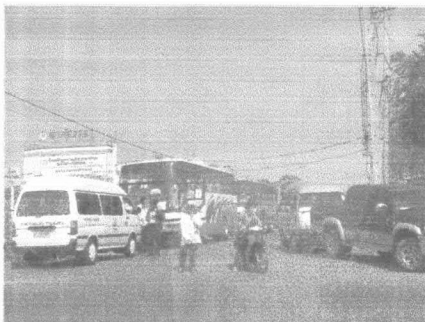
รูปที่ 5.41 กองขยะบนแนวกำแพงเมืองด้านข้างตลาดท่าขุนนาง

รูปที่ 5.42 ที่ทิ้งขยะตลาดเทศบาล ด้านหลังพระนารายณ์ราชินี

4. ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว

- การขาดแคลนป้ายแสดงข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว - อันได้แก่ป้ายชื่อโบราณสถาน ป้ายแสดงข้อมูล ประวัติ ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ป้ายแผนที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ซึ่งป้ายที่มีอยู่ก็อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม

- ปัญหาการขาดแคลนที่จอดรถโดยสำนักท่องเที่ยว ร้านค้าขายของที่ระลึก ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย - ซึ่งในปัจจุบันสร้างปัญหาให้กับแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เกิดจากปัญหาความคับแคบและความแออัดของพื้นที่ ซึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด

รูปที่ 5.43 แสดงที่จอดรถบัสนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน ซึ่งจัดบริเวณข้างถนนราชมานุริมทางรถไฟ

5. ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่เปิดโล่งของเมือง(Open space)

- ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่จัดกิจกรรมและงานประเพณีของเมือง-ในปัจจุบันเมืองลพบุรียังไม่มีพื้นที่จัดกิจกรรมของเมืองซึ่งงานเทศกาลของเมืองมักใช้พื้นที่โบราณสถานและทำการปิดถนนเพื่อใช้เป็นสถานที่จัดงานเช่นงานแผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์มหาราช งานฤดูหนาว และโต๊ะจีนลิง เป็นต้น

รูปที่ 5.44-5.45 การปิดถนนพระยาตากำจัดและถนนราชดำเนินเพื่อใช้ขายสินค้าในงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

รูปที่ 5.46 การจัดงานโต๊ะจีนลิงบริเวณพระปรางค์สามยอด ที่สร้างความสกปรกและมีการประดับตกแต่งโบราณสถานจนเกิดทัศนียภาพที่ไม่เหมาะสม

รูปที่ 5.47 งานฤดูหนาว งานเทศกาลประจำของเมืองลพบุรีที่จัดบริเวณสนามโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

- ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่เพื่อกิจกรรมนันทนาการ และสวนสาธารณะ-เนื่องจากพื้นที่โล่งของเมืองส่วนใหญ่ ถูกบุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยและเป็นชุมชนแออัด ซึ่งทำให้เมืองเกิดความคับแคบและหนาแน่น

ปริมาณพื้นที่สีเขียวของเมืองมีผลโดยตรงต่อลักษณะคุณภาพชีวิตของผู้ที่อาศัยอยู่ในเมือง ในปัจจุบันในเขตเมืองเก่าลพบุรีมีพื้นที่สวนสาธารณะเพียงแห่งเดียวได้แก่สวนสาธารณะราชานุสรณ์ซึ่งมีพื้นที่เพียง 9,400 ตารางเมตรเท่านั้น ซึ่งเป็นสวนสาธารณะในระดับสวนละแวกบ้าน(Neighborhood Park) สำหรับประชากรที่อยู่นอกเขตบริการนั้นมักใช้พื้นที่ ว่างภายในสถานที่ราชการเช่นโรงเรียนหรือวัดเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนเท่านั้น

รูปที่ 5.48 สวนสาธารณะราชานุสรณ์ สวนสาธารณะเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่าลพบุรีชั้นที่ 1

รูปที่ 5.49 วัดมณีชลขันธ์ซึ่งตั้งอยู่กลางแม่น้ำลพบุรี ปัจจุบันเป็นพื้นที่โล่งของเมืองซึ่งยังไม่มีการพัฒนาให้เป็นสวนสาธารณะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่เฉพาะ

จากการสรุปข้อมูลทั้งหมดพบว่าปัญหาทางด้านภูมิทัศน์ที่สำคัญของเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีได้แก่ การขาดแคลนพื้นที่สีเขียว, พื้นที่ว่างเพื่อการนันทนาการของเมือง ปัญหาความเสื่อมโทรมของภูมิทัศน์เมืองโดยเฉพาะภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบโบราณสถานซึ่งตั้งอยู่ในส่วนต่างๆ ของเมืองสาเหตุสำคัญมาจาก การที่ปัจจุบันสภาพเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีได้กลายสภาพเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่มีการตั้งถิ่นฐานโดยรอบพื้นที่โบราณสถานอย่างหนาแน่นอีกทั้งบางส่วนยังได้มีการรุกล้ำเข้าไปในพื้นที่อนุรักษ์อีกด้วย

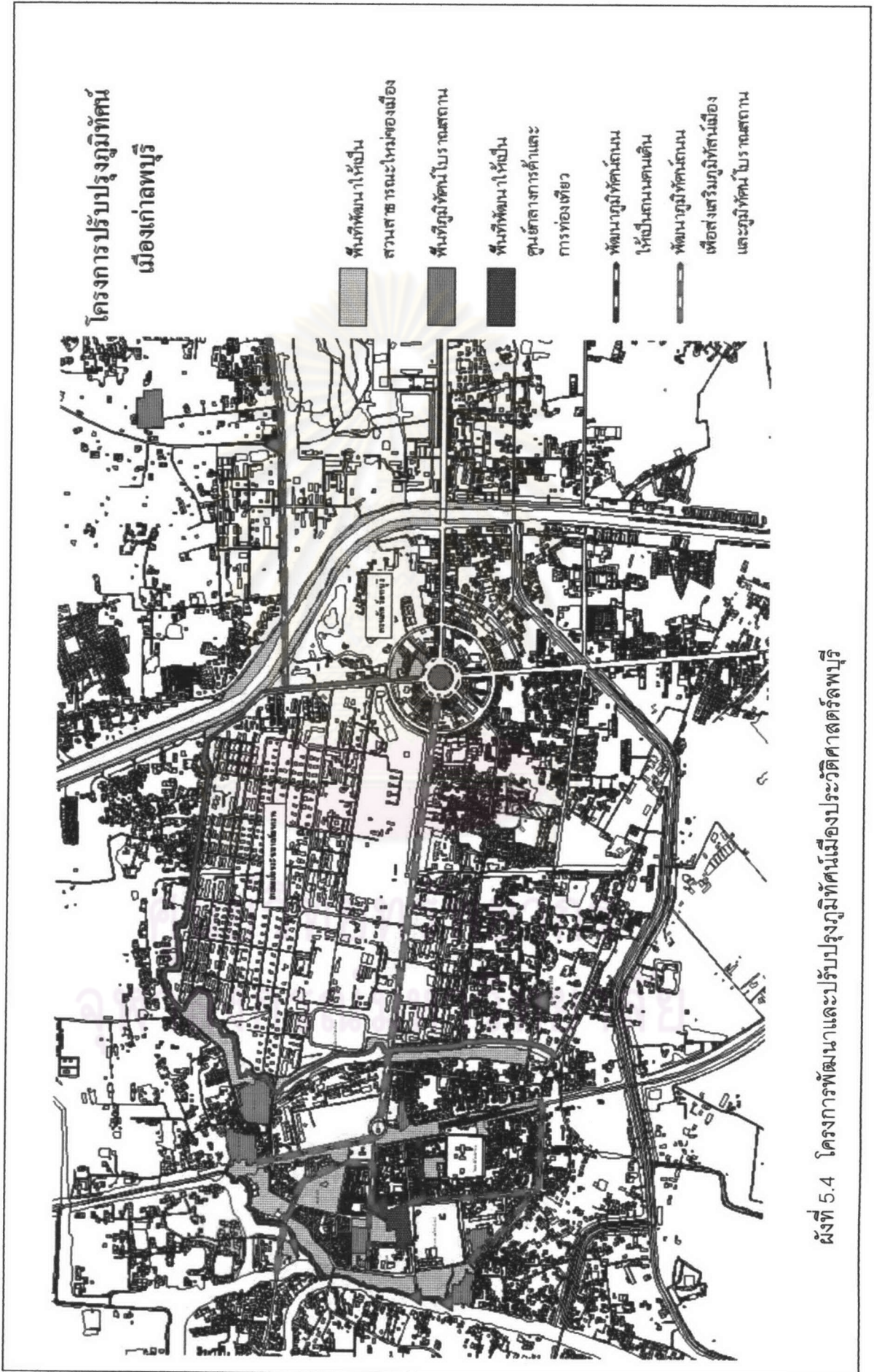
ความเสื่อมโทรมของภูมิทัศน์เมืองส่งผลโดยตรงถึงคุณภาพชีวิตของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี ด้วยความเป็นเมืองประวัติศาสตร์ทำให้เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีจึงเป็นที่ตั้งของอาคารโบราณสถานสำคัญกระจายอยู่ตามจุดต่างๆ ของเมือง โครงการปรับปรุงและพัฒนาภูมิทัศน์เมืองจึงเสนอแนวโครงการแบ่งตามลักษณะที่ตั้งซึ่งมักมีพื้นที่โบราณสถานเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยพัฒนาในรูปแบบพื้นที่สวนสาธารณะของ การปรับปรุงภูมิทัศน์เส้นทางสัญจรหลักของเมืองและพื้นที่ว่างที่เกิดจากการยกเลิกการใช้เส้นทางคมนาคมนั้นเช่นเส้นทางรถไฟสายเหนือที่ผ่านมายังใจกลางเขตเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีเป็นต้น และด้วยศักยภาพจากการที่เมืองเก่าลพบุรีเป็นเมืองริมน้ำที่ตั้งซึ่งอยู่ริมแม่น้ำลพบุรี การพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรีจึงเป็นส่วนสำคัญในการที่จะสร้างลักษณะภูมิทัศน์ที่ดีให้แก่เมือง

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตเมืองเก่าลพบุรีได้แบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน ได้แก่

5.5.1 พื้นที่ในเขตเมืองเก่าชั้นที่ 1 โดยอาศัยแนวคลองคูเมืองเดิม แนวกำแพงเมืองเก่าชั้นที่ 1 และแม่น้ำลพบุรีเป็นเส้นแบ่งเขต

5.5.2 พื้นที่ที่อยู่นอกเขตเมืองเก่าชั้นที่ 1 ซึ่งรวมทั้งโบราณสถานสำคัญที่ตั้งอยู่ภายนอกเขตเมืองเก่าออกไปและชุมชนที่ประกอบอาชีพการทำแบ่งดินสอง(หมู่บ้านหินสองก้อน) อันเป็นเอกลักษณ์สำคัญของเมืองลพบุรีอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผังที่ 5.4 โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี

5.5.1 โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตเมืองเก่าชั้นที่ 1

1.โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรี ช่วงระหว่างวัดเชิงท่าไปจนถึงวัดป่าธรรมโสภณ

ความสำคัญของโครงการ

- ความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์

พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรีเป็นพื้นที่ส่วนสำคัญของเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี เป็นที่ตั้งของโบราณสถานสำคัญของเมืองหลายแห่งโบราณสถานที่สำคัญได้แก่พระนารายณ์ราชนิเวศน์ วัดสำคัญอีกหลายแห่งเช่นวัดเชิงท่า วัดเสาชงทอง วัดมณีชลขันธ์ วัดเสาชงทอง ศาลหลักเมือง ศาลลูกศร ร่องรอยแนวกำแพงเมืองเก่าและป้อมค่ายขนาดใหญ่เลียบตามแนวแม่น้ำลพบุรีฯลฯ ในอดีตแม่น้ำลพบุรีเป็นเส้นทางสัญจรสำคัญเชื่อมต่อระหว่างกรุงศรีอยุธยาและเมืองละโว้ และเป็นเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประทับ ณ พระนารายณ์ราชนิเวศน์

- ความสำคัญทางด้านพื้นที่และการวางผังเมือง

สถานที่สำคัญคือท่าเรือขุนนางและท่าเรือสมเด็จพระนารายณ์ฯ ริมแม่น้ำลพบุรีซึ่งมีการวางผังเชื่อมต่อเป็นแนวแกนเมืองสำคัญกับถนนพระยาตากัด พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรียังเป็นย่านชุมชนสำคัญเนื่องจากการคมนาคมสะดวกสบาย พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรีจึงเป็นพื้นที่ ที่มีทัศนียภาพสวยงามและเป็นพื้นที่สำคัญที่จะส่งผลถึงลักษณะภูมิทัศน์เมืองลพบุรี และสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวของเมืองต่อไปได้

สภาพปัญหาในพื้นที่

1. สภาพปัญหาทางด้านทัศนียภาพ กล่าวคือ

1.1 การก่อสร้างอาคารบ้านเรือนอย่างหนาแน่น บดบังทัศนียภาพอาคารโบราณสถานสำคัญของเมืองจากแม่น้ำลพบุรี ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ และวัดสำคัญได้แก่ วัดเสาชงทอง ศาลลูกศร และบดบังทัศนียภาพแม่น้ำลพบุรีจากตัวเมือง

1.2 การก่อสร้างอาคารบ้านเรือนรุกล้ำพื้นที่ริมน้ำ

1.3 สภาพภูมิทัศน์พื้นที่ริมน้ำมีความเสื่อมโทรมได้แก่ สภาพตลิ่งริมน้ำ สภาพบ้านเรือนริมน้ำบางส่วนมีสภาพชำรุดทรุดโทรม และผูกพันจนอาจเป็นอันตรายได้

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่โบราณสถาน

2.1 ปัญหาการสร้างอาคารทับไปบนแนวกำแพงเมืองตลอดแนวแม่น้ำลพบุรี

2.2 พื้นที่ประวัติศาสตร์เช่น ท่าเรือสำคัญได้แก่ท่าสมเด็จพระนารายณ์ฯ และท่าขุนนาง ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการใช้งานเนื่องจากไม่มีการสัญจรทางน้ำในแม่น้ำลพบุรีแล้ว

ในการเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ริมแม่น้ำ ได้แบ่งพื้นที่โครงการออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 เริ่มตั้งแต่ทำนน้ำวัดเชิงท่า ไปจนถึงบริเวณตลาดท่าขุนนาง เป็นที่ดินส่วนราชการ สถานีดำรวจตำบลท่าหิน ให้เอกชนเช่า อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 ตั้งแต่บริเวณตลาดท่าขุนนางไปจนถึงบริเวณถนนปรางค์สามยอดที่ตัดข้ามแม่น้ำลพบุรี กรรมสิทธิ์ที่ดินของเอกชน

ส่วนที่ 3 ตั้งแต่บริเวณโรงเรียนเทศบาล ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองไปจนถึงวัดป่าธรรมโศภณ

โดยเสนอทางเลือกในการปรับปรุงภูมิทัศน์ ออกเป็นสองแนวทางได้แก่

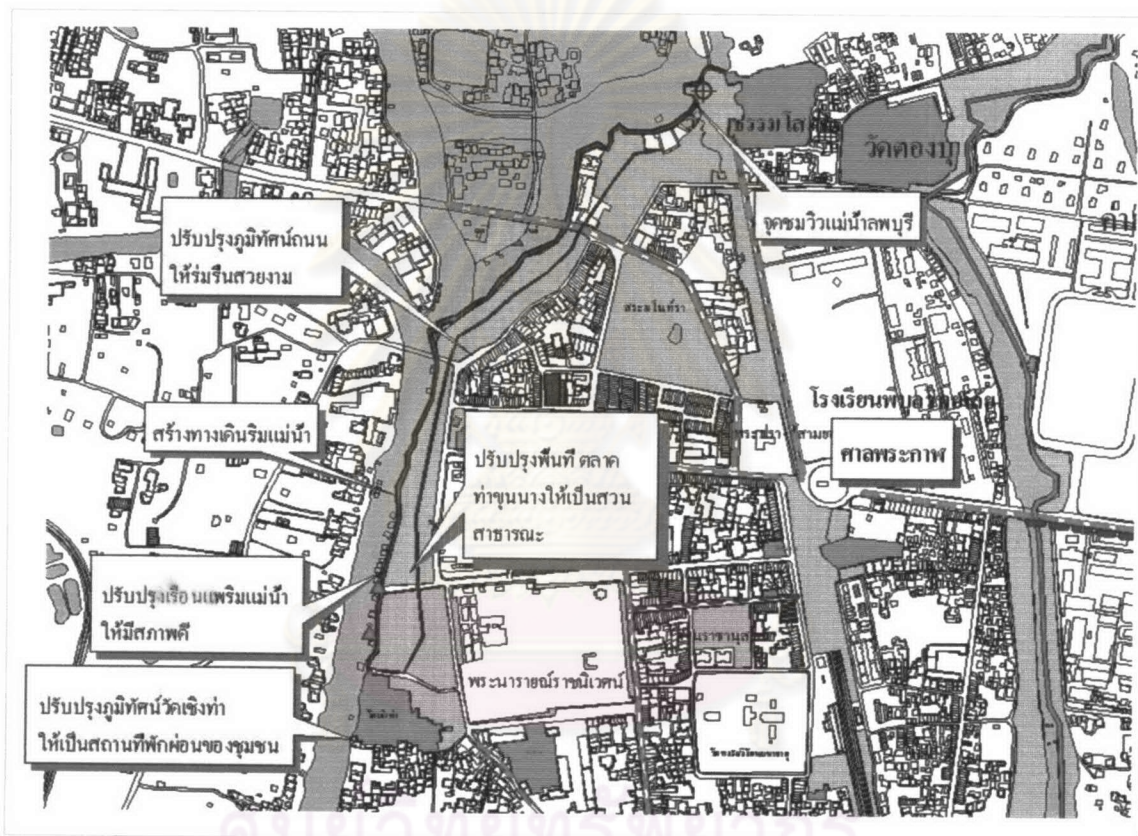
1. แนวทางการปรับปรุงที่ 1

แนวทางการปรับปรุงพื้นที่ส่วนที่ 1

1. ปรับปรุงทำนน้ำวัดเชิงท่าโดยจัดสร้างที่นั่งพักผ่อนริมน้ำแบบขั้นบันไดให้เป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชน
  2. ปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์ โดยมีรายละเอียดคือ
    - 2.1 รื้อถอนอาคารบ้านพักอาศัย อาคารเรือนแพที่ชำรุดทรุดโทรมและไม่มีผู้อยู่อาศัยออก
    - 2.2 กำหนดระยะถอยร่นจากริมแม่น้ำลพบุรี 20 เมตร และพัฒนาตลิ่งด้วยการคาดแฉียง สลับกับการปลูกไม้ยืนต้นเพื่อให้ร่มเงา เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ริมน้ำเพื่อการพักผ่อนได้ รวมทั้งจัดสร้างทางเดินริมน้ำ
  3. อนุญาตให้ผู้ก่อสร้างอาคารทับไปบนแนวกำแพงเมืองอาศัยอยู่ต่อได้ เฉพาะผู้ที่อยู่อาศัยมานานกว่า 10 ปี และไม่ทำการต่อสัญญาเช่าพื้นที่เพื่อพัฒนาพื้นที่ในระยะต่อไป
  4. ปรับปรุงสภาพบ้านเรือนที่ยังมีสภาพแข็งแรงด้วยการทาสีอาคารใหม่ให้มีสีที่สอดคล้องกับโบราณสถาน รื้อถอนกันสาดที่มีสีสันทัดใจ และเสาดอากาศโทรทัศน์
  5. ทำการปรับปรุงถนนแนวแกนท่าเรือ-พระนารายณ์ฯ ให้เป็นทางเดินด้วยการปรับปรุงวัสดุปูพื้น
  6. รื้อถอนอาคารตลาดท่าขุนนางและปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะของชุมชน
- แนวทางการปรับปรุงพื้นที่ส่วนที่ 2 และ 3
1. จัดสร้างทางเดินริมน้ำ โดยใช้การก่อสร้างโครงสร้างลงไปใต้น้ำ ซึ่งไม่ต้องรื้อถอนอาคารที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำลพบุรี ทั้งนี้ทางเดินริมน้ำนั้นจะต้องมีความสูงกว่าระดับน้ำขึ้นสูงสุด

2. ยกเลิกกรรมสิทธิ์ที่ดินของเอกชนริมแม่น้ำในพื้นที่ส่วนที่ 1 และ 2 รวมทั้งที่ดินที่บริเวณแนวกำแพงเมืองริมน้ำ เพื่อให้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ แต่อนุโลมให้ผู้ถืออสังหาริมทรัพย์มากกว่า 10 ปีพักอาศัยต่อไปจนกว่าอาคารนั้นจะหมดสภาพการพักอาศัย โดยให้มีการใช้ประโยชน์เพื่อพักอาศัยและประกอบกิจการในครอบครัวที่ไม่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

3. รื้อถอนอาคารบ้านพักอาศัย ที่ชำรุดทรุดโทรมและไม่มีผู้อยู่อาศัยออก ปรับปรุงเรือนแพด้านหลังตลาดท่าขุนนางเก่าบางส่วนประมาณ 5-10 หลังให้เป็นร้านค้าเพื่อรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว

ผังที่ 5.5 แสดงกรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์โครงการที่ 1 ตามแนวคิดที่ 1

2. แนวทางการปรับปรุงที่ 2

ส่วนที่ 1 โดยมีแนวทางการพัฒนาคือ

- 1.1 บริเวณนี้พัฒนาในพื้นที่ให้เป็นพื้นที่สาธารณะริมน้ำเพื่อการจัดกิจกรรมเมือง ส่งเสริมทัศนียภาพพระนารายณ์ราชนิเวศน์
- 1.2 พัฒนาท่าเรือ 2 แห่งได้แก่ ท่าสมเด็จพระนารายณ์ และท่าขุนนางให้เป็นท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ
- 1.3 จัดสร้างทางเดินริมน้ำ และทำบันไดบางส่วนให้สามารถลงไปสัมผัสน้ำได้

1.4 พื้นฟูแนวกำแพงเมือง เดิมและปิดถนนด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์

1.5 กำหนดให้พื้นที่เป็นจุดจอดรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 มีแนวทางการพัฒนาคือ

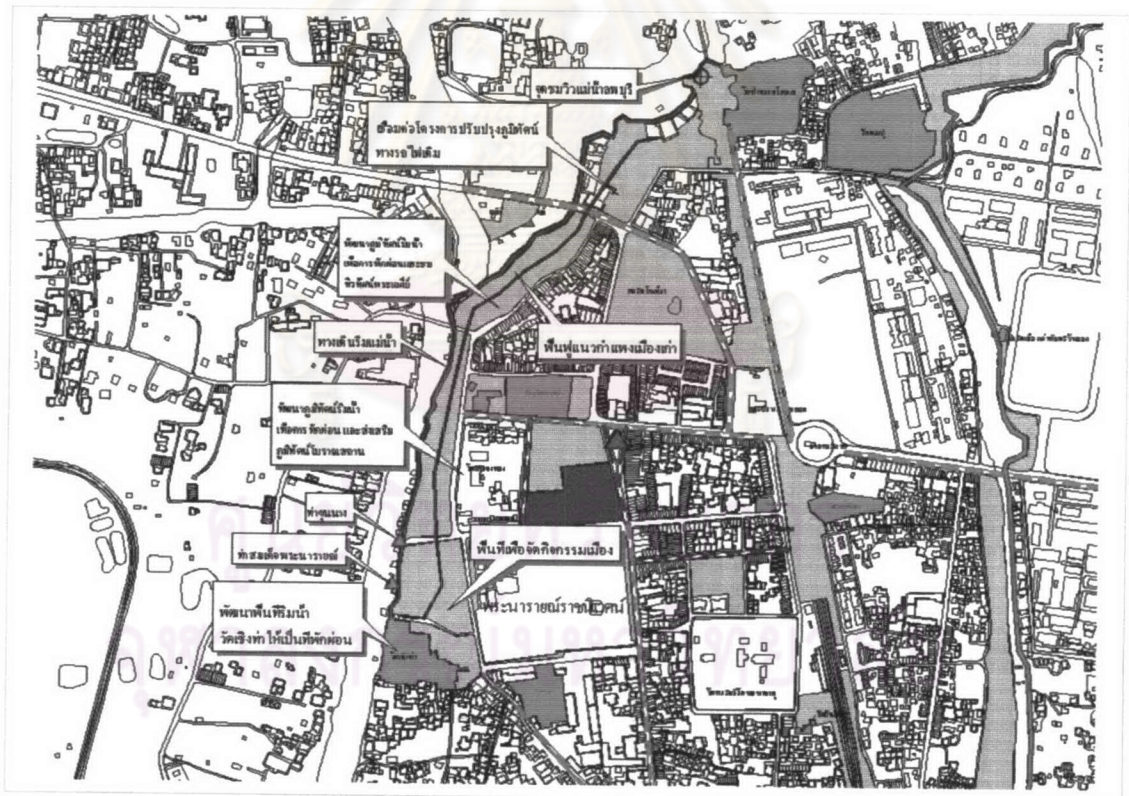
2.1 ทำการเวนคืนที่ดิน และรื้อถอนอาคารที่สร้างทับแนวกำแพงดิน ปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการพักผ่อนริมน้ำ และส่งเสริมทัศนียภาพโบราณสถานสำคัญได้แก่ วัดเสาชิงช้า วัดปืน ศาลลูกศร และพระเจดีย์วัดมณีชลขันธ์

2.2 พิจารณาถึงการเปิดมุมมองจากถนนออกสู่น้ำลพบุรี

2.3 จัดทำทางเดินริมน้ำ และเส้นทางจักรยาน

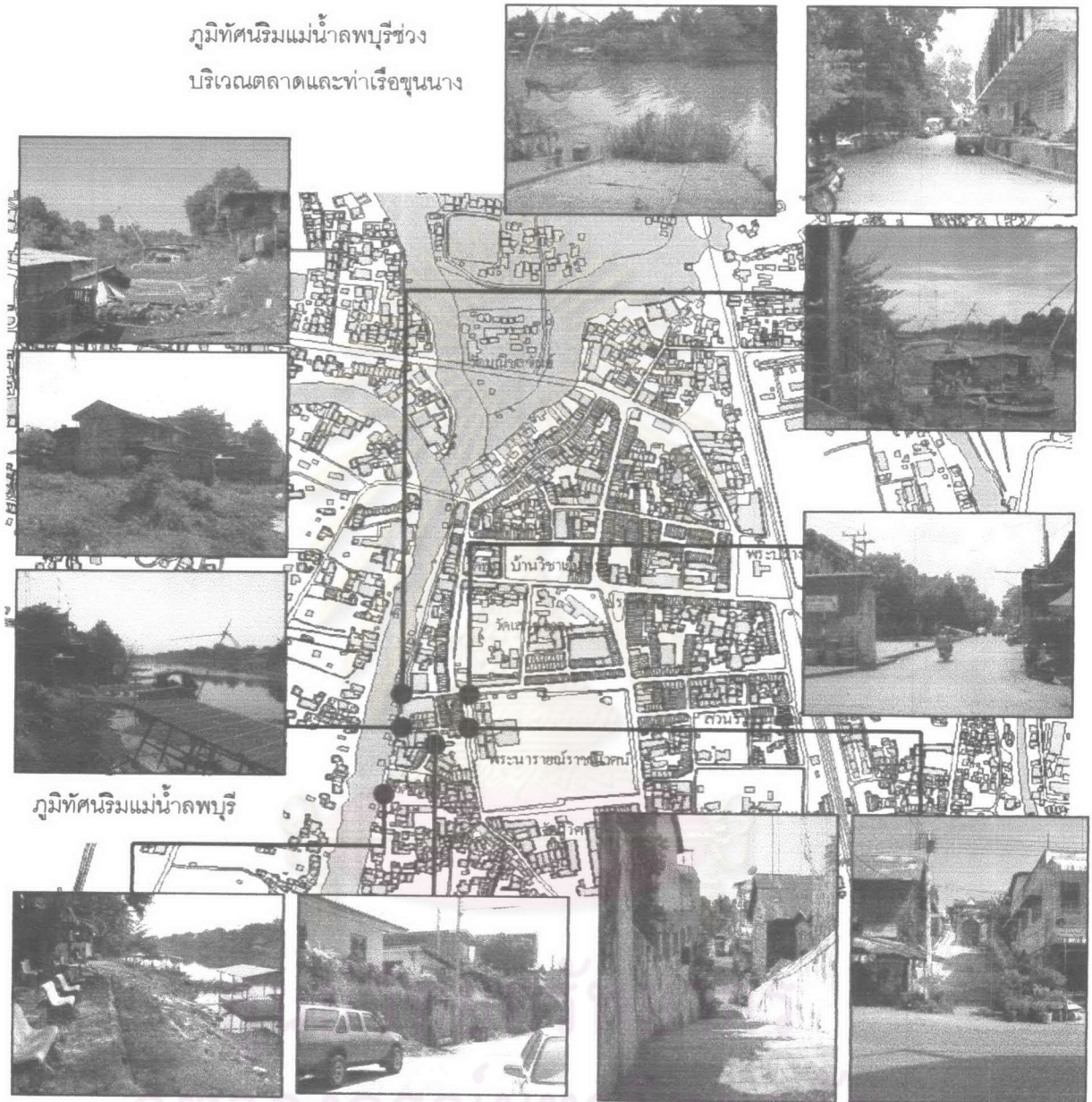
ส่วนที่ 3 มีแนวทางการพัฒนาคือ

3.1 จัดสร้างสวนสาธารณะป้อมกำแพงเมืองเดิม ให้เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับโครงการสวนสาธารณะทางรถไฟพัฒนาพื้นที่วัดป่าธรรมโสภณให้เป็นจุดชมวิวน้ำลพบุรี และให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่กำหนดให้พื้นที่ เป็นจุดจอดรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

ผังที่ 5.6 แสดงกรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์โครงการที่ 1 ตามแนวคิดที่ 2

ภูมิทัศน์ริมแม่น้ำลพบุรีช่วง
บริเวณตลาดและท่าเรือขนานาง

ภูมิทัศน์ริมแม่น้ำลพบุรี

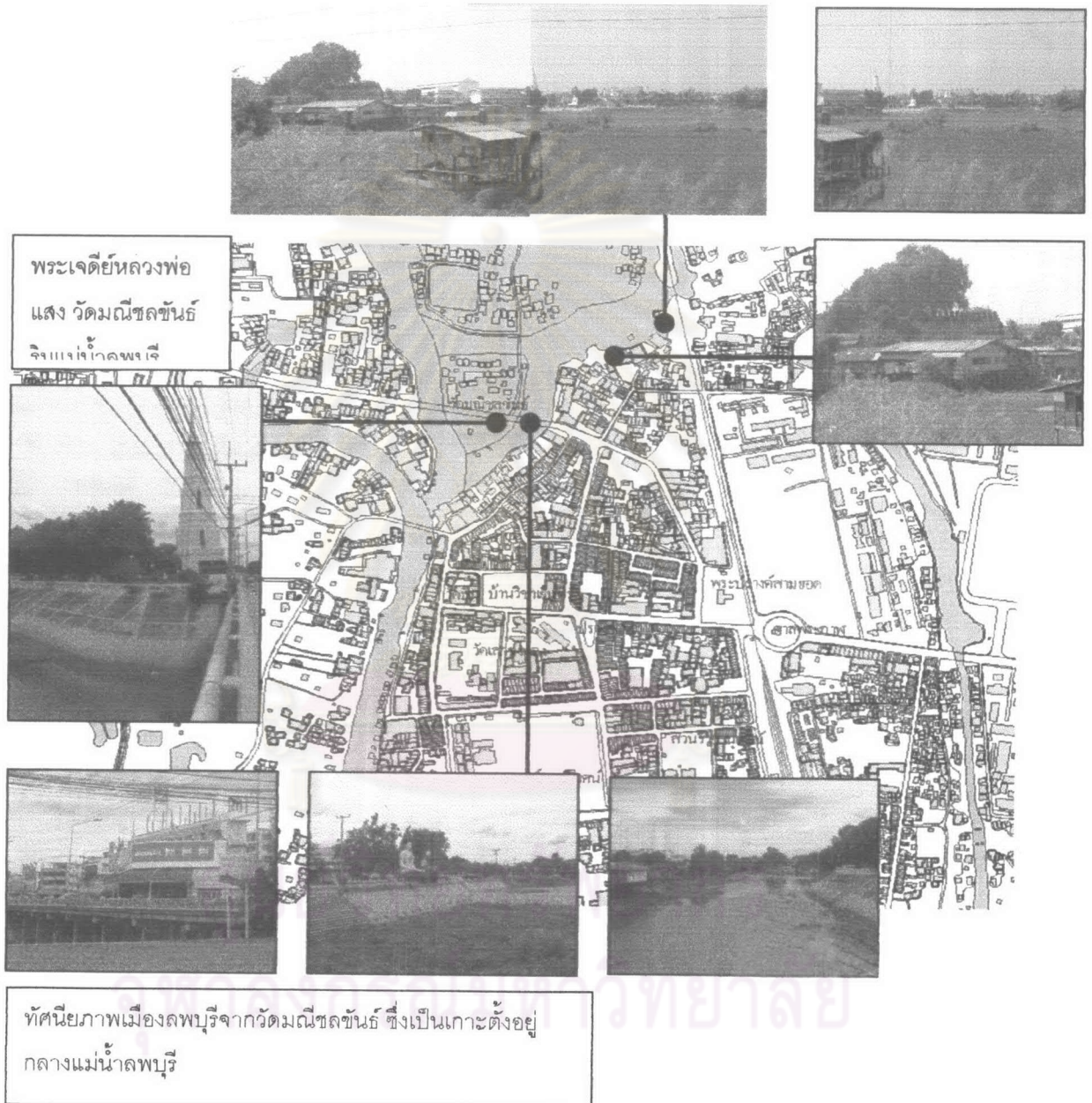
ภูมิทัศน์ชายน้ำบริเวณวัดเชิงท่า

แนวกำแพงเมืองเก่า ด้าน
หลังพระนารายณ์ราช
นิเวศน์

ประตูด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์ เชื่อมแนว
แกนท่าเรือสมเด็จพระนารายณ์

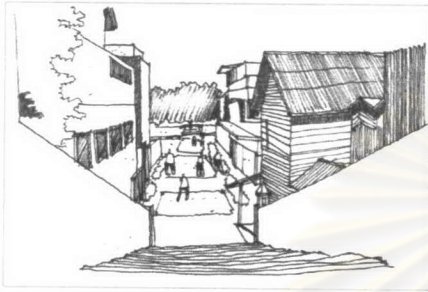
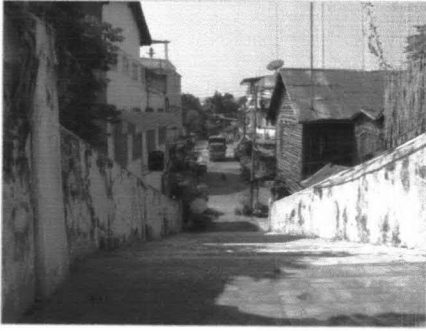
ผังที่ 5.7 พื้นที่โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรี ช่วงระหว่างวัดเชิงท่าไป
จนถึงวัดป่าธรรมโสภณ ช่วงที่ 1

ทัศนียภาพจุดชมวิวน้ำลพบุรีบริเวณวัดป่าธรรมโสภณ

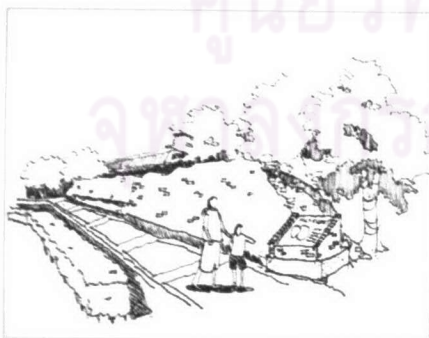

ผังที่ 5.8 โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรี ช่วงระหว่างวัดเชิงท่าไปจนถึงวัดป่าธรรมโสภณ ช่วงที่ 2-3

รูปที่ 5.50-5.51 การปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชน
ชนด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์

รูปที่ 5.52-5.53 การปรับปรุงภูมิทัศน์แนว
กำแพงเมืองริมแม่น้ำลพบุรีด้านหลังพระ
นารายณ์ราชนิเวศน์

แนวทางการปรับปรุงพื้นที่ด้านหลังพระ
นารายณ์ราชนิเวศน์ – สภาพชุมชนด้านหลัง
พระนารายณ์ราชนิเวศน์ มีสภาพเป็นชุมชนเก่า
ซึ่งอยู่อาศัยกันอย่างแออัด ปิดบังทัศนียภาพ
พระนารายณ์ราชนิเวศน์ โดยเสนอแนวทางการ
ปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

ในแนวทางที่ 1/ Phase ที่ 1

1. ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บ้านเรือนให้มี
ความกลมกลืนกับโบราณสถาน ด้วยการทาสี-
รื้อถอนกันสาด โดยทำการรื้อถอนอาคารที่
สภาพชำรุดไม่สามารถอยู่อาศัยได้และอยู่อาศัย
ในพื้นที่ไม่ถึง 10 ปี

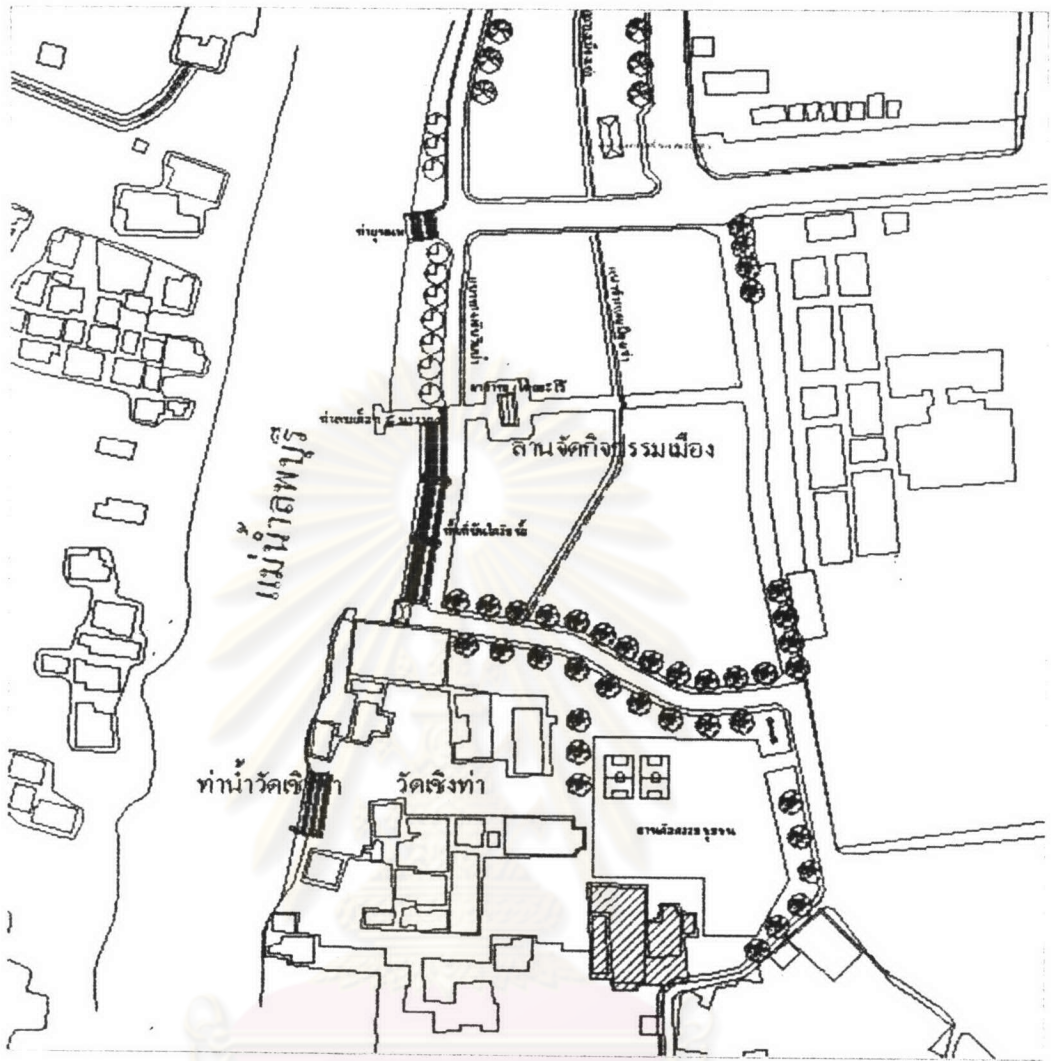
2. ปรับปรุงสภาพท่าเรือสมเด็จพระ
นารายณ์ฯ ให้เป็นท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวทาง
น้ำ และจัดสร้างสถานีรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

3. ปรับปรุงถนนจากท่าเรือที่เป็นแนวแกน
สำคัญให้เป็นถนนคนเดิน ทำการปรับปรุง
Pavement พื้นที่ให้สวยงาม

ในแนวทางที่ 2 / Phase ที่ 2

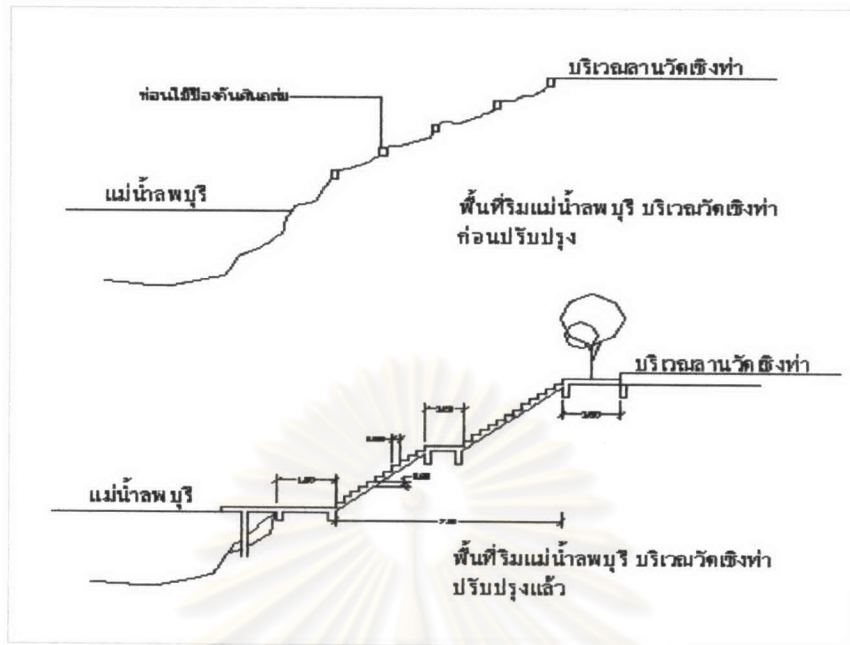
1. ทำการรื้อถอนอาคารบ้านเรือนชุมชน
ด้านหลังพระนารายณ์ราชนิเวศน์และปรับปรุง
ให้เป็นพื้นที่โล่งของเมืองเพื่อใช้ในการจัดกิจ
กรรมเมือง

2. รื้อถอนบ้านเรือนที่สร้างทับแนวกำแพง
เมืองเก่า และปรับปรุงซากแนวกำแพงเมืองให้
เป็นทางเท้าและเส้นทางจักรยาน โดยทำการ
ปรับปรุงตลอดแนวกำแพงริมแม่น้ำลพบุรี โดย
อาศัยการออกแบบพื้นที่ทางเท้าให้ต่อเนื่องกัน
เพื่อสร้างจินตภาพแนวกำแพงเมือง อีกทั้งติดตั้ง
ป้ายให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจ

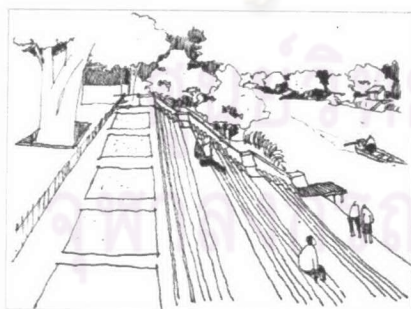

ผังที่ 5.9 ผังแนวคิดการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ริมน้ำช่วงบริเวณ ส่วนที่ 1 โดยปรับปรุงให้
เป็นลานอเนกประสงค์เพื่อจัดงานกิจกรรมเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 5.9 รูปตัดแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณลานวัดเชิงท่า

รูปที่ 5.54-5.55 การปรับปรุงภูมิทัศน์ทำน่าน้ำวัดเชิงท่า

วัดเชิงท่าเป็นวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำลพบุรีตั้งอยู่ทางทิศใต้ของพระนารายณ์ราชนิเวศน์บริเวณโดยรอบวัดเชิงท่าเป็นชุมชนอาศัยอยู่หนาแน่นโดยรอบ โดยในปัจจุบันมีการใช้พื้นที่ลานวัดเพื่อกิจกรรมในการเป็นศูนย์กลางของชุมชน บริเวณทำน่าน้ำวัดเชิงท่าในปัจจุบันยังมีสภาพเสื่อมโทรม และอาจเกิดปัญหาการพังทลายของดิน

จึงควรปรับปรุงพื้นที่วัดเชิงท่าให้เป็นลานอเนกประสงค์ของชุมชน และทำการปรับปรุงทำน่าน้ำวัดเชิงท่า โดยทำการปรับปรุงให้มีลักษณะเป็นขั้นบันไดยื่นลงแม่น้ำ โดยให้สามารถสัมผัสน้ำได้และยอมให้น้ำท่วมบางส่วนเมื่อเวลาน้ำในแม่น้ำขึ้นสูงสุด เพื่อให้ประชาชนสามารถมานั่งเล่นริมน้ำ ได้ อีกทั้งป้องกันการเกิดการกัดเซาะของดินอีกด้วย

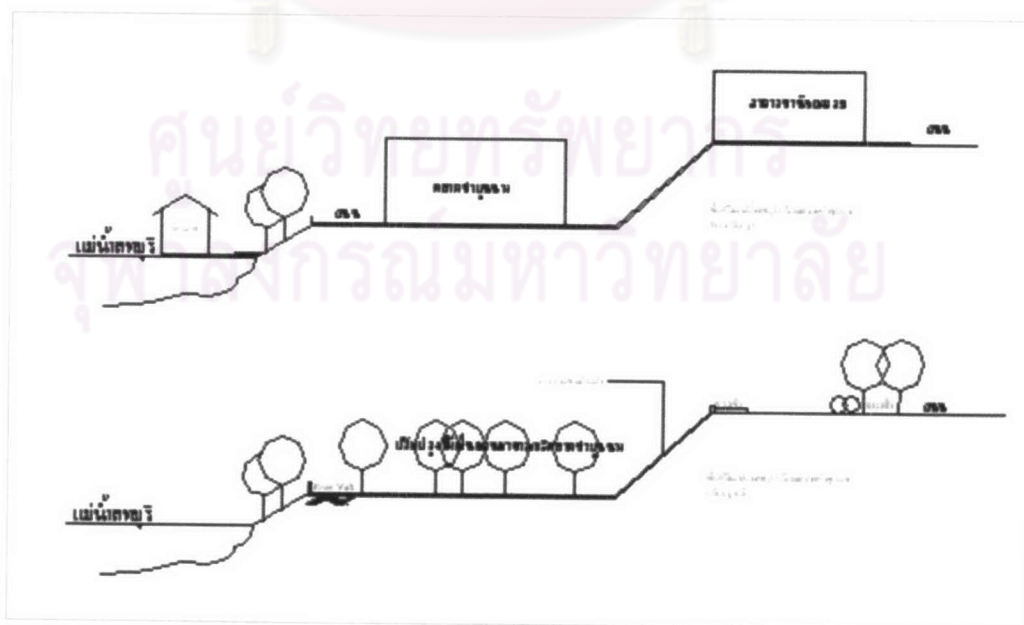
รูปที่ 5.56- 5.58 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดท่าขุนนาง

พื้นที่บริเวณตลาดท่าขุนนาง เป็นที่ตั้งของท่าเรือสำคัญคือท่าเรือขุนนางซึ่งสร้างพร้อมท่าเรือสมเด็จพระนารายณ์ฯ ปัจจุบันอาคารตลาดท่าขุนนางเป็นอาคารร้างเนื่องจากโดนไฟไหม้ โดยทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

1. ทำการรื้อถอนอาคารตลาดท่าขุนนาง และปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะของชุมชน
2. ปรับปรุงถนนด้านหลังตลาดให้เป็นทางเดินริมน้ำและทางจักรยาน
3. รื้อถอนอาคารเรือนแพที่ชำรุดไม่สามารถอยู่อาศัยได้และให้ปรับปรุงสภาพเรือนแพริมน้ำบางหลังที่อยู่ใกล้ท่าเรือให้เป็นร้านค้าริมน้ำ

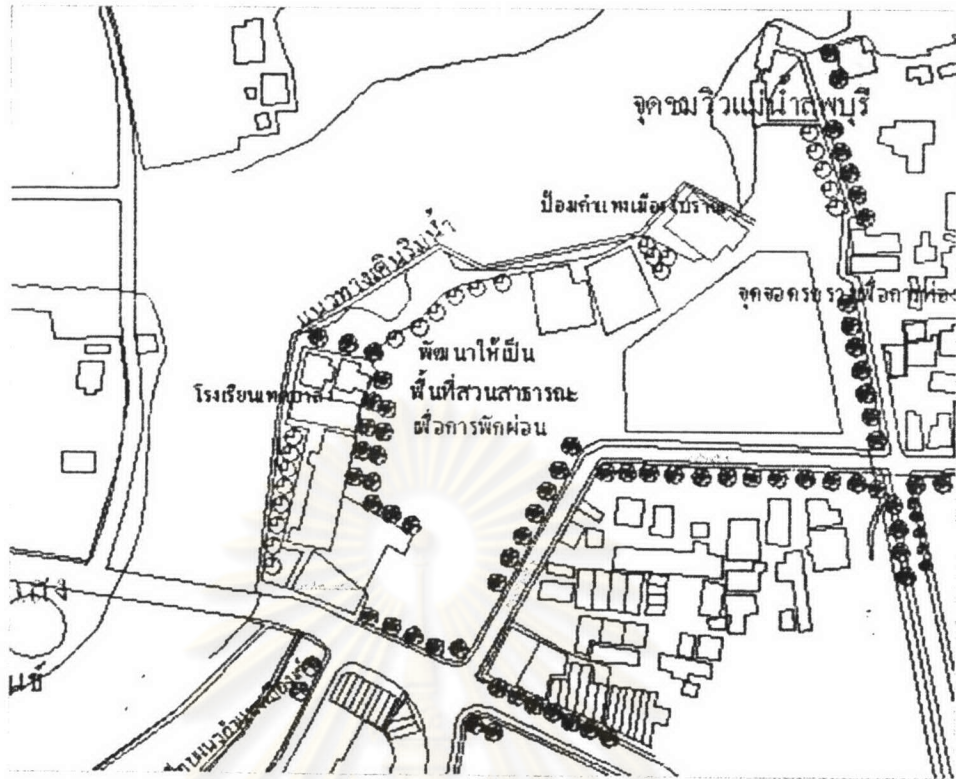
ใน Phase ที่สอง

1. ให้ทำการรื้อถอนอาคารที่ตั้งบังทัศนียภาพริมน้ำออกและให้ปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะริมน้ำเพื่อเปิดมุมมองโบราณสถานโดยผสมผสานเส้นทางรถจักรยาน และทางเดินเท้าในสวนสาธารณะใหม่ด้วย

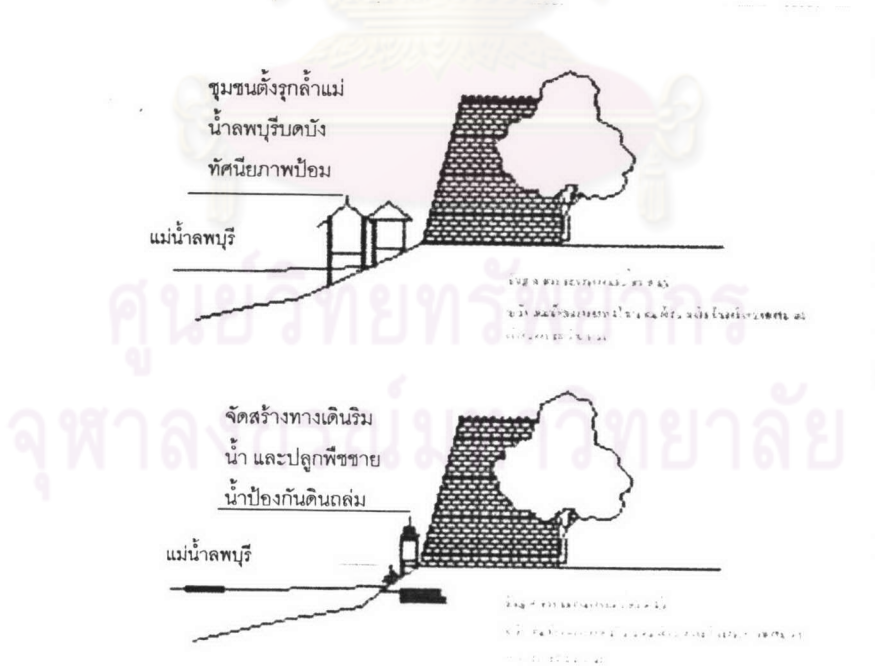

รูปที่ 5.10 รูปตัดแสดงแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ริมน้ำลพบุรี ช่วงบริเวณตลาดท่าขุนนาง

ผังที่ 5.11 ผังแนวความคิดการปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรี ส่วนที่ 3 ด้วยการปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะ เชื่อมต่อกับสวนสาธารณะทางรถไฟ และจัดสร้างทางเดินริมน้ำ

รูปที่ 5.46 รูปตัดแสดงแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ริมแม่น้ำลพบุรี ช่วงบริเวณแนวป้อมกำแพงโบราณด้านหลังโรงเรียนเทศบาลก่อนและหลังการปรับปรุง

รูปที่ 5.59-5.60 สภาพภูมิทัศน์แม่น้ำ
ลพบุรี

ในพื้นที่โครงการส่วนที่ 3 เป็นที่ตั้งของ
ศาลหลักเมือง โรงเรียนเทศบาล และยังปรากฏ
ซากป้อมปราการริมน้ำเหลืออยู่ โดยทำการปรับ
ปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

ในแนวทางที่ 1/ Phase ที่ 1

1. ทำการรื้อถอนอาคารที่สร้างรูกัล้าง
ไปในแม่น้ำลพบุรี เพื่อเปิดทัศนียภาพเมือง
ลพบุรี

2. จัดสร้างทางเดินริมแม่น้ำโดยทำการ
จัดสร้างโครงสร้างยื่นลงไปแม่น้ำ ให้สูงกว่า
ระดับน้ำขึ้นสูงสุดและทำการขุดลอกแม่น้ำใน
ส่วนที่ตื้นเขินให้สามารถรองรับน้ำได้

3. ปรับปรุงพื้นที่วัดป่าธรรมโสภณให้
เป็นสถานีจุดจอดรถรางเพื่อการท่องเที่ยว และ
จัดสร้างจุดชมวิวแม่น้ำลพบุรี

ให้รื้อถอนอาคารบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมแม่
น้ำและจัดสร้างเป็นสวนสาธารณะริมแม่น้ำที่ไป
เชื่อมต่อกับสวนสาธารณะเส้นทางรถไฟ

รูปที่ 5.61 ทัศนียภาพจุดชมวิวแม่น้ำลพบุรี จากมุมมองวัดมณีชลขันธ์

2. โครงการจัดสร้างสวนสาธารณะแบบเส้น(Linear Park) บนพื้นที่ทางรถไฟเดิมตั้งแต่บริเวณแยกถนนประจักษ์ ไปจนถึงวัดป่าธรรมโสภณและปรับปรุงภูมิทัศน์ปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานพระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ และวัดนครโกษา

ความสำคัญของโครงการ

แต่เดิมเส้นทางรถไฟสายเหนือที่ผ่านเขตตัวเมืองลพบุรีเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญที่เชื่อมต่อไปยังจังหวัดต่างๆในภาคเหนือ ปัจจุบันเส้นทางรถไฟสายนี้กลับสร้างปัญหาต่างๆ ให้เกิดขึ้นมากมาย ทั้งความสิ้นสะเทือนอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อโบราณสถาน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดและยังล่อแหลมต่อการเกิดอุบัติเหตุ อีกทั้งยังเป็นการตัดขาดพื้นที่ของเมือง ออกจากกัน พื้นที่ในโครงการนี้เป็นการพัฒนาพื้นที่ส่วนราชการ ที่ไม่ได้สร้างผลกระทบต่อชุมชน

สภาพปัญหาในพื้นที่

1. เส้นทางรถไฟสายเหนือสร้างปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมืองได้แก่
  - 1.1 เป็นเส้นทางที่ตัดประชิดโบราณสถาน แรงสั่นสะเทือนสร้างความเสียหายให้กับโบราณสถาน
  - 1.2 ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด และสร้างความสับสนและความหนาแน่นของการจราจรในพื้นที่ซึ่งมีลักษณะเป็นทางแยกอยู่แล้ว
2. ปัญหาความเสื่อมโทรมของโบราณสถาน และการเกิดชุมชนแออัดขึ้นในพื้นที่
3. ไม่มีมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารโดยรอบโบราณสถานทำให้เกิดการทำลายทัศนียภาพของโบราณสถานซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

ในการปรับปรุงภูมิทัศน์เสนอให้มีการยกเลิกการใช้เส้นทางรถไฟสายเหนือ ให้คงไว้เฉพาะเส้นทางรถไฟเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น และให้มีการพัฒนาพื้นที่ทางรถไฟในส่วนที่ยกเลิกโดยแบ่งพื้นที่ปรับปรุงออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

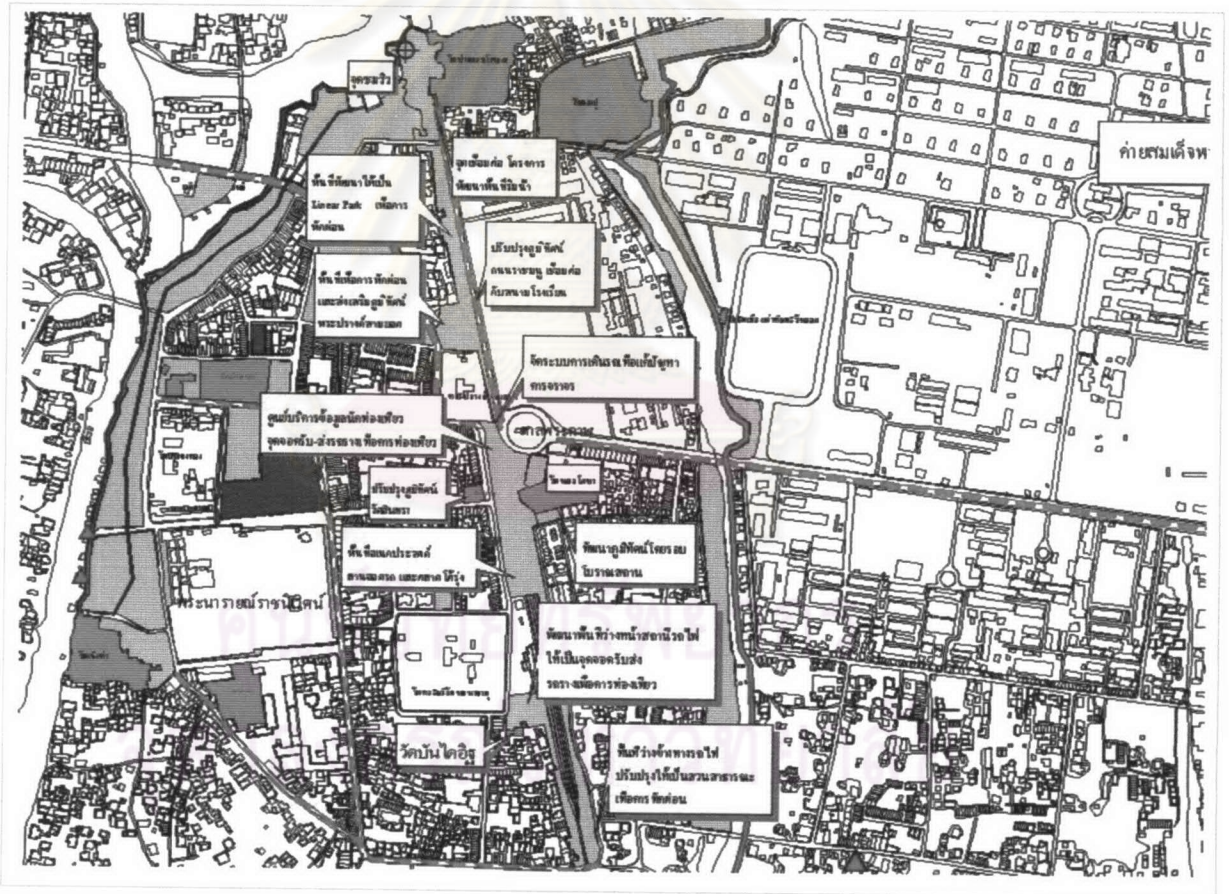
ส่วนที่ 1 ตั้งแต่ทางรถไฟช่วงระหว่าง ถนนประจักษ์ทางทิศใต้ไปจนถึง บริเวณสถานีรถไฟเมืองลพบุรี พื้นที่ส่วนนี้ยังคงมีการเดินรถ อยู่แต่มีการเดินรถเฉพาะเป็นบางเวลาเท่านั้น โดยให้มีการพัฒนาพื้นที่สองฝั่งทางรถไฟให้เป็นสถานที่พักผ่อนด้วยกิจกรรมแบบ Passive เพื่อมิให้เกิดอันตรายจากการเดินรถ และให้ปรับปรุงพื้นที่จอดรถด้านหน้าสถานีรถไฟให้เป็นจุดจอดรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

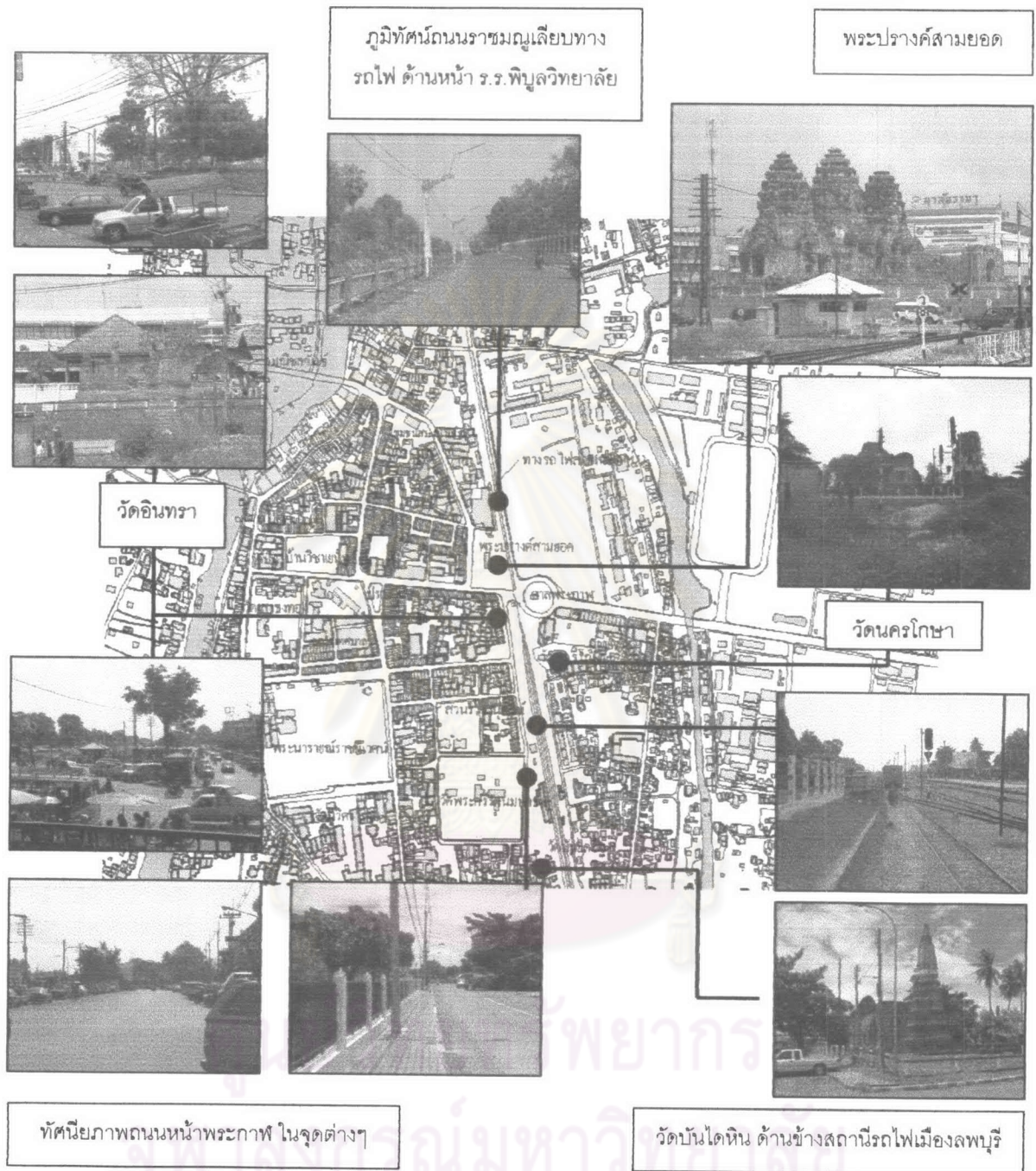
ส่วนที่ 2 ตั้งแต่ช่วงสถานีรถไฟไปจนถึงบริเวณหน้าศาลพระกาฬ พื้นที่ส่วนนี้ให้เป็นพื้นที่ที่จะรองรับกิจกรรม เมืองและกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว การปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมทัศนียภาพโบราณสถาน และพัฒนาให้เป็นจุดจอตารางเพื่อการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 ตั้งแต่ด้านข้างพระปรางค์สามยอดเลียบบถนนราชมนูไปจนถึงวัดป่าธรรมโศภณ เพื่อพื้นที่เพื่อการพักผ่อนของชุมชน และเพื่อการส่งเสริมภูมิทัศน์เมืองและภูมิทัศน์ถนน และจัดสร้างเส้นทางรถจักรยาน ไปเชื่อมต่อกับโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ริมแม่น้ำลพบุรี

พื้นที่ส่วนนี้บางส่วนได้แก่บริเวณด้านหลังพระปรางค์สามยอดกันให้เป็นที่อยู่ของลิง ด้วยการปลูกไม้ผลเพื่อเป็นอาหาร การสร้างแหล่งน้ำและพัฒนาพื้นที่ส่วนนี้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือให้นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหารลิงได้

ผังที่ 5.12 แสดงกรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์โครงการที่2

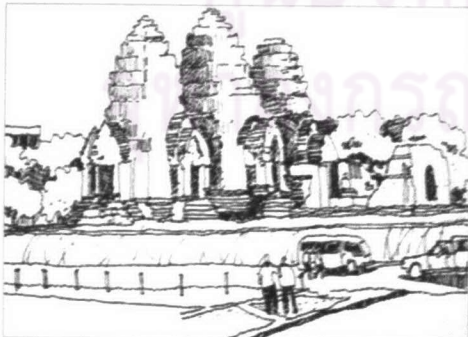

ผังที่ 5.13 โครงการจัดสร้างสวนสาธารณะแบบเส้น(Linear Park) บนพื้นที่ทางรถไฟเดิมตั้งแต่บริเวณแยกถนนประดิษฐ์ ไปจนถึงวัดป่าธรรมโสภณและปรับปรุงภูมิทัศน์ปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานพระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ และวัดนครโกษา

รูปที่ 5.62-5.63 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนหน้าพระกาฬ

รูปที่ 5.64-5.65 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ศาลพระกาฬ

ยกเลิกเส้นทางรถไฟสายเหนือให้คงเหลือแต่เพียงเส้นทางรถไฟเพื่อการท่องเที่ยว และทำการปรับปรุงภูมิทัศน์เส้นทางรถไฟสายเหนือช่วงที่ยกเลิกเส้นทางให้เป็นสวนสาธารณะแบบเส้น (Linear Park)

แนวทางการปรับปรุง ทัศนียภาพถนนหน้าพระกาฬ

ทัศนียภาพถนนหน้าพระกาฬเมื่อมองจากพระปรางค์สามยอดซึ่งมีลักษณะเป็นเนินสูงมองเห็นทัศนียภาพของถนนได้ชัดเจน โดยทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนดังนี้

1. จัดสร้างทางเท้าและเส้นทางรถจักรยานบนพื้นที่ทางรถไฟเดิม
2. ปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงา โดยเว้นระยะช่วงโบราณสถานได้แก่วัดนครโกษา และวัดอินทรา เพื่อให้เกิดช่องมองไปยังโบราณสถานนั้น
3. ย้ายสายไฟลงใต้ดิน

การปรับปรุงภูมิทัศน์พระปรางค์สามยอด

1. ทำการรื้อถอนอาคารโรงพยาบาลศรีมาลัยรามาและปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะ โดยกันพื้นที่บางส่วนให้เป็นที่อยู่อาศัยของลิง โดยปลูกไม้ผลและจัดสร้างสระน้ำเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมให้กับลิง
2. ทำการปลูกไม้ยืนต้นเป็นแนวเพื่อเป็นรื้อถอนแนวรั้วองค์พระปรางค์ออกโดยทำการออกแบบคูน้ำ(บาราย) ใช้กันอาณาเขตแทน

รูปที่ 5.66-5.67 แนวทางการปรับปรุง
ภูมิทัศน์ถนนราชมนู

รูปที่ 5.68-5.69 ภูมิทัศน์ศาลพระกาฬ

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนราชมนู
ด้านหน้าโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

1. ปรับปรุงพื้นที่ทางรถไฟเดิมเพื่อพัฒนา
ให้เป็นสวนสาธารณะแบบเส้น (Linear Park)
โดยจัดสร้างเส้นทางรถจักรยาน และทางเดิน
เท้าผสมผสานไปกับพื้นที่ของสวน

2. จัดสร้างอุปกรณ์ระบบให้แสงสว่างให้มี
ความสวยงาม โดยทำการเดินสายไฟลงใต้ดิน

ปัจจุบันพื้นที่บริเวณศาลพระกาฬถือได้
ว่าเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว มีการนำรถ
รับ-ส่งนักท่องเที่ยวมาจอดบริเวณถนนราชมนูด้าน
ข้างพระปรางค์สามยอดซึ่งก่อให้เกิดปัญหา
ต่างๆมากมาย และยังไปบดบังทัศนียภาพองค์
พระปรางค์

จึงเสนอแนวทางแก้ไขให้ย้ายพื้นที่จอดรถ
รับ-ส่งนักท่องเที่ยวไปไว้ในบริเวณนอกเมือง
และใช้รถรางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแทน

ยทรัพย์ากร
นมหาวิทยาลัย

3.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดสร้างสวนสาธารณะสระมโนห์รา

ความสำคัญของโครงการ

สระมโนห์ราแต่เดิมเป็นสระน้ำซึ่งใช้ในพระราชพิธีต่างๆ ตั้งแต่ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลักษณะทางกายภาพของสระมโนห์ราในปัจจุบันไม่หลงเหลือเค้าของความ เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งกลายเป็นชุมชนแออัดขนาดใหญ่ภายในเขตเมืองเก่า ลพบุรี สระมโนห์ราเป็นส่วนหนึ่งของระบบอุทกวิทยาเมือง โดยพัฒนาและฟื้นฟูสภาพสระเพื่อให้ เป็นพื้นที่รับน้ำของเมือง

พื้นที่บริเวณชุมชนสระมโนห์ราเป็นชุมชนที่ติดถนนปรางค์สามยอด ซึ่งเป็นถนนสายหลัก ที่จะเข้าสู่เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีผ่านเส้นทางสายเอเชีย จากจังหวัดสิงห์บุรี โดยมีองค์พระ ปรางค์สามยอดและพระเจดีย์หลวงพ่องแสงเป็นจุดหมายตาสำคัญ

สภาพปัญหาของพื้นที่

1. มีการบุกรุกพื้นที่สระ และสร้างชุมชนแออัดขนาดใหญ่ทับไปบนพื้นที่สระซึ่งต้นเหิน หมดสภาพการเป็นพื้นที่รับน้ำ
2. สภาพภูมิทัศน์ถนนปรางค์สามยอดความเสื่อมโทรมขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ บดบังทัศนียภาพพระปรางค์สามยอด

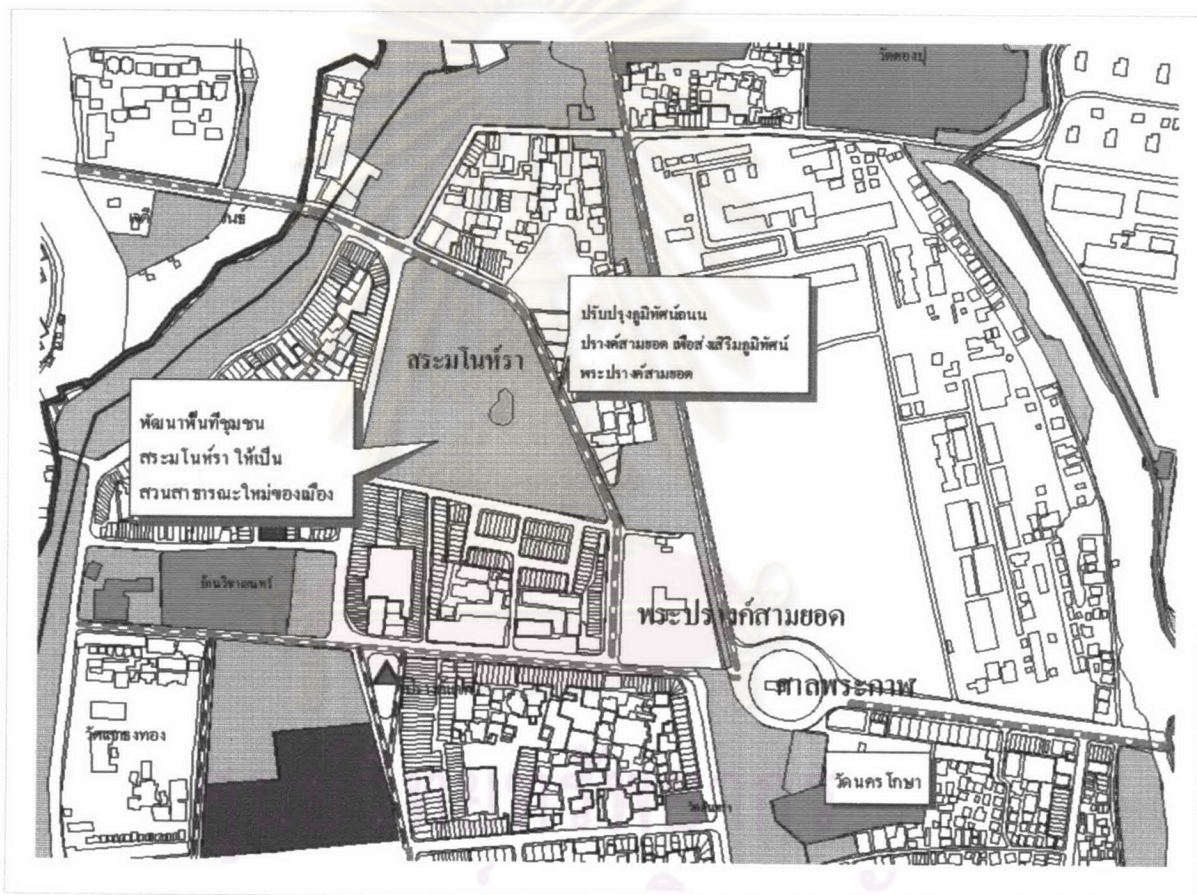
แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

แนวทางการปรับปรุงที่ 1

1. ทำการรื้อถอนเฉพาะอาคารในส่วนที่สร้างทับพื้นที่สระ และกำหนดระยะถอยร่นออก โดยรอบสระเป็นระยะ 10 เมตรเป็นเขตห้ามรูกล้ำโดยรื้อถอนอาคารที่ตั้งอยู่ในระยะถอยร่นนั้น โดย ทำการขุดแต่งสระ และปรับปรุงให้เป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชน
2. ให้ทำการรื้อถอนอาคารบ้านที่บุกรุกอยู่ในพื้นที่เฉพาะหลังที่ผู้พักอาศัย อาศัยอยู่ไม่ถึง 10ปี และอาคารที่ชำรุดจนหมดสภาพการพักอาศัย
3. ปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ริมถนนปรางค์สามยอดเพื่อส่งเสริมทัศนียภาพพระปรางค์สาม ยอด และทัศนียภาพถนน

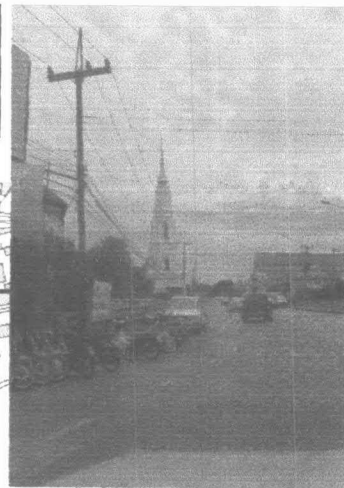
แนวทางการปรับปรุงที่ 2

1. รื้อถอนอาคารที่บุกรุกพื้นที่สระ ออกทั้งช่วงถนน และพัฒนาให้เป็นสวนสาธารณะใหม่ในเมือง เพื่อกิจกรรมนันทนาการ
2. ชุดคูน้ำล้อมรอบบริเวณสวนสาธารณะใหม่ เพื่อให้เปิดมุมมองของสวนสาธารณะใหม่ และช่วยในการสร้างระบบระบายน้ำ
3. ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำการปลูกต้นไม้ถนน จัดสร้าง Street Furniture และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ผังที่ 5.15 แสดงกรอบแนวคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์โครงการ ตามแนวความคิดที่ 2

เจดีย์หลวงพ้อแสง วัดมณีชลขันธ์
จุดหมายตาสำคัญของเมือง

สภาพภูมิทัศน์ชุมชนสระมนโนห์รา

สภาพภูมิทัศน์ถนนประจักษ์สามยอด ซึ่งมีสิ่งหมายตาสำคัญคือ พระประจักษ์สามยอดและพระเจดีย์หลวงพ้อแสง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผังที่ 5.16 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดสร้างสวนสาธารณะสระมนโนห์รา

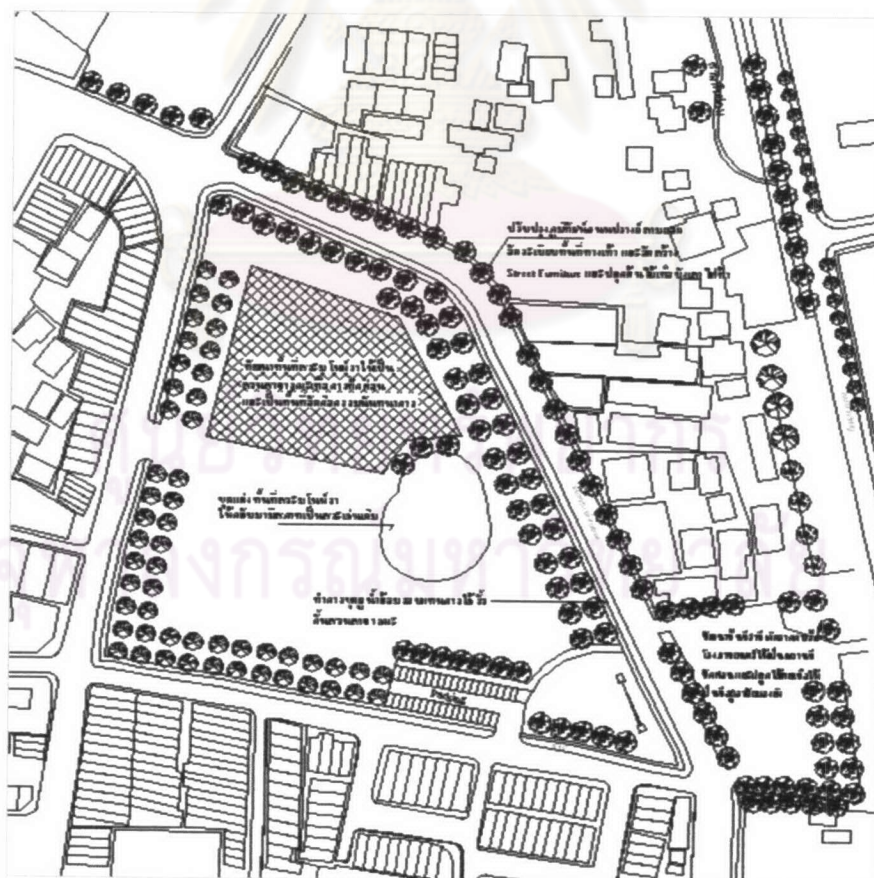

รูปที่ 5.70-5.71 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนปราสาทสาม

ภูมิทัศน์ถนนปราสาทสามยอด ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เมื่อทำการปรับปรุงพื้นที่สระมโนห์ราให้เป็นสวนสาธารณะใหม่ของเมือง จึงเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนปราสาทสามยอดดังนี้

1. ทำการปลูกต้นไม้ยืนต้นเพื่อให้ร่มเงาแก่ทางเท้า และเป็นการปกปิดทัศนียภาพอาคารพาณิชย์กรรมที่ไม่เหมาะสมด้วย
2. เนื่องจากปัจจุบันถนนปราสาทสามยอดได้มีการพัฒนาพื้นที่ทางเท้าเอาไว้แล้ว แต่สภาพปัจจุบันมีการรुकล้ำพื้นที่ทางเท้าด้วยการตั้งวางสินค้า

ผังที่ 5.17 แนวทางการพัฒนาพื้นที่สระมโนห์ราให้เป็นสวนสาธารณะใหม่ของเมือง

4. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดเทศบาลเก่า(ตลาดล่าง) ปรากฏ์แขก ภูมิทัศน์ถนนถนน สรศักดิ์ช่วงบริเวณปรากฏ์แขกจนถึงแยกถนนราชดำเนิน และภูมิทัศน์ถนนฝรั่งเศส

ความสำคัญของโครงการ

สำหรับโครงการปรับปรุงนี้เราสามารถแบ่งพื้นที่โครงการออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. พื้นที่ตลาดเทศบาล(ตลาดล่าง) เป็นที่ตั้งของตลาดสดเทศบาลซึ่งเป็นที่ว่างระหว่างอาคารพาณิชย์ กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของสำนักงานศาลจังหวัดลพบุรีให้เอกชนเช่าเป็นตลาด และเป็นที่ตั้งของสำนักงานศาลจังหวัดลพบุรี พื้นที่ตลาดเทศบาลหรือตลาดล่าง เป็นพื้นที่ตลาดเก่าแก่ ตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยในปัจจุบันไม่หลงเหลือความเป็นตลาดเก่าแก่เพียงแต่ยังคงดำเนินกิจกรรมสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน
2. ถนนสรศักดิ์ช่วงระหว่างแยกปรากฏ์แขก จนถึงสี่แยกถนนสรศักดิ์-ถนนราชดำเนิน เป็นย่านการค้าที่สำคัญ มีสภาพลูกพล่านเป็นย่านธุรกิจค้าขายที่สำคัญภายในเขตเมืองเก่า และมีโบราณสถานปรากฏ์แขกซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยทวารวดีอันเป็นพระปรากฏ์ที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ในปัจจุบันสถานที่ตั้งองค์ปรากฏ์ตั้งอยู่เป็นเกาะกลางถนนสรศักดิ์
3. ถนนฝรั่งเศส เป็นแนวถนนเก่าแก่ซึ่งตัดเป็นแนวแกนเชื่อมต่อพระนารายณ์ราชนิเวศน์-บ้านวิชาเยนทร์ ทิศตะวันตกของถนนติดวัดเสาชิงช้าของอันสถานที่พักของคณะทูตชาวเปอร์เซียในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในอดีตถ.ฝรั่งเศสเป็นเส้นทางที่ใช้ในการเดินทางเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์ของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ชาวฝรั่งเศสที่เข้ามารับราชการในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ปัจจุบันถนนฝรั่งเศสมีสภาพเป็นถนนสายรองเป็นสถานที่จอดรถสองแถว และเป็นเส้นทางคมนาคมด้านหลังตลาดเทศบาล

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

ในพื้นที่ส่วนที่ 1 พื้นที่ตลาดเทศบาล(ตลาดล่าง) และส่วนที่2 ถนนสรศักดิ์ช่วงระหว่างแยกปรากฏ์แขก จนถึงสี่แยกถนนสรศักดิ์-ถนนราชดำเนิน

1. ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพพื้นที่และโบราณสถานเนื่องมาจากพื้นที่เป็นตลาดสดขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการตั้งป้ายโฆษณาและก่อสร้างอาคารพาณิชย์ก่อบดบังทัศนียภาพ
2. สภาพภูมิทัศน์มีความเสื่อมโทรม ปัญหาการตัดถนนประชิดฐานรากโบราณสถานสร้างความเสียหายแก่โบราณสถาน
3. ปัญหาความหนาแน่น และคับคั่งของการจราจร ผู้คนที่สัญจรไปมา การขาดแคลนพื้นที่จอดรถ ในบริเวณตลาดสดเทศบาล

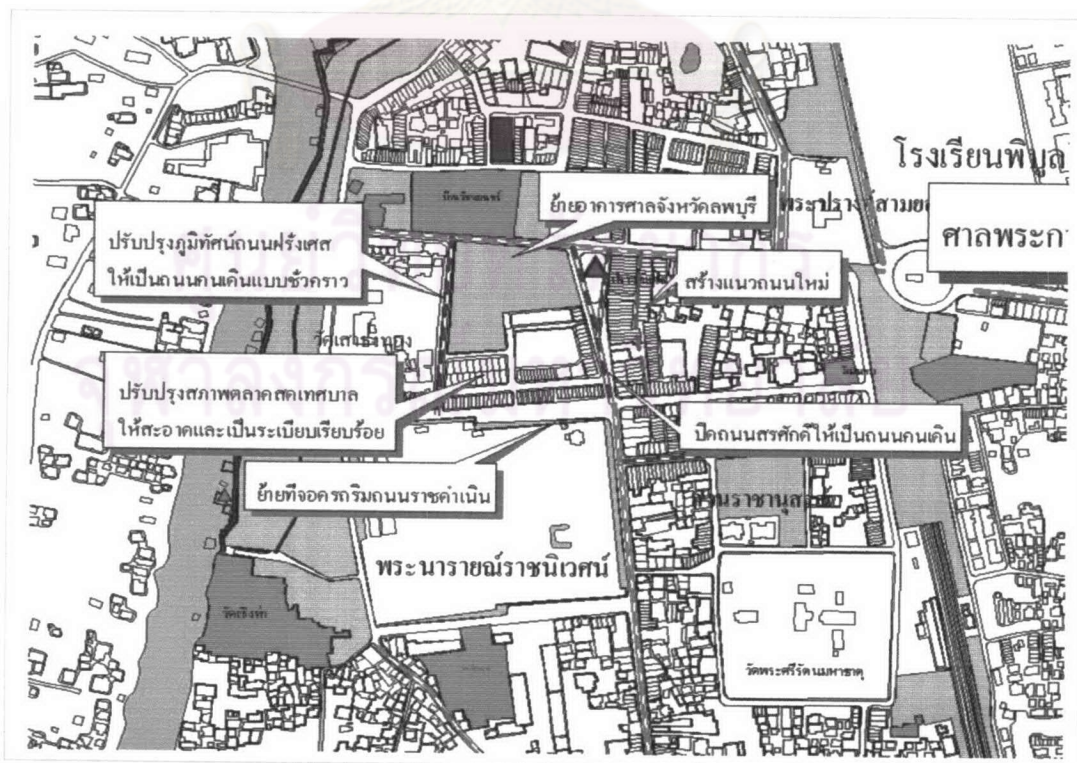
ส่วนที่ 3 ถนนฝรั่งเศส

ลักษณะภูมิทัศน์ถนนเสื่อมโทรม ขาดแคลนทางเท้ามีต้นไม้ขึ้นรกครึ้มบดบังแนวถนนพระนารายณ์ราชินีเวศน์-บ้านวิชาเยนทร์ และมีการจอดรถสองแถว รถรับจ้างขนสินค้า ไม่สามารถมองเห็นทัศนียภาพวัดเสารงทองได้

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

แนวทางการปรับปรุงที่ 1

1. ปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนสรศักดิ์ช่วงระหว่างปรางค์แขกถึงแยกพระนารายณ์ราชินีเวศน์ให้เป็นถนนคนเดินแบบถาวรด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนพื้นผิว(pavement) และปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนฝรั่งเศสให้เป็นถนนคนเดินชั่วคราวเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ จัดทำแนวสำหรับเป็นช่องทางรถจักรยาน ปลุกต้นไม้ตกแต่ง เพื่อเน้นมุมมองโบราณสถาน
2. ปรับปรุงสภาพตลาดสดเทศบาลให้สะอาดมีสุขอนามัยและให้มีวัน Big Cleaning Day ทุกๆ 15 วัน
3. รื้อย้ายอาคารที่ทำการศาลจังหวัดปรับปรุงให้เป็นพื้นที่โล่งสวนสาธารณะและจัดพื้นที่จอดรถโดยสารประจำทาง, ที่จอดรถจักรยานและที่จอดรถขนสินค้าสำหรับตลาดสดเทศบาล และจัดพื้นที่เพื่อเป็นสถานีเปลี่ยนถ่ายรถรางเพื่อการท่องเที่ยว
4. เสนอให้มีการตัดถนนแนวใหม่ เพื่อเบี่ยงออกจากแนวนอนเดิมที่ตัดประชิดปรางค์แขกและพัฒนาถนนใหม่นี้ให้เป็นถนนการค้า

ผังที่ 5.18 แสดงกรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์ ตามแนวความคิดที่ 1

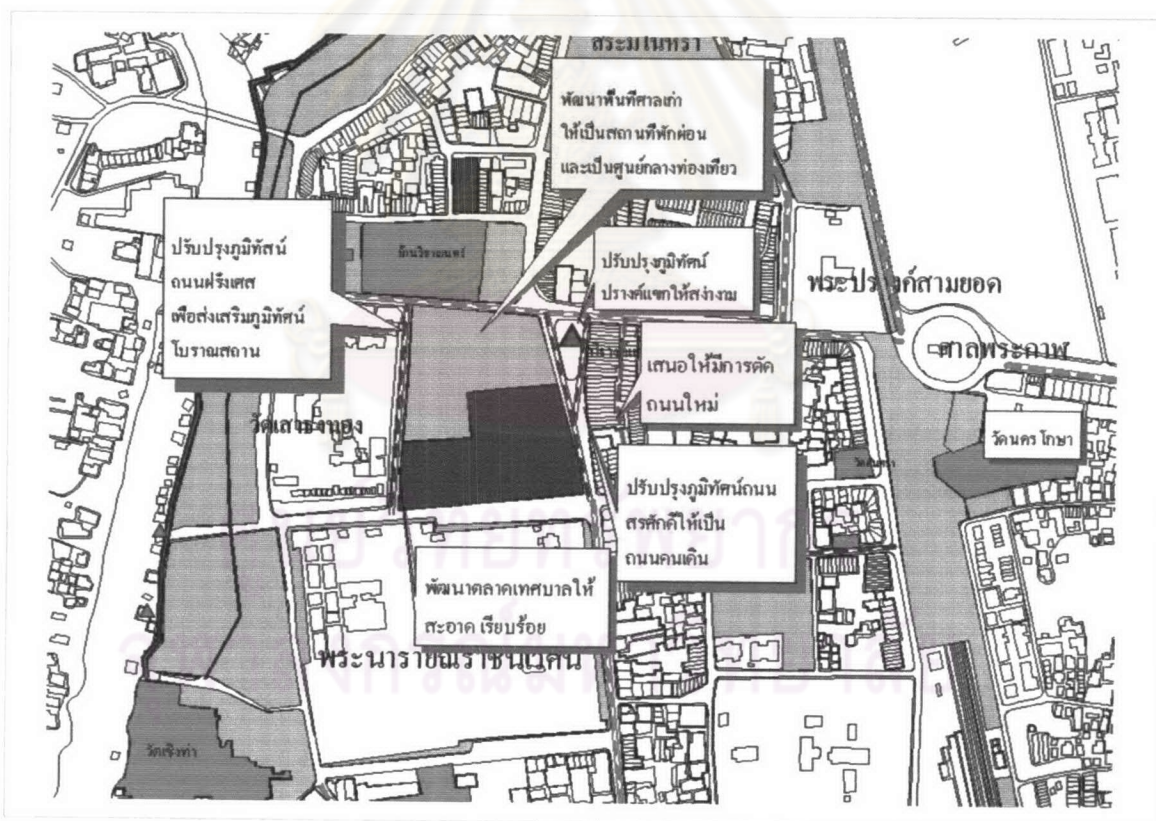
2. แนวทางการปรับปรุงที่ 2

1. ทำการรื้อถอนอาคารพาณิชย์กรรมและตลาดสด โดยทำการก่อสร้างอาคารตลาดใหม่ให้ถูกสุขลักษณะ โดยอาศัยการออกแบบที่สอดคล้องกับโบราณสถานที่ตั้งอยู่โดยรอบ

2. ให้มีการย้ายอาคารที่ทำการศาลจังหวัดลพบุรีไปไว้ในบริเวณย่านศูนย์ราชการของเมืองและพัฒนาให้พื้นที่เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวที่จะสามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆได้อย่างสะดวก และเป็นสถานีเปลี่ยนถ้ายรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

3. ปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนฝรั่งเศสและถนนศรีศักดิ์ซึ่งระหว่างปราสาทแขกถึงแยกพระนารายณ์ราชินีให้เป็นถนนคนเดิน จัดทำแนวสำหรับเป็นช่องทางรถจักรยาน ปลูกต้นไม้ตกแต่ง เพื่อเน้นมุมมองโบราณสถาน

4. เสนอให้มีการตัดถนนแนวใหม่ เพื่อเบี่ยงออกจากแนวถนนเดิมที่ตัดประชิดปราสาทแขกและพัฒนาถนนใหม่นี้ให้เป็นถนนการค้า

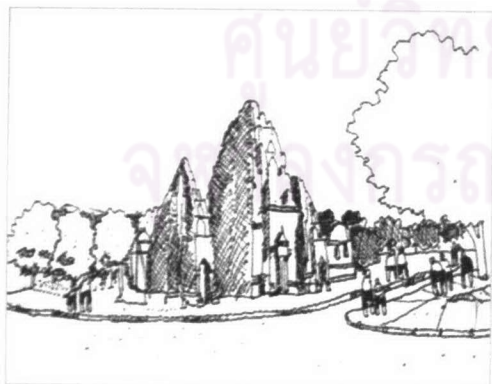

ผังที่ 5.19 แสดงกรอบแนวคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์โครงการตามแนวความคิดที่ 2

ผังที่ 5.20 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ ตลาดเทศบาลเก่า ปรับปรุงภูมิทัศน์ปรางค์แขก และภูมิทัศน์ถนนฝรั่งเศส และภูมิทัศน์ถนนถนนสรศักดิ์ช่วงบริเวณปรางค์แขก จนถึงแยกถนนราชดำเนินและให้เป็นถนนคนเดิน

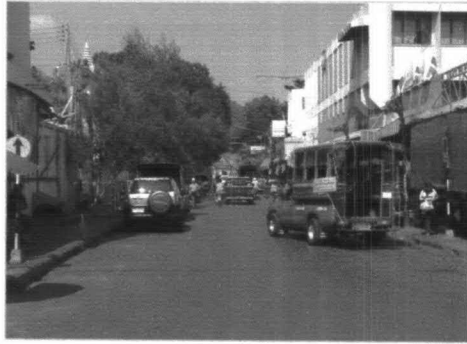
รูปที่ 5.74-5.75 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ปรางค์แขก

ในการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้ย้ายอาคารที่ทำการศาลจังหวัดลพบุรี ไปไว้ในพื้นที่ศูนย์ราชการให้สอดคล้องกับลักษณะการวางผังเมือง และพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสวนสาธารณะใหม่ของเมือง

ปัจจุบันสภาพภูมิทัศน์บริเวณสถานปรางค์แขก มีสภาพเป็นเกาะกลางถนนสจรศักดิ์ และมีการตัดถนนประชิดฐานรากของอาคารซึ่งอาจสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่อาคารโบราณสถานได้จึงเสนอให้มีการปิดถนนสจรศักดิ์ ช่วงระหว่างแยกถนนสจรศักดิ์-ถนนวิชาเยนทร์ ถึงแยกถนนสจรศักดิ์-ถนนราชดำเนิน และปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นถนนคนเดิน

สภาพแวดล้อมโดยรอบโบราณสถานปรางค์แขกเติมไปด้วยอาคารพาณิชย์กรรมล้อมรอบโดยไม่มีระยะถอยร่นทั้งนี้เสนอให้มีการรื้อถอนอาคารพาณิชย์ออกเพื่อกำหนดให้เป็นเขตระยะถอยร่นและทำการปลูกต้นไม้เพื่อเป็นฉากหลังของโบราณสถาน รวมทั้งเป็นการให้ร่มเงาแก่พื้นที่ถนนคนเดิน

นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการตัดแนวถนนใหม่ที่มีระยะถอยร่นออกจากโบราณสถานออกไป โดยเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสภาพการจราจร

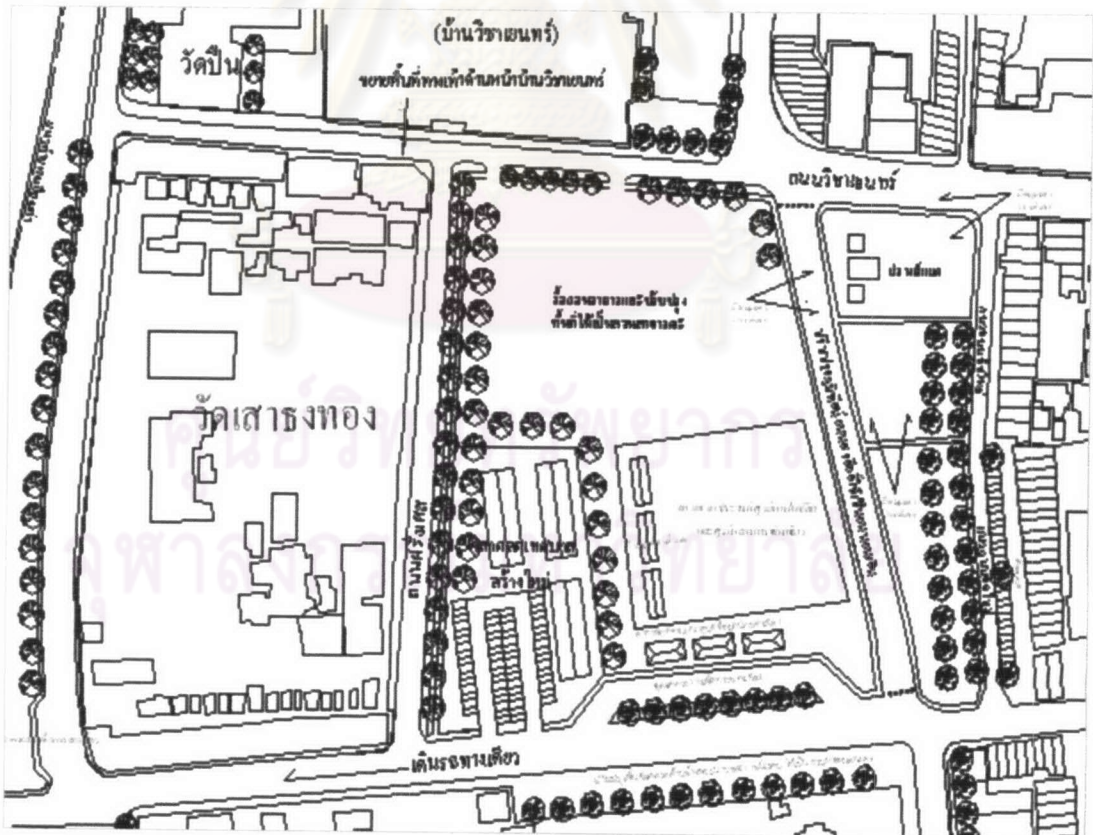

รูปที่ 5.76-5.77 แนวทางการปรับปรุง
ภูมิทัศน์ปรังค์แซก

สภาพภูมิทัศน์ถนนฝรั่งเศสมีสภาพเป็น
ถนนสายรองที่ใช้เป็นสถานที่จอดรถ และเป็น
ทางผ่านของรถประจำทาง มีต้นไม้ขึ้นรกครึ้มมด
บังไม่สามารถเชื่อมต่อแนวแกนบ้านวิชาเยนทร์-
พระนารายณ์ราชินีเวศน์ทางสายได้

การปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนฝรั่งเศส

1. ให้มีการปิดถนนในวันเสาร์-อาทิตย์
เพื่อปรับปรุงให้เป็นถนนคนเดิน
2. ทำการตกแต่งต้นไม้เดิม และทำการ
ปลูกต้นไม้เพื่อเน้นแนวแกนบ้านวิชาเยนทร์-พระ
นารายณ์ราชินีเวศน์ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ปรับปรุงรั้ววัดเสาชิงช้าให้เป็นแบบ
โปร่งเพื่อให้มองเห็นอาคารโบราณสถานภายใน
วัดและปรับปรุงทางเท้าให้มีสภาพสมบูรณ์

ผังที่ 5.22 ผังแนวคิดการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณตลาดเทศบาลเก่า ด้วยการรื้อย้ายตลาดและสร้าง
ใหม่ให้ถูกสุขลักษณะ สร้างพื้นที่เปิดโล่งเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์โบราณสถานปรังค์แซก และปรับปรุงภูมิ
ทัศน์ถนนฝรั่งเศส ถนนสรีดคีร์ซึ่งระหว่างถนนวิชาเยนทร์ถึง แยกถนนราชดำเนินให้เป็นถนนคนเดิน

5.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ลานอเนกประสงค์สวนราชานุสรณ์ วัดราชา และปรับปรุงถนนพระยาเก้าจัดให้เป็นถนนคนเดิน

ความสำคัญของโครงการ

ถนนพระยาเก้าจัดเป็นแนวถนนเก่าแก่ที่สร้างขึ้นเชื่อมต่อกับแนวแกนของประตูพระนารายณ์ราชานิเวศน์ ซึ่งเป็นแนวแกนต่อเนื่องไปถึงแม่น้ำลพบุรี และจบลงที่บริเวณท่าสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถนนเส้นนี้จึงมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการวางผังเมือง ถนนเส้นนี้ยังเป็นย่านการค้าแล้วเป็นแหล่งของกินที่สำคัญของเมืองเก่าลพบุรี ในช่วงเวลาจัดงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถนนเส้นนี้จะมีการปิดถนนเพื่อใช้ตั้งวางสินค้าตลอดแนวถนน นอกจากนี้บนถนนเส้นนี้ยังเป็นที่ตั้งของวัดราชา ซึ่งเหลือเพียงซากโบราณสถาน

และบนถนนพระยาเก้าจัดยังเป็นที่ตั้งของสวนสาธารณะราชานุสรณ์ สวนสาธารณะเดิมเพียงแห่งเดียวภายในเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี ซึ่งภายในมีอาคารโบราณสถานซึ่งได้รับรางวัลอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดีเด่นของสมาคมสถาปนิกสยามฯปี2547 ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสำนักงานการท่องเที่ยว จ. ลพบุรี และหน่วยศิลปากรจังหวัดลพบุรี กรมลัทธิที่ดินบางส่วนบนถนนพระยาเก้าจัดเป็นที่ธรณีสงฆ์วัดราชา ซึ่งทางเทศบาลให้เอกชนเช่าพักอาศัย

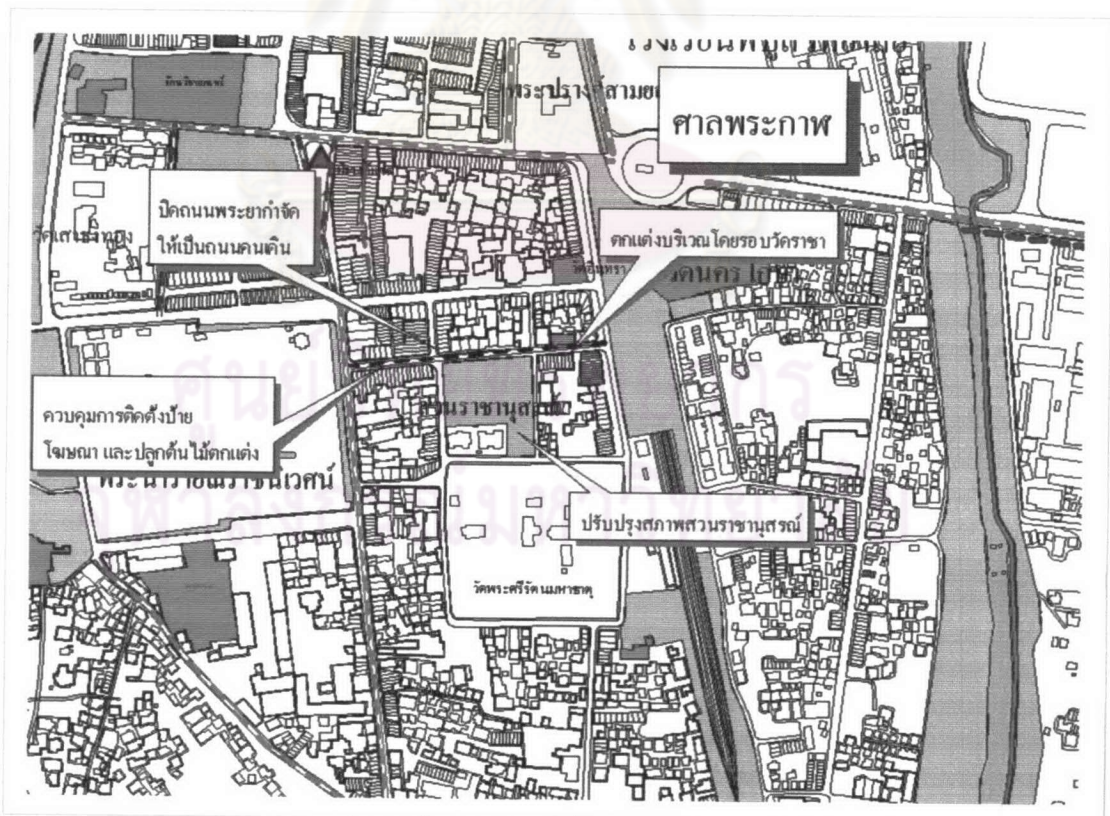
สภาพปัญหาของพื้นที่

1. ปัญหาความแออัด คับแคบของถนนรวมทั้ง มีการจอดรถกีดขวางการจราจรซึ่งก่อให้เกิดการจราจรติดขัด
2. การก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรม และบ้านพักอาศัยบางส่วนบดบังและรुकล้ำพื้นที่โบราณสถานวัดราชา
3. ปัญหาการตั้งป้ายโฆษณาขนาดใหญ่และมีสีฉูดฉาด ตั้งบดบังทำลายทัศนียภาพของพระนารายณ์ราชานิเวศน์
4. ภายในที่สวนสาธารณะราชานุสรณ์ มีสภาพเสื่อมโทรม ต้นไม้ขึ้นรกครึ้มและมีการก่อสร้างอาคารขายอาหาร(Kiosk) บดบังทัศนียภาพอาคารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

แนวทางเลือกที่ 1

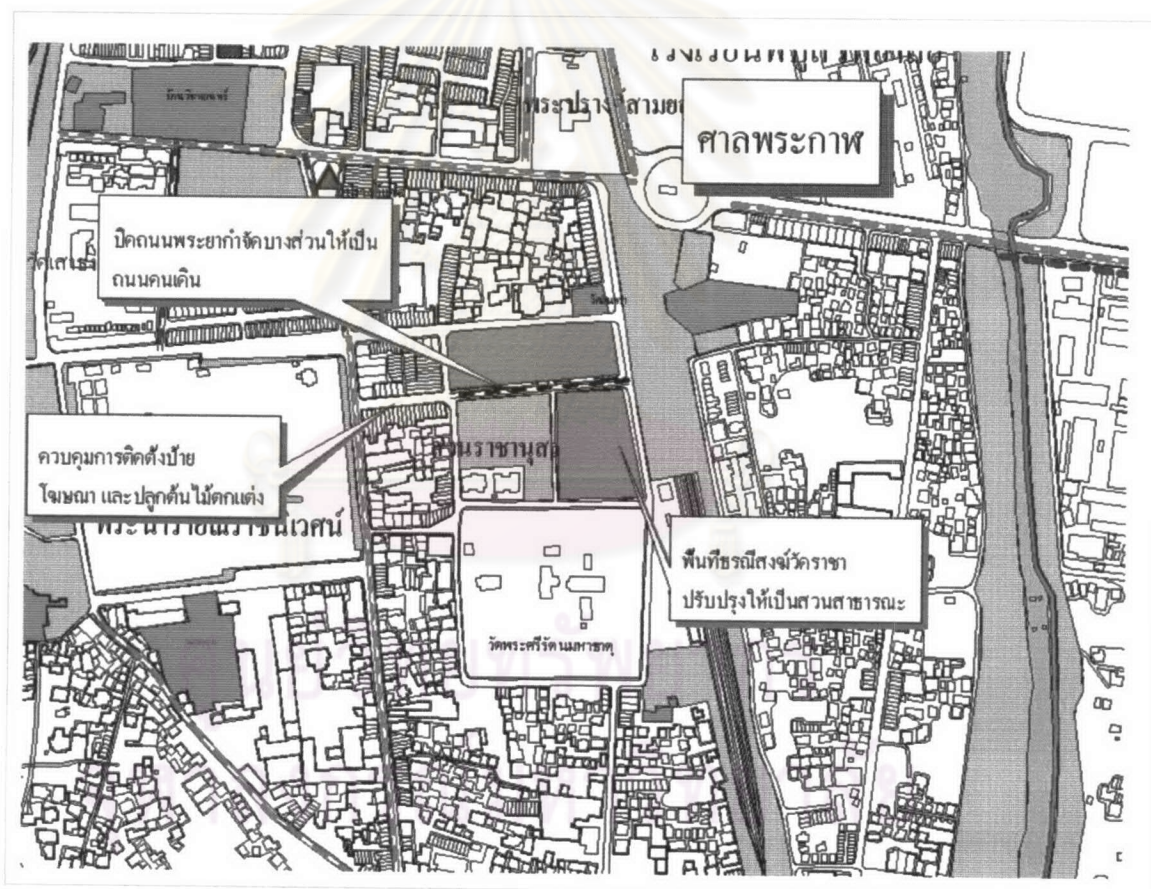
1. คงรูปแบบการใช้ที่ดินเช่นเดิม และทำการปิดถนนพระยากำจัดปรับปรุงให้เป็นถนนคนเดินในช่วงวันเสาร์- อาทิตย์ ขยายพื้นที่ทางเท้าและแบ่งพื้นที่บางส่วนให้เป็นช่องทางรถจักรยาน จัดสร้างStreet Furniture เพิ่มเติมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. กำหนดเขตควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณา ทำการเดินระบบสายไฟลงใต้ดิน ขยายพื้นที่ปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา และเพื่อเน้นแนวแกนพระนารายณ์ราชนิเวศน์
3. ปรับปรุงสภาพสวนสาธารณะราชานุสรณ์ด้วยการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาเพิ่มเติม และปรับปรุงถนนด้วยการปลูกต้นไม้ให้เป็นสวนสาธารณะแบบเส้น(Linear park) เชื่อมต่อกับสวนราชานุสรณ์เพื่อให้ร่มเงา และเพื่อเน้นแนวแกนพระนารายณ์ราชนิเวศน์ทำการเดินระบบสายไฟลงใต้ดิน
4. สำหรับอาคารที่ตั้งประชิดแนวเขตซากโบราณสถานวัดราชา ในระยะถอยร่น10เมตร ซากให้ทำการรื้อถอนอาคารพาณิชย์กรรมที่ตั้งประชิดให้คงเหลือแต่อาคารพักอาศัยที่ผู้พักอาศัยอาศัยอยู่มานานกว่า 10 ปี และทำการตกแต่งภูมิทัศน์ด้วยการปลูกต้นไม้เป็นแนวเพื่อปกปิดทัศนียภาพอาคารที่ไม่เหมาะสม

ผังที่ 5.23 แสดงกรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่โครงการ ตามแนวความคิดที่ 1

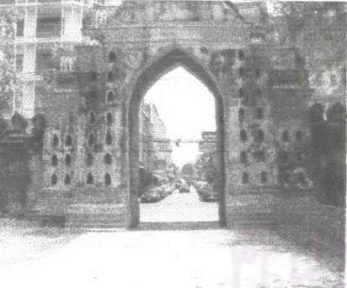
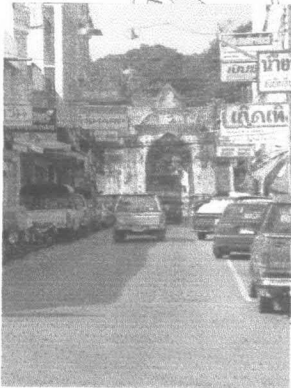
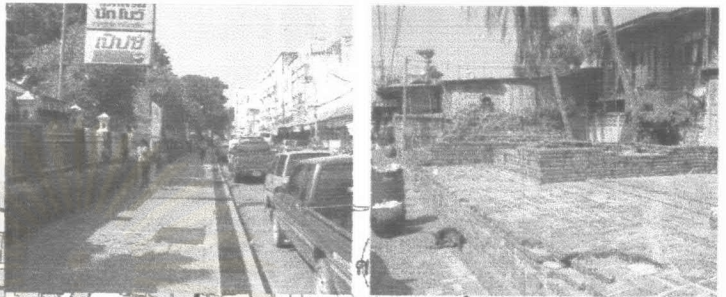
แนวทางเลือกที่ 2 / Phase ที่ 2

1. ยกเลิกสัญญาเช่าและรื้อถอนอาคารที่ตั้งอยู่บนที่ธรณีสงฆ์วัดราชา และปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะส่วนขยายเชื่อมต่อกับสวนราชานุสรณ์
2. ปิดการเดินรถบนถนนพระยาภิรมย์ในส่วนจัดสร้างขยายสวนสาธารณะราชานุสรณ์ให้เป็นถนนคนเดินแบบถาวร โดยออกแบบให้เป็นทางเท้าเชื่อมต่อกับแนวถนนเดิม และให้เดินรถปกติในถนนส่วนที่เหลือ
3. รื้อถอนอาคารพาณิชย์กรรมขนาดใหญ่บนถนนพระยาภิรมย์และถนนศรีศักดิ์ ที่ตั้งข้ามพระนารายณ์ราชนิเวศน์และพัฒนาให้เป็นสวนสาธารณะแบบเส้นเชื่อมต่อกับสวนสาธารณะราชานุสรณ์ และสวนสาธารณะทางรถไฟ

ผังที่ 5.24 แสดงกรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่โครงการ ตามแนวความคิดที่ 2

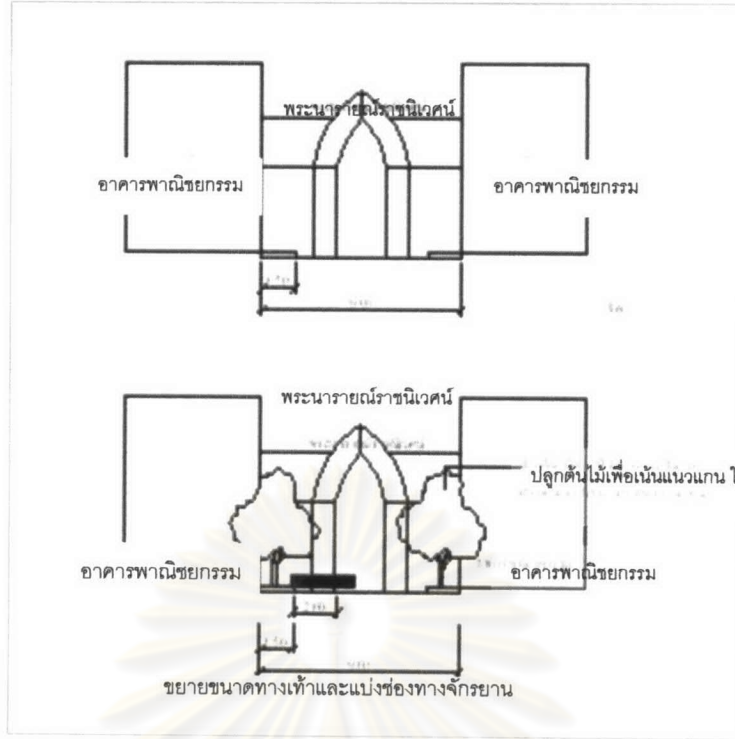
ทัศนียภาพทั่วไปของถนนพระยากำจัด

ถนนพระยากำจัดเป็นแนวแกนที่เชื่อมต่อกับพระนารายณ์ราชนิเวศน์

สวนสาธารณะราชานุสรณ์ สวนสาธารณะแห่งเดียวในเขตเมืองเก่าลพบุรี

ผังที่ 5.25 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ลานอเนกประสงค์สวนราชานุสรณ์ วัดราชา และปรับปรุงถนนพระยากำจัดให้เป็นถนนคนเดิน

รูปที่ 5. 65 รูปตัดแสดงแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนพระยากำจัด

สภาพภูมิทัศน์ถนนพระยากำจัด ซึ่งเป็นแนวแกนเชื่อมต่อพระนารายณ์ ราชนิเวศน์ ซึ่งในปัจจุบันมีการตั้งป้ายโฆษณา และมีการสร้างอาคาร บดบังทัศนียภาพโบราณสถาน โดยทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

ตามแนวทางการปรับปรุงที่ 1/ Phase ที่ 1

1. ทำการปรับปรุงขยายขนาดพื้นที่ทางเท้าและแบ่งช่องทางสำหรับรถจักรยาน
  2. รื้อถอนป้ายโฆษณาที่ตั้งบดบัง และข่มทัศนียภาพพระนารายณ์ราชนิเวศน์ และปิดการเดินรถให้เป็นถนนคนเดินในวันเสาร์-อาทิตย์
- ตามแนวทางการปรับปรุงที่ 2/ Phase ที่ 2

Phase ที่ 1

Phase ที่ 2

รูปที่ 5.78-5.80 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนพระยากำจัด

1. รื้อถอนอาคารพาณิชย์กรรมขนาดใหญ่ที่ตั้งข่มพระนารายณ์ราชนิเวศน์ตามแนวระยะถอยร่นที่กำหนดไว้
2. ทำการปรับปรุงพื้นที่ว่างที่ได้จากการรื้อถอนอาคารให้เป็นสวนสาธารณะแบบเส้นเชื่อมต่อกับสวนสาธารณะราชานุสรณ์

รูปที่ 5.81-5.82 แนวทางการปรับปรุง
ภูมิทัศน์ ถ.พระยาภิรมย์

รูปที่ 5.83 –5.84 แนวทางการปรับปรุง
ภูมิทัศน์วัดราชา

พื้นที่ทางเท้าขนาดใหญ่ด้านหน้าสวน
สาธารณะราชานุสรณ์ ซึ่งยังไม่มี การเชื่อมต่อกับ
พื้นที่โดยรอบ และกลายเป็นสถานที่จอดรถซึ่ง
ในการปรับปรุงภูมิทัศน์

และบนถนนยังเป็นที่ตั้งของซากอาคาร
โบราณสถาน วัดราชาซึ่งโดนอาคารพักอาศัย
และทางเท้าสร้างประชิด โดยมีแนวทางในการ
ปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

แนวทางการปรับปรุงที่ 1/ Phase ที่ 1

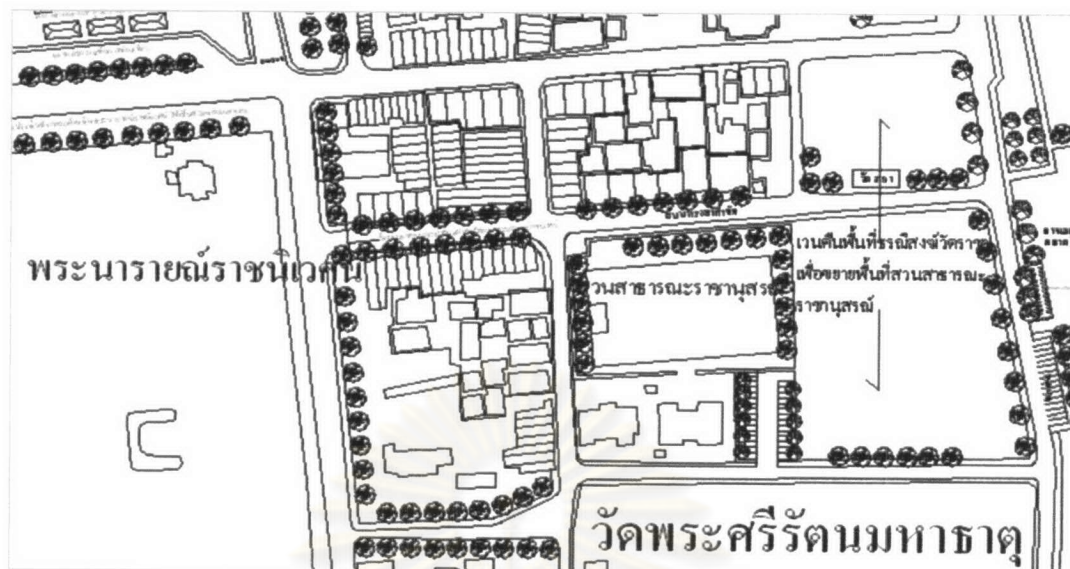
1. ให้ย้ายอาคารขายอาหาร (kiosk) ไปไว้
ในพื้นที่ เพื่อไม่ให้บดบังทัศนียภาพอาคาร ททท.
(Tourism Information Center)

2. สร้างพื้นที่ทางเท้าให้ต่อเนื่องตลอด
แนวถนนพระยาภิรมย์ และแบ่งช่องเส้นทางรถ
จักรยาน

3. กำหนดระยะถอยร่นโดยรอบซาก
อาคารวัดราชา และรื้อถอนอาคารที่ตั้งรูกล้ำ
และปรับปรุงภูมิทัศน์โดยการปลูกต้นไม้ตกแต่ง
เป็นฉากหลัง

แนวทางการปรับปรุงที่ 2/ Phase ที่2

ทำการรื้อถอนอาคารที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ธรณี
สงฆ์และปรับปรุงให้เป็นพื้นที่สวนขยายสวน
ราชานุสรณ์ โดยปิดถนนในส่วนที่ผ่านสวนและ
ปรับให้เป็นถนนคนเดินแบบถาวร

ผังที่ 5.26 ผังแนวคิดการปรับปรุงถนนพระยาเก่าจัดด้วยการเวนคืนที่ดินธรณีสงฆ์ และพัฒนาให้เป็นส่วนต่อขยายสวนสาธารณะราชานุสรณ์ และปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนพระยาเก่าจัดให้เป็นถนนคนเดิน

รูปที่ 5.85-5.86 ภูมิทัศน์สวนสาธารณะราชานุสรณ์

สวนสาธารณะราชานุสรณ์เป็นสวนสาธารณะแห่งเดียวในเขตเมืองเก่า สภาพภายในเป็นลานอเนกประสงค์พร้อมเวที ขนาดใหญ่ที่ใช้กิจกรรมนันทนาการแบบ Active โดยปลูกต้นไม้ล้อมรอบเพื่อสถานที่พักผ่อน ซึ่งในปัจจุบันมีสภาพที่รกร้างขาดการดูแลรักษา

ภายในสวนสาธารณะราชานุสรณ์เป็นที่ตั้งของอาคารที่ทำการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยศิลปากร จังหวัดลพบุรี

6.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานวัดปิ่น และศาลลูกศร และบริเวณโดยรอบบ้านหลวงรับราชทูต

ความสำคัญของโครงการ

บ้านหลวงรับราชทูตหรือบ้านเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ เป็นบ้านพักของราชทูตฝรั่งเศสที่เข้ามาทำนุและรับราชการในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ปัจจุบันบ้านวิชาเยนทร์ตั้งอยู่บนถนนวิชาเยนทร์ และมีถนนฝรั่งเศสเป็นแนวแกนสำคัญเชื่อมต่อกับพระนารายณ์ราชนิเวศน์ซึ่งเป็นเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราช บ้านวิชาเยนทร์ถือได้ว่าเป็นโบราณสถานที่สำคัญของเมืองลพบุรีและเป็นโบราณสถานที่ยังคงสภาพโบราณสถานได้อย่างสมบูรณ์ ในทางทิศตะวันออกของบ้านเป็นที่โบราณสถานให้เอกชนเช่าสร้างอาคารพาณิชย์กรรม

ทางด้านทิศตะวันตกของบ้านวิชาเยนทร์เป็นโบราณสถานร้างชื่อวัดปิ่น และศาลลูกศร ซึ่งเป็นศาลที่เก็บลูกศรพหุมาศของพระนารายณ์ซึ่งแผลงศรมาตกที่เมืองลพบุรีตามตำนานเมือง ซึ่งสภาพปัจจุบันมีการเข้าไปก่อสร้างที่พักอาศัยรูกล้าในเขตโบราณสถาน ปัจจุบันกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นเขตโบราณสถานซึ่งประกาศโดยกรมศิลปากร

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่

1. ปัญหาการสร้างบ้านเรือน รูกล้าเข้าไปในเขตโบราณสถาน
2. ปัญหาการใช้ที่ดินโดยรอบเขตโบราณสถานไม่เหมาะสม ได้แก่การใช้เป็นสถานที่กองเก็บสินค้าและใช้เป็นที่พักจอดรถรับส่งสินค้า
3. ปัญหาการก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรม ที่มีรูปแบบขัดแย้งกับอาคารโบราณสถาน และมีขนาดความสูงของอาคารและมีการติดตั้งป้ายโฆษณาขัดทัศนียภาพโบราณสถาน
4. ปัญหาการตัดถนนวิชาเยนทร์ประชิดแนวเขตรั้วบ้านวิชาเยนทร์ ทำให้ไม่มีพื้นที่ทางเท้า และอาจสร้างความเสียหายให้เกิดแก่โบราณสถาน

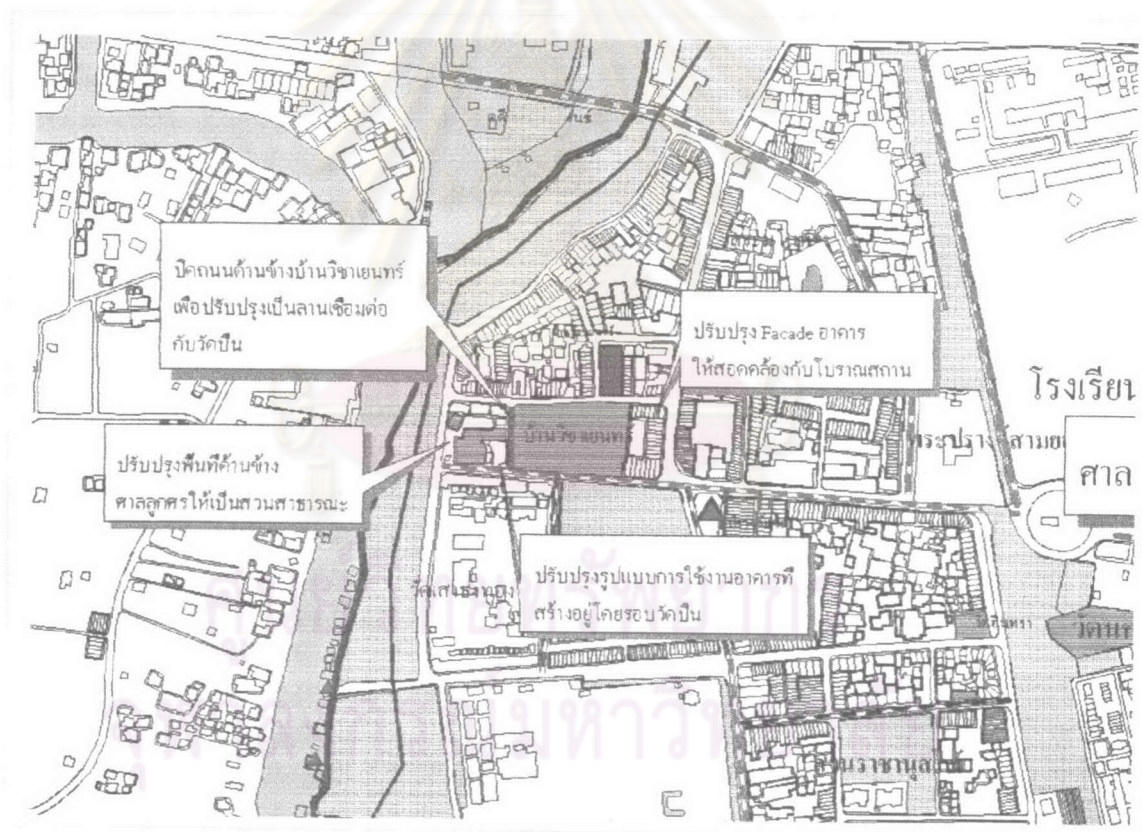
แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

แนวทางการปรับปรุงที่ 1

1. ทำการรื้อถอนอาคารที่สร้างรูกล้าเขตโบราณสถานและอาคารที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมไม่สามารถอยู่อาศัยได้ โดยอนุโลมให้เฉพาะอาคารเพื่อการพักอาศัยที่ผู้พักอาศัยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปีให้อาศัยอยู่ต่อได้จนกว่าอาคารจะหมดอายุการใช้งาน และปรับปรุงทัศนียภาพพื้นที่ว่างที่ได้จากการรื้อถอนอาคารโดยปรับปรุงให้เป็นลานเพื่อเปิดมุมมองโบราณสถานและเปิดให้เป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชน โดยผู้ที่อาศัยพื้นที่โบราณสถาน จะต้องเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อยของโบราณสถานนั้นแลกับสิทธิในการพักอาศัย

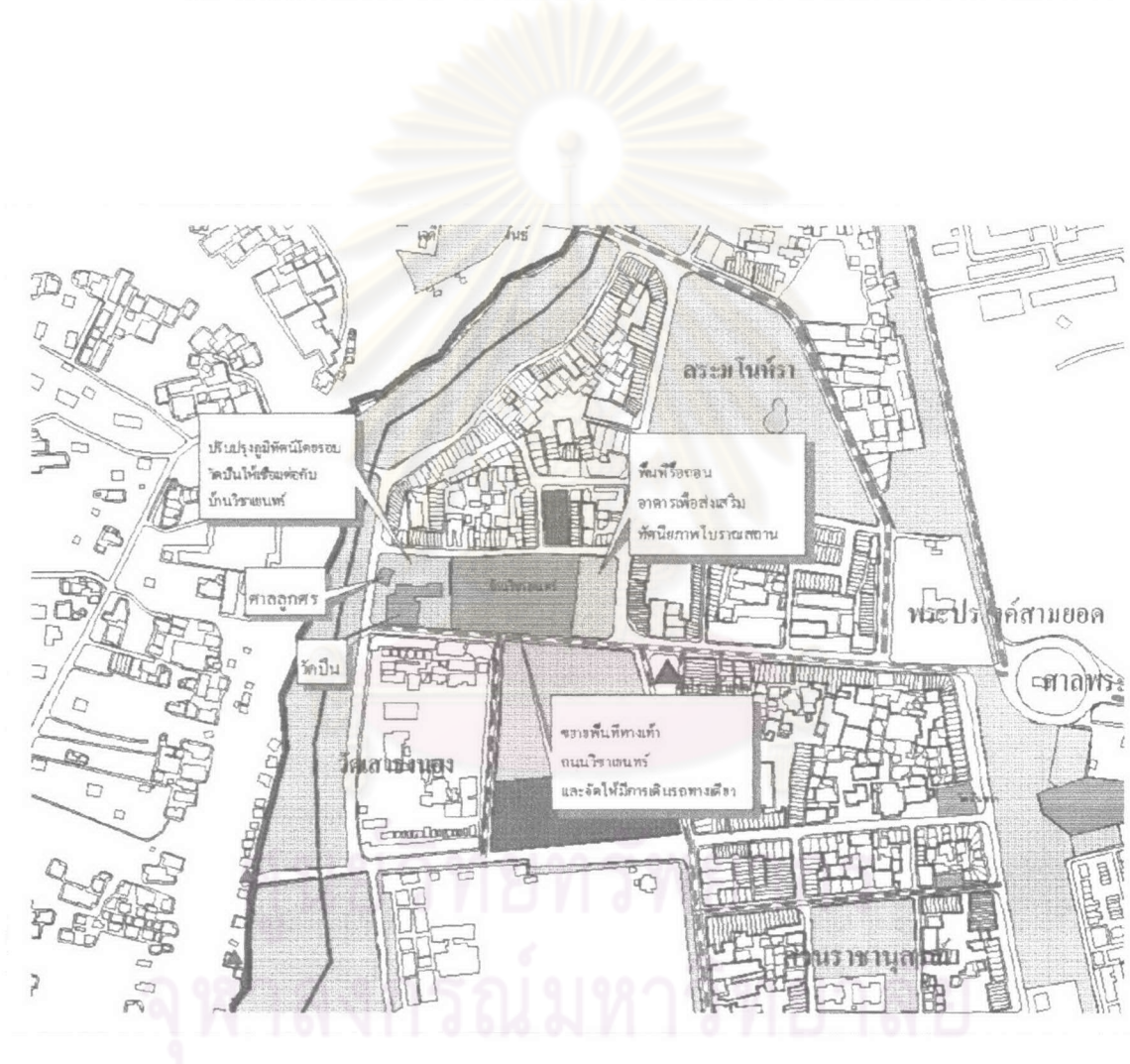
- 2.ปรับเปลี่ยนด้านหน้าอาคารพาณิชย์ด้านข้างบ้านหลวงรับราชทูตให้มีรูปแบบอาคารสอดคล้องกับโบราณสถาน
- 3.ปิดการเดินรถบนถนนด้านข้างบ้านวิชาเยนทร์ปรับปรุงให้เป็นลานคนเดินเชื่อมต่อกับวัดปั้น
- 4.ปรับปรุงพื้นที่ด้านข้างศาลลูกศรให้เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็ก(Pocket park) เพื่อส่งเสริมมุมมองโบราณสถานและเพื่อการพักผ่อนเชื่อมต่อกับสวนสาธารณะริมแม่น้ำลพบุรี
- 5.รื้อถอนป้ายโฆษณาที่ตั้งข่มทัศนียภาพภายในบ้านวิชาเยนทร์
- 6.ขยายพื้นที่ทางเท้าถนนวิชาเยนทร์ด้านหน้าบ้านวิชาเยนทร์และจัดการจราจรแบบทางเดียว

ผังที่ 5.27 กรอบแนวคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่โครงการตามแนวความคิดที่ 1

แนวการปรับปรุงที่ 2

1. เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่าหรือทำการยกเลิกสัญญาเช่า ให้ทำการรื้อถอนอาคารพาณิชย์กรรมด้านข้างบ้านวิชาเยนทร์ และปรับปรุงให้เป็นลานอเนกประสงค์หรือสวนสาธารณะให้เป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชน
2. รื้อถอนที่สร้างรुक้าโบราณสถานวัดปิ่นและปรับปรุงให้เป็นลานอเนกประสงค์หรือสวนสาธารณะเชื่อมต่อกับพื้นที่สวนสาธารณะด้านข้างบ้านวิชาเยนทร์
3. ขยายพื้นที่ทางเท้าถนนวิชาเยนทร์ให้กว้างขึ้น และจัดให้มีการเดินรถทางเดียว

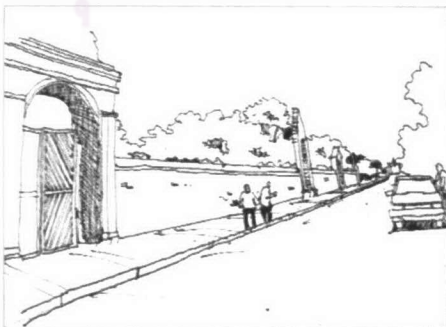

ผังที่ 5.28 กรอบแนวคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่โครงการตามแนวความคิดที่ 2

ผังที่ 5.30 การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบบ้านหลวงรับราชทูต ศาลลูกศร และวัดปิ่น ตามแนวความคิดที่ 2

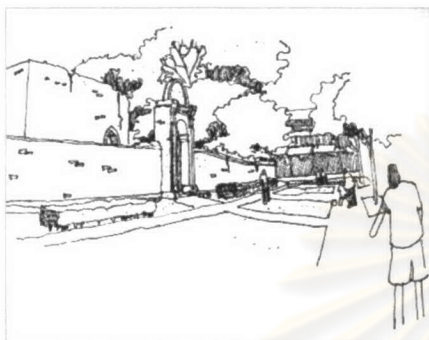
รูปที่ 5.87-5.88 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านวิชาเยนทร์

สภาพภูมิทัศน์ถนนวิชาเยนทร์ที่มีการตัดถนนประชิดแนวเขตโบราณสถาน ซึ่งอาจสร้างความเสียหายให้เกิดแก่โบราณสถาน

ซึ่งแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

1. การเพิ่มพื้นที่ทางเท้าให้มีขนาดกว้างขึ้นซึ่งใช้เป็นเส้นทางรถจักรยานด้วย

2. ปรับระบบการสัญจรให้เป็นแบบทางเดียวเพื่อลดปริมาณการสัญจรบนถนน

รูปที่ 5.89-5.90 แนวทางการปรับปรุง
ภูมิทัศน์บ้านวิชาเยนทร์

รูปที่ 5.91-5.92 แนวทางการปรับปรุง
ภูมิทัศน์วัดปิ่น, ศาลลูกศร

ในปัจจุบันมีการปรับปรุงพื้นที่ว่างด้านข้างศาลลูกศรเป็น ลานอเนกประสงค์ โดยมีสภาพที่รกร้างและมีการสร้างป้อมตำรวจ บดบังทัศนียภาพ การปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ว่างเพื่อให้เป็น Pocket Park ด้วยการตัดแต่งต้นไม้เดิมให้โปร่ง จัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ามาพักผ่อน และจัดแบ่งพื้นที่เพื่อใช้เป็นสถานที่จอดรถจักรยาน

สภาพชุมชนที่ตั้งบุกรุกโบราณสถานวัดปิ่น ซึ่งส่วนหนึ่งมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถอยู่อาศัยได้ และมีการใช้อาคารเหล่านี้เป็นสถานที่กองเก็บสินค้า

ถนนด้านข้างบ้านวิชาเยนทร์ที่มีการกองสินค้าและใช้เป็นที่จอดรถขนส่งสินค้า สร้างความเสียหายและบดบังทัศนียภาพโบราณสถาน โดยมีแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์

1. ทำการรื้อถอนอาคารที่ตั้งรุกล้ำโบราณสถาน ยกเว้นอาคารเพื่อการพักอาศัยที่ผู้อยู่อาศัยอยู่เกิน 10 ปี
2. ปิดการเดินรถ ถนนด้านข้างบ้านวิชาเยนทร์และปรับปรุงให้เป็นลานอเนกประสงค์เชื่อมต่อโบราณสถานทั้งสองแห่ง

ทำการรื้อถอนป้ายโฆษณาที่ตั้งอยู่โดยรอบ ทำลายทัศนียภาพบ้านวิชาเยนทร์

8. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนประจักษ์และแนวกำแพงเมืองทศใต้

ความสำคัญของโครงการ

ประจักษ์เป็นซากประตูเมืองตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเมือง ประกอบด้วยแนวกำแพงดินยาวตลอดถนนประจักษ์ กั้นขอบเขตเมืองประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 และ 2 ปัจจุบันบริเวณโดยรอบประจักษ์เป็นที่ตั้งของชุมชนประจักษ์ ซึ่งตั้งอยู่ด้านนอกแนวกำแพงเมือง ซึ่งปัจจุบันประจักษ์ยังเป็นซากกำแพงเมืองที่ยังมีสภาพสมบูรณ์ โดยกรมศิลปากรสามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของเมืองได้

สภาพปัญหาของพื้นที่

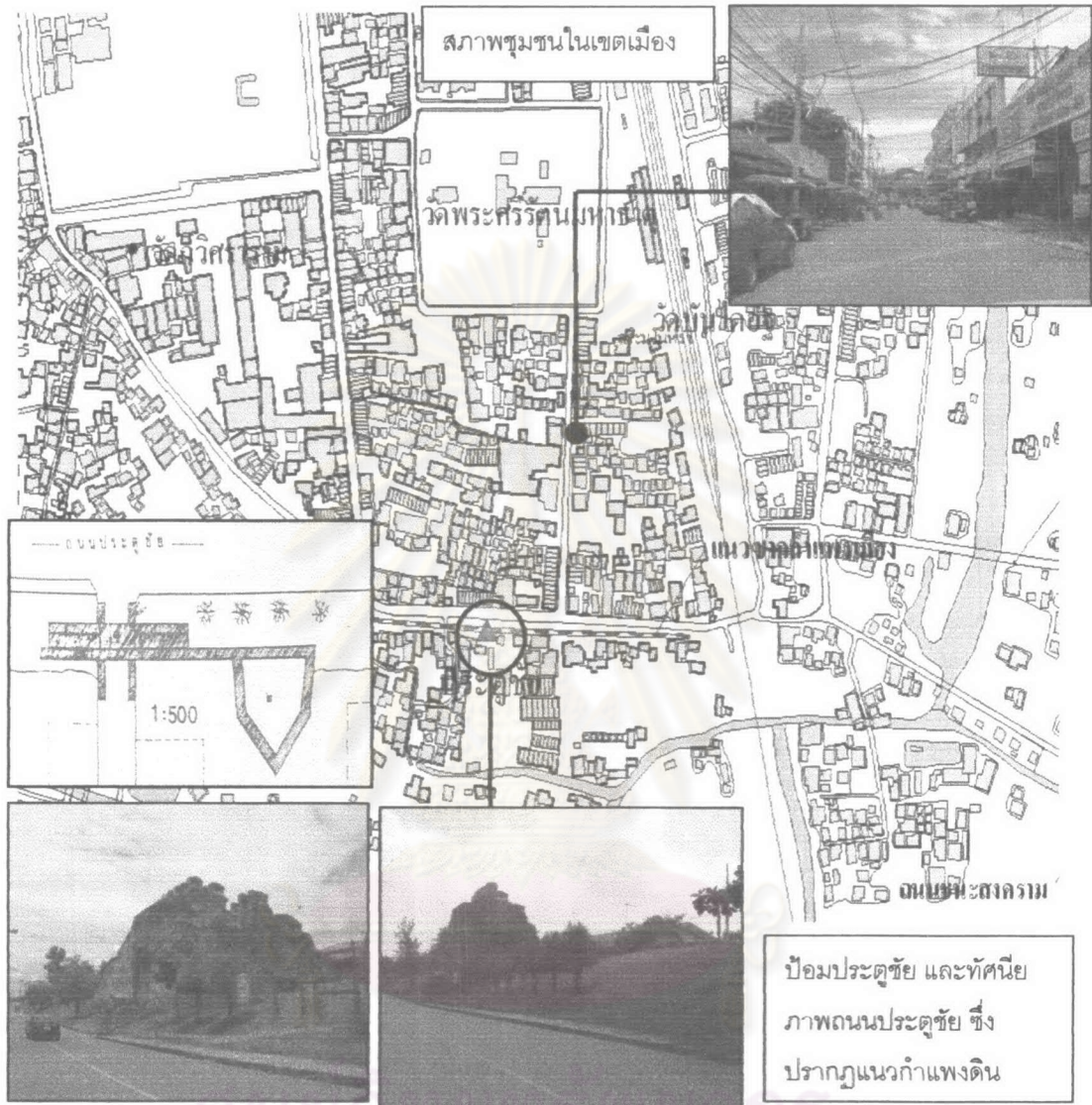
1. มีการก่อสร้างอาคารชิดด้านหลังแนวกำแพง
2. ถนนประจักษ์ยังไม่มีพื้นที่ทางเท้าที่ต่อเนื่องกัน อีกทั้งยังขาดแคลนร่วมเงา

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

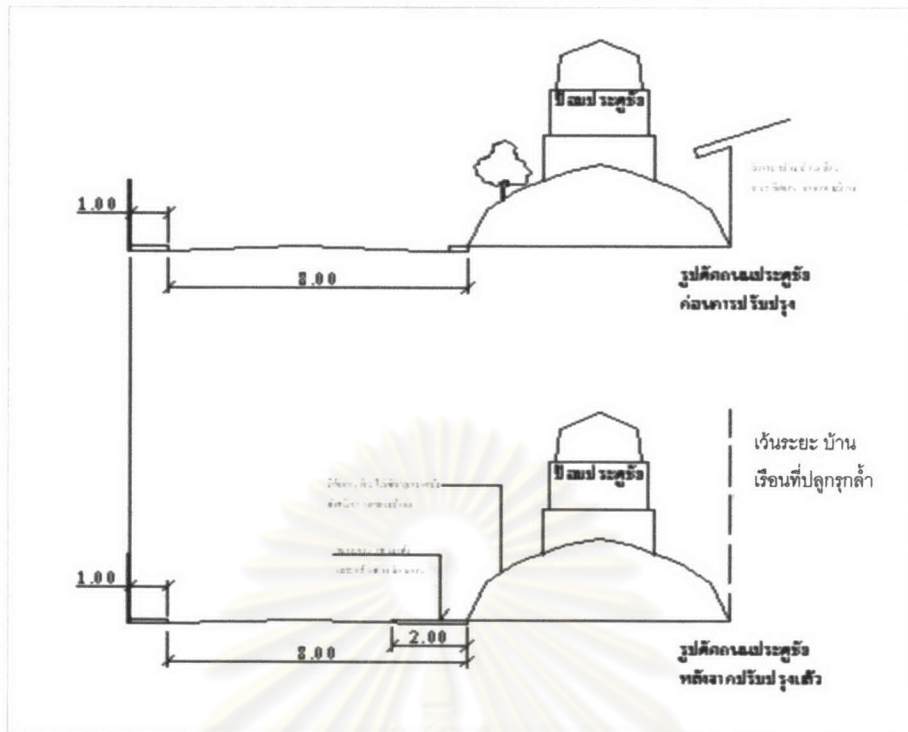
ปรับปรุงภูมิทัศน์แนวถนนประจักษ์ให้เป็นสวนสาธารณะแบบเส้น (Linear Park) เชื่อมต่อกับระบบพื้นที่เปิดโล่งของเมืองในรูปแบบ Green Belt โดยทำการปรับปรุงและพัฒนาดังมีรายละเอียดดังนี้

1. จัดทำทางเดินเท้า ผสานไปกับเส้นทางรถจักรยาน ทั้งด้านในและด้านนอกของกำแพง เชื่อมต่อกันตลอดแนวกำแพงเมืองเก่า โดยในส่วนที่ไม่ปรากฏซากแนวกำแพงเมืองให้ใช้วิธีการออกแบบลดรายพื้นผิวทางเท้าเชื่อมต่อกัน เพื่อสื่อให้เห็นแนวกำแพงเมืองที่มีอยู่แต่โบราณ
2. กำหนดระยะถอยร่นไม่น้อยกว่า 10 เมตรจากเส้นกึ่งกลางแนวกำแพงดิน โดยทำการรื้อถอนอาคารที่ปลูกสร้างอยู่ในระยะถอยร่น โดยอนุโลมให้อาคารพักอาศัยที่ผู้พักอาศัยอาศัยอยู่มานานกว่า 10 ปี ให้อาศัยอยู่ต่อได้ตตยจำกัดความสูงของอาคารไม่เกิน 6 เมตรและให้ปลูกต้นไม้เพื่อปกปิดทัศนียภาพของอาคารบ้านพักเหล่านั้น
3. ทำการปลูกต้นไม้พุ่มเตี้ยเป็นแนว(Hedge)เพื่อกำหนดแนวระยะถอยร่น และเพื่อตกแต่งลักษณะภูมิทัศน์

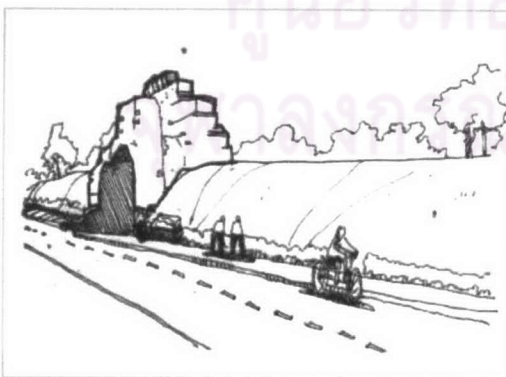
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผังที่ 5.31 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนประตูชัยและแนวกำแพงเมืองที่ศได้

รูปที่ 5.81 รูปตัดแสดงแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนประตูชัย

รูปที่ 5.93-5.94 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ประตูชัย

ลักษณะภูมิทัศน์ป้อมประตูชัยและแนวกำแพงดินทางด้านทิศใต้ ที่มีสภาพปัญหาการก่อสร้างอาคารประชิดแนวกำแพงเมือง โดยให้ปรับปรุงแนวกำแพงเมืองให้เป็น Linear Park ด้วยการจัดสร้างทางเดินเท้าและทางรถจักรยาน เพื่อเชื่อมต่อกับระบบพื้นที่เปิดโล่งของเมือง และทำการกำหนดระยะถอยร่นไม่น้อยกว่า 10 เมตรจากแนวกำแพงเมือง โดยกำหนดความสูงของอาคารไม่เกิน 6 เมตร และทำการปลูกต้นไม้ปิดบังอาคาร

9. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนท่าขยาย คลองคูเมืองเดิมฝั่งทิศเหนือ คลองคูเมืองชั้นที่ 3 และปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานวัดตองปุ

ความสำคัญของโครงการ

วัดตองปุเป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อยู่ถัดจากวัดป่าธรรมโศภณ ปัจจุบันยังเป็นวัดที่มีพระจำพรรษาอยู่ภายในวัดยังปรากฏอาคารโบราณสถานเป็นพระอุโบสถ พระวิหาร และหมู่พระเจดีย์ ศิลปสมัยอยุธยาอันทรงคุณค่ายิ่ง บริเวณโดยรอบวัดตองปุเป็นชุมชนเก่าแก่ที่อยู่อาศัยกันตามด้านนอกแนวเขตกำแพงเมืองทางด้านทิศเหนือทิศเหนือ

ถนนท่าขยายเป็นถนนที่ตัดเลียบบคลองคูเมืองเดิมชั้นที่ 2 ทางด้านทิศเหนือเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี ซึ่งใช้เป็นแนวเขตค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยมีจุดเริ่มที่วัดตองปุและไปสิ้นสุดที่ถนนเลียบบคลองชลประทานซึ่งเป็นถนนตัดใหม่ ปัจจุบันถนนท่าขยายเป็นที่ตั้งของชุมชนหลายชุมชน เช่น บ้านท่ากระยางซึ่งเป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพหล่อเครื่องทองเหลือง

สภาพปัญหาของพื้นที่

1. สภาพภูมิทัศน์คลองคูเมืองมีความเสื่อมโทรม สภาพตลิ่งสูงชันมีต้นไม้ขึ้นรกครึ้ม สภาพคลองตื้นเขิน เนื่องจากระบบการไหลเวียนของน้ำไม่สะดวกอันเนื่องมาจากการตัดถนนเลียบบคลองชลประทานและต่อท่อให้น้ำจากคลองคูเมืองไหลลงสู่คลองชลประทานแทน
2. ปัจจุบันสภาพถนนท่าขยายแคบ(กว้าง 6 เมตรและมีการสัญจรแบบไป-กลับ)และคดเคี้ยวไปตามแนวคลองคูเมืองประชิดแนวตลิ่งคลองคูเมืองซึ่งสูงชัน เป็นถนนที่ไม่มีพื้นที่ทางเท้า มีบ้านเรือนปลูกเต็มข้างทาง ซึ่งอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากการสัญจรได้
3. แนวถนนท่าขยายบางส่วนสร้างทับแนวกำแพงเมืองเก่า

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

คลองคูเมืองถือได้ว่าเป็นโบราณสถานสำคัญ ถือเป็นส่วนหนึ่งของเมืองอันเป็นเส้นแบ่งบอกรอบเขตของเมืองประวัติศาสตร์แต่ในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปทำการอนุรักษ์และรักษาสภาพคลองคูเมือง ดังนั้นจึงควรให้ทำการขึ้นทะเบียนคลองคูเมืองชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 3 ให้เป็นโบราณสถานรวมไปกับการขึ้นทะเบียนเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรี ทั้งนี้แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานวัดตองปุ ให้เป็นโบราณสถานสำหรับชุมชนโดยรอบ

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองคูเมืองคือการฟื้นฟูสภาพคลองคูเมืองให้กลับมาเป็นพื้นที่รับน้ำที่สำคัญของเมือง การพัฒนาพื้นที่สองฝั่งคลองเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อน ผสานเข้ากับระบบพื้นที่เปิดโล่งของเมือง(Greenbelt)เชื่อมต่อกับแนวกำแพงเมืองที่เหลือ

แนวทางการปรับปรุงที่ 1

1. ปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนท่าขยายโดยมีรายละเอียดคือ

1.1 จัดสร้างแนวทางเดินเลียบลคลองคูเมืองตลอดแนวถนนท่าขยายโดยให้เป็นแนวทางเดินที่ลดระดับลงจากระดับถนนแต่สูงกว่าระดับน้ำในคลองชั้นสูงสุด โดยในบางสวนให้ออกแบบให้เป็นบันไดยื่นลงไปสัมผัสน้ำได้

1.2 ขยายพื้นที่ไหล่ถนน และสร้างเครื่องกั้นตกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

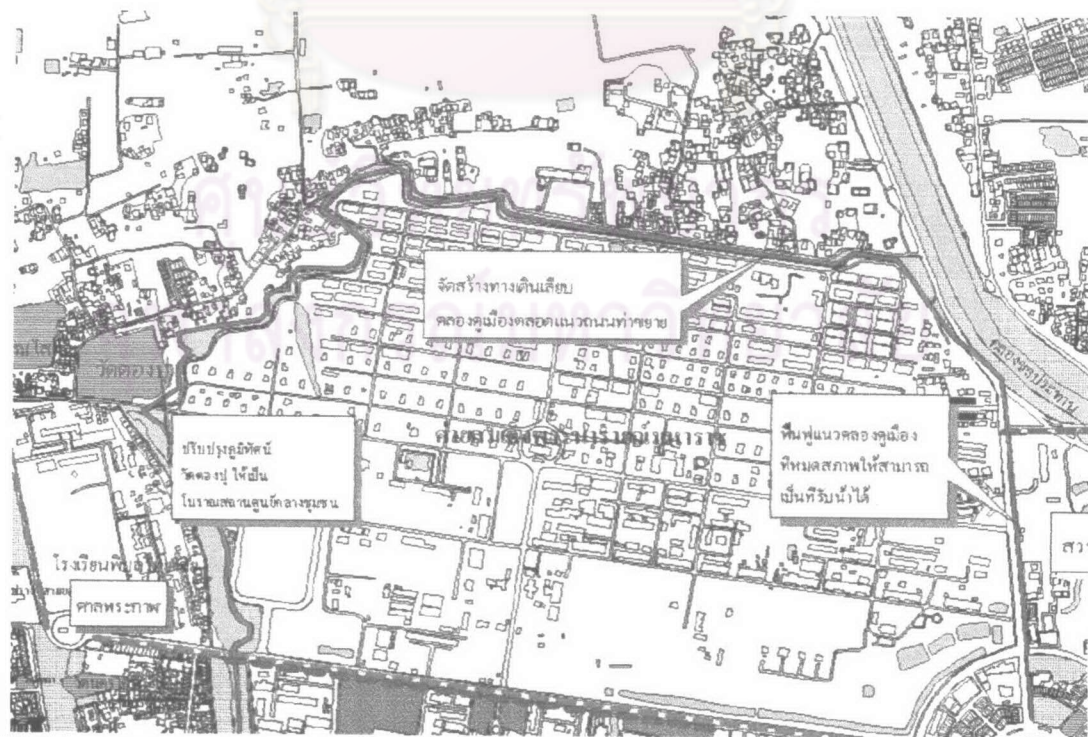
1.3 ติดตั้งอุปกรณ์ประกอบถนนได้แก่ ระบบไฟส่องสว่าง

2. พื้นที่คลองคูเมืองในส่วนที่เสื่อมโทรมให้กลับมามีสภาพเช่นเดิมมีรายละเอียดคือ

2.1 ทำการปรับปรุงสภาพตลิ่งด้วยการรื้อต้นไม้ที่ขึ้นรกครึ้มและทำการปลูกต้นไม้ใหม่โดยเน้นต้นไม้ที่มีระบบรากยึดตลิ่งทั้งไม้ยืนต้น ซึ่งช่วยในการให้ร่มเงาด้วย ไม้พุ่ม โดยเฉพาะการออกแบบให้เป็นแนวรั้ว(Hedge), ไม้พุ่มชายน้ำ และไม้คลุมดินทั้งสองฝั่งคลอง

2.2 ทำการขุดลอกคลองคูเมืองที่ตื้นเขินและทำการขุดคูน้ำขึ้นเพิ่มเติมให้เชื่อมต่อแนวคลองคูเมืองที่ขาดระยะไป เพื่อให้เกิดระบบไหลเวียนของน้ำในคลอง

3. การปรับปรุงภูมิทัศน์วัดตองปุ เพื่อปรับปรุงให้เป็นโบราณสถานสำหรับชุมชน โดยประสานงานกับทางวัดในการปรับปรุงพื้นที่อาคารโบราณสถานและลานภายในวัดตองปุในรูปแบบ สวนประวัติศาสตร์(Historic garden) เพื่อให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนและกิจกรรมทางศาสนา

ผังที่ 5.32 กรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ ตามแนวความคิดที่ 1

แนวทางการปรับปรุงใน Phase ที่ 2

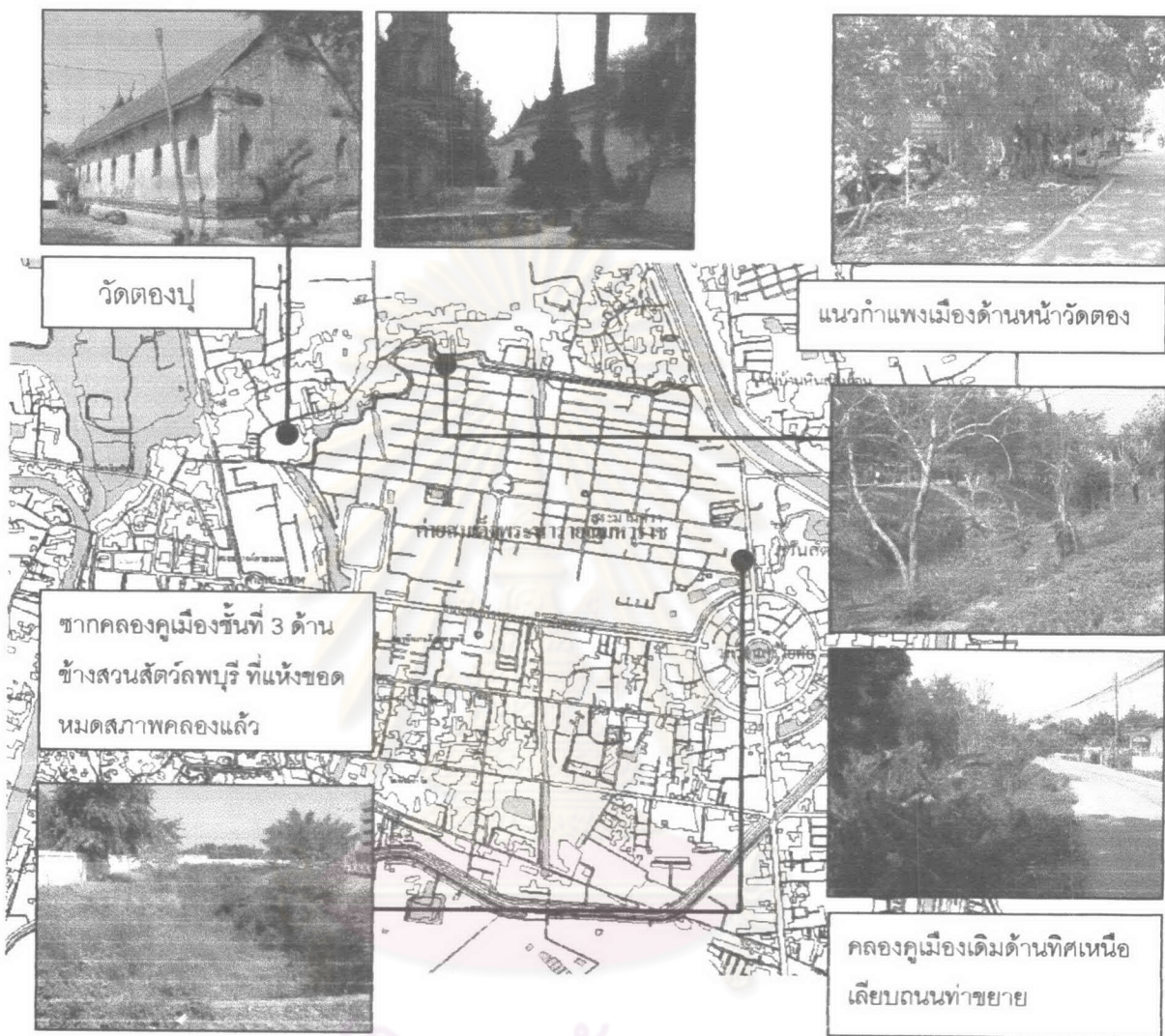
ให้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามแนวทางการปรับปรุงที่ 1 โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติม

1. ทำการเวนคืนพื้นที่ชุมชนริมคลองคูเมืองด้านข้างวัดตองปุให้เป็นสวนสาธารณะใหม่ เพื่อกิจกรรมนันทนาการของชุมชน และฟื้นฟูสภาพแนวคลองคูเมืองเดิมให้มีสภาพสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย

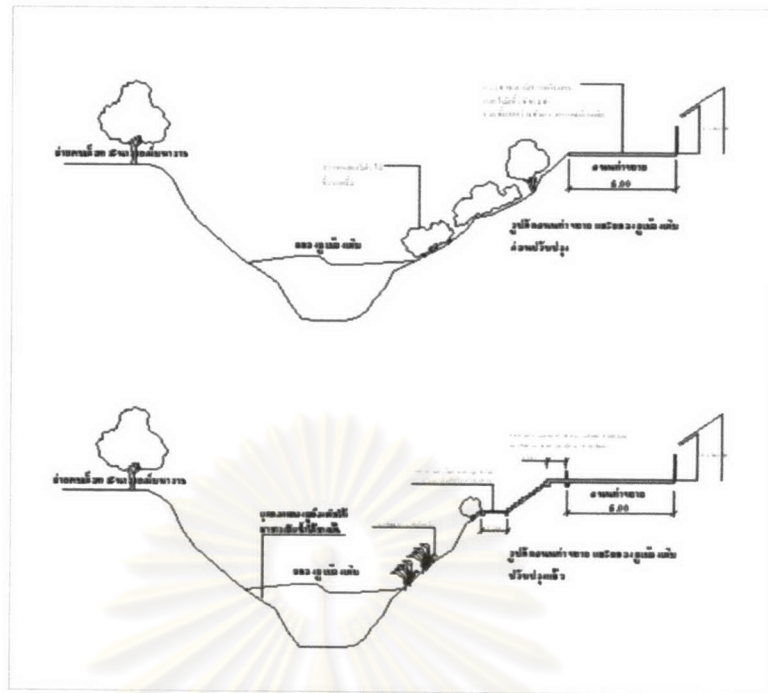
2. ทำการรื้อถอนอาคารบ้านเรือนที่ตั้งรูกล้ำ/ประชิด แนวกำแพงเมืองซึ่งบางส่วนเป็นที่ตั้งของชุมชนบ้านท่ากระยาง และจัดสร้างทางเดินเลียบแนวกำแพงเมือง

ผังที่ 5.33 กรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่โครงการตามแนวความคิดที่ 2

ผังที่ 5.34 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนท่าขยาย คลองคูเมืองเดิมฝั่งทิศเหนือ และปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานวัดตองปุ

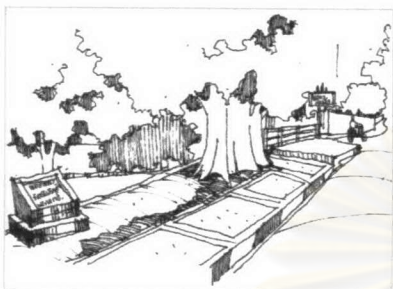
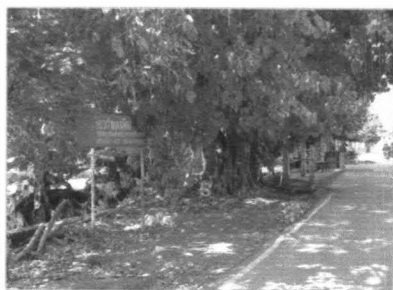
รูปที่ 5.84 แสดงรูปตัดโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองคูเมืองเดิม

รูปที่ 5.95-5.96 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนท่าขยาย

สภาพภูมิทัศน์คลองคูเมือง ที่มีต้นไม้ รกครึ้ม และสภาพภูมิทัศน์ถนนท่าขยาย ซึ่งแคบ และคดเคี้ยวโดยทำการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ ได้แก่

1. จัดสร้างทางเดินริมคลองที่ลดระดับลง จากไหล่ถนน และปลูกพืชพรรณที่มีระบบราก ยึดตลิ่งทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้พุ่มชายน้ำและไม้คลุมดิน
2. จัดสร้างไหล่ถนนเพิ่มพร้อมทั้งจัดสร้างที่กั้นเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

รูปที่ 5.97 -5.98 แนวทางการปรับปรุง
ภูมิทัศน์แนวกำแพงเมือง

รูปที่ 5.101 สภาพภูมิทัศน์คลองคูเมืองชั้นที่ 3

แนวกำแพงเมืองริมคลองคูเมืองด้านหน้า
วัดตองปุ ที่ไม่หลงเหลือซากกำแพงเมืองแล้ว
โดยมีแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

1. จัดสร้างทางเท้าโดยทำการออกแบบ
พื้นผิวทางเท้าให้เป็นแนวตามแนวกำแพงเมือง
เพื่อสื่อให้เห็นแนวกำแพงเมืองเก่า
2. จัดสร้างป้ายแสดงข้อมูลโบราณสถาน
เพื่อสื่อให้ผู้สนใจได้รับทราบข้อมูล

ภายในวัดตองปุเป็นที่ตั้งของอาคาร
โบราณสถานศิลปะอยุธยาสมัยสมเด็จพระ
นารายณ์ฯ โดยทำการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้
เป็น สวนประวัติศาสตร์ (Historic park) ที่ใช้
เพื่อการพักผ่อนของคนในชุมชนและกิจกรรม
ทางศาสนา

คลองคูเมืองชั้นที่ 3 ที่มีสภาพแห้งขอด
เนื่องจากการผันน้ำไปยังคลองชลประทาน โดย
การฟื้นฟูคลองจะต้องมีการผันน้ำกลับมา
ยังแนวคลองเดิม และให้มีการขุดคูน้ำตลอดแนว
คลองคูเมืองชั้นที่ 3 เพิ่มเพื่อช่วยเพิ่มระบบไหล
เวียนของน้ำ

5.3.3 โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์นอกเขตเมืองเก่าชั้นที่ 1

1. โครงการฟื้นฟูและปรับปรุงภูมิทัศน์คลองคูเมืองเดิมชั้นที่ 1 และคลองคูเมืองชั้นที่ 2

ความสำคัญของโครงการ

คลองคูเมืองเป็นส่วนประกอบสำคัญที่แสดงขอบเขตเมืองประวัติศาสตร์ คลองคูเมืองในเขตเมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 3 ชั้น ปัจจุบันคลองคูเมืองชั้นที่ 3 ได้มีการสร้างถนนทับจนมองไม่เห็นสภาพแนวคลองอีกแล้ว ปัจจุบันจึงเหลือเพียงคลองคูเมืองชั้นที่ 1 และ 2 ที่ยังมีสภาพเป็นคลองรับน้ำได้

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

คลองคูเมืองชั้นที่ 1

- มีการปลูกสร้างอาคารรुकล้าคลองคูเมือง และสองฝั่งคลองมีสภาพเป็นชุมชนแออัด สภาพริมตลิ่ง 2 ฝั่งคลองคูเมืองเดิมรุกริมไปด้วยต้นไม้ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

คลองคูเมืองชั้นที่ 2

- สภาพคลองคูเมืองถูกตัดขาด โดยเฉพาะช่วงที่ไหลผ่านเข้าไปในค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทำให้น้ำในคลองไม่มีการไหลเวียนและเกิดการเน่าเสียของน้ำ

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

แนวทางการปรับปรุงที่ 1

โดยเสนอให้มีการขึ้นทะเบียนคลองคูเมืองทั้งชั้นที่ 1, 2 และ 3 เป็นโบราณสถานควบคุมไปกับการประกาศให้เมืองประวัติศาสตร์ลพบุรีเป็นโบราณสถาน

1. กำหนดระยะถอยร่นจากแนวคลองคูเมืองเป็นระยะ 20 เมตรจากแนวกึ่งกลางคลอง และทำการรื้อถอนอาคารที่ตั้งอยู่ในระยะถอยร่น ยกเว้นอาคารที่ผู้อาศัย อาศัยอยู่มานานกว่า 10 ปีโดยให้รื้อถอนเฉพาะส่วนของอาคารที่สร้างรुकล้าลงไปคลอง

2. จัดทำทางเดินริมน้ำโดยการสร้างโครงสร้างยื่นลงไปคลองคูเมือง

2.1 คลองคูเมืองชั้นที่ 1 โดยไม่เวนคืนพื้นที่ ตั้งแต่บริเวณถนนชนะสงครามถึงถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

2.2 คลองคูเมืองชั้นที่ 2 ช่วงฝั่งวัดคลองสายบัว ผ่านสำนักงานเทศบาลเมืองลพบุรี บริเวณถนนชนะสงครามถึงถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเลียบแนวกำแพงดิน และแนวทางเดินฝั่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน จ.ลพบุรี ตั้งแต่ถนนสีหราชเดโชถึงถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

3. ทำการขุดลอกคลองคูเมืองทั้ง 3 ชั้นและขุดคูน้ำตามแนวริมถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เชื่อมต่อคลองคูเมืองชั้นที่ 1,2 และ3 เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการไหลเวียน

4. ขุดลอกคลองคูเมืองชั้นที่ 2 โดยเฉพาะในส่วนของที่ไหลผ่านเข้าไปในพื้นที่ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ให้นำน้ำในคลองสามารถไหลเวียนได้สะดวก โดยทำการขยายขนาดท่อลอดใต้ถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช หรือให้จัดสร้างเป็นสะพานข้ามคลอง

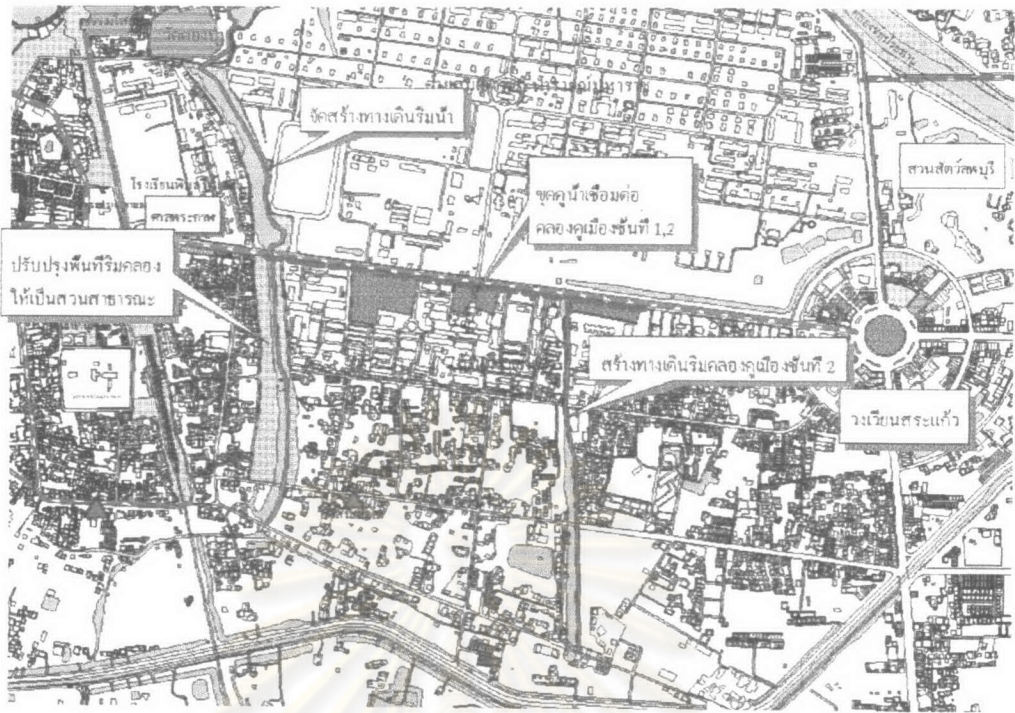

ผังที่ 5.35 โครงการฟื้นฟูและปรับปรุงภูมิทัศน์คลองคูเมืองเดิมชั้นที่ 1 และคลองคูเมืองชั้นที่ 2

แนวการปรับปรุงที่ 2/ Phase ที่ 2

ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ 1 โดยเสนอให้มีการเวนคืนพื้นที่ริมคลองคูเมืองชั้นที่ 1 ตั้งแต่แนวระดับน้ำสูงสุดของคลองไปจนถึงแนวถนน ช่วงระหว่างถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถึงถนนประตูลี้ช้อย โดยปรับปรุงพื้นที่ริมคลองคูเมืองเดิมชั้นที่ 1 ให้เป็นให้เป็นสวนสาธารณะริมคลองโดยประสานไปกับระบบพื้นที่เปิดโล่งของเมือง (Greenbelt) และจัดสร้างทางเดินริมน้ำ ตลอดแนวคลองคูเมืองเดิม และเส้นทางรถจักรยานโดยประสานไปกับแนวทางเดินริมคลอง

ผังที่ 5.36 กรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองคูเมืองชั้นที่ 1 และ 2 ตามแนวความคิดที่ 2

รูปที่ 5.102-5.103 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองคูเมืองชั้นที่ 1

สภาพภูมิทัศน์คลองคูเมืองชั้นที่ 1 และ 2 ที่มีสภาพคร่ำครึ และมีการปลูกบ้านเรือนรูกล้า และประชิดริมคลอง โดยเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ด้วยการประกาศให้คลองคูเมืองเป็นเขตโบราณสถาน ในระยะแรกให้ทำการจัดสร้างทางเดินริมคลองโดยทำการก่อสร้างให้เป็นโครงสร้างยื่นลงไปในคลอง และในระยะที่สองจึงทำการเวนคืนพื้นที่ริมคลองและปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะ

รูปที่ 5.104-5.105 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองคูเมืองชั้นที่ 2

ในส่วนของคลองคูเมืองชั้นที่ 2 ซึ่งสองฝั่งคลองเป็นสถานที่ราชการให้ประสานงานกับหน่วยราชการนั้น ในการพัฒนาพื้นที่ริมคลอง โดยทำการจัดสร้างทางเดินริมคลองผ่านเข้าไปในที่ดินของหน่วยราชการนั้นได้แก่ สำนักงานเทศบาลเมืองลพบุรี / และกศน. จ.ลพบุรี

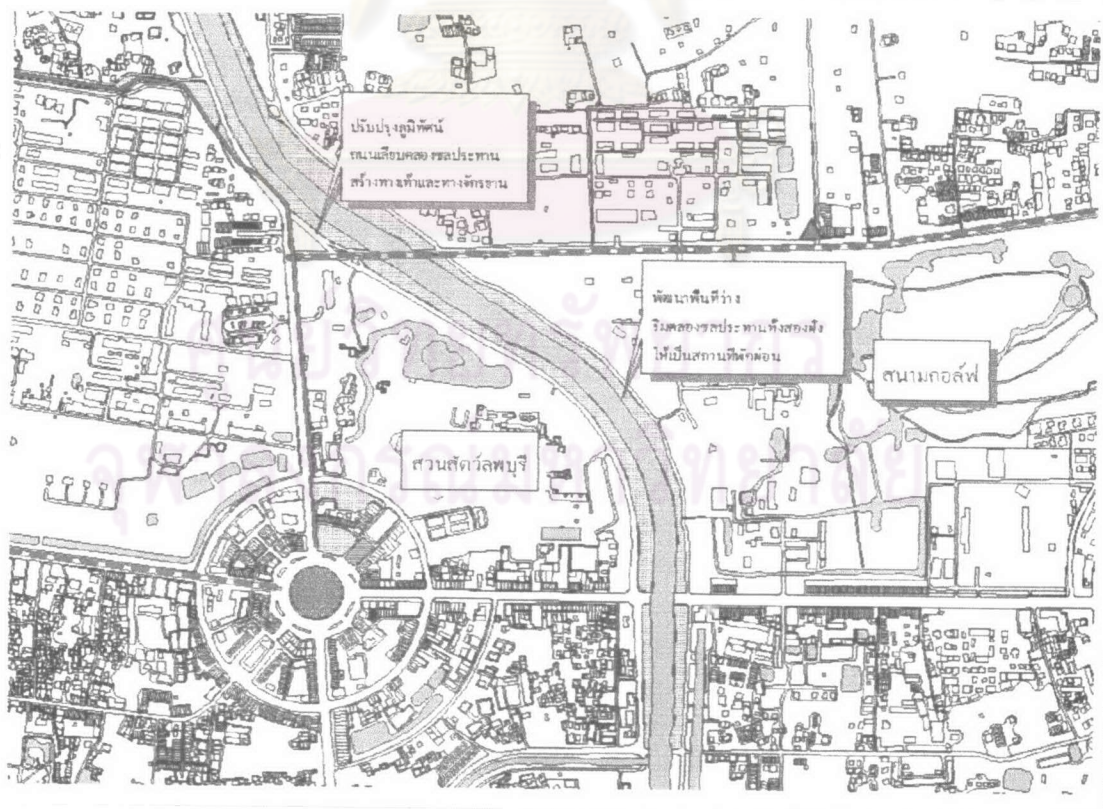
2.โครงการพัฒนาภูมิทัศน์พื้นที่ริมคลองชลประทานคลองชลประทาน

ความสำคัญของโครงการ

คลองชลประทานเป็นคลองที่ขุดขึ้นอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก ตามพระราชดำริ โดยคลองชลประทานไหลผ่านเขตเทศบาลเมืองลพบุรีเป็นระยะทางมากกว่า 2 กิโลเมตร พื้นที่ริมคลองชลประทานทั้งสองฝั่งเป็นพื้นที่โล่งของเมืองที่สำคัญ เป็นพื้นที่โล่งขนาดใหญ่กว้างมากกว่า 40 เมตร โดยในปัจจุบันยังไม่มีการพัฒนาพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ใดๆ โดยคลองชลประทานถูกใช้ในงานประเพณีลอยกระทงย้อนยุคจอมพล ป. เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้โรงพยาบาลนตรีทหารบก และสวนสัตว์สระแก้ว

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

1. พัฒนาภูมิทัศน์พื้นที่ริมคลองชลประทาน ให้เป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อน โดยทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสามารถในการระบายน้ำลงสู่คลอง และกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นโดยให้เป็นกิจกรรมที่ใช้เพื่อการพักผ่อนแบบ Passive เท่านั้น
2. ปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนเลียบบคลองชลประทาน ด้วยการจัดทำแนวทางเท้าและปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา

ผังที่ 5.37 กรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองชลประทาน

ผังที่ 5.38 โครงการพัฒนาภูมิทัศน์พื้นที่ริมคลองชลประทานคลองชลประทาน

รูปที่ 5.106 ภูมิทัศน์คลองชลประทาน

พื้นที่ริมคลองชลประทานเป็นพื้นที่เปิด
โล่งที่สำคัญของเมือง โดยพัฒนาภูมิทัศน์ให้เป็น
สวนสาธารณะริมคลองชลประทาน เพื่อให้
ประชาชนเข้ามาพักผ่อน รวมทั้งจัดสร้างทางเท้า
และปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาแก่ถนนเลียบคลอง

3. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนพระนารายณ์มหาราช ช่วงระหว่างวงเวียนสุริยทัยไปจนถึงศาลพระกาฬ

ความสำคัญของโครงการ

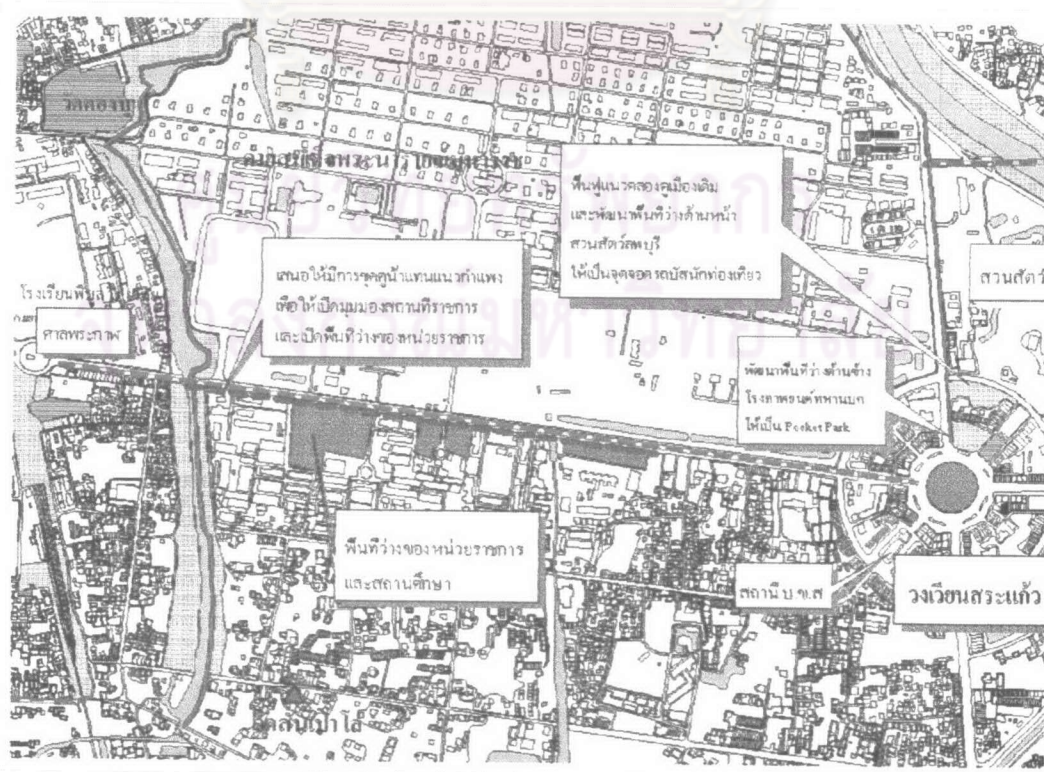
ถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถือได้ว่าเป็นถนนเส้นหลักที่สำคัญที่สุดของเมืองลพบุรี ถือเป็นแนวแกนเมืองที่สำคัญที่เชื่อมต่อพื้นที่สำคัญของเมืองส่วนต่างๆเอาไว้ด้วยกัน ถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นถนนที่ถูกสร้างขึ้นตามแนวคิด City Beatification มีลักษณะเป็นถนนกว้าง 6 ช่องทางจราจรไม่มีเกาะกลางถนนตามแบบถนน Boulevard ในประเทศฝรั่งเศส

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

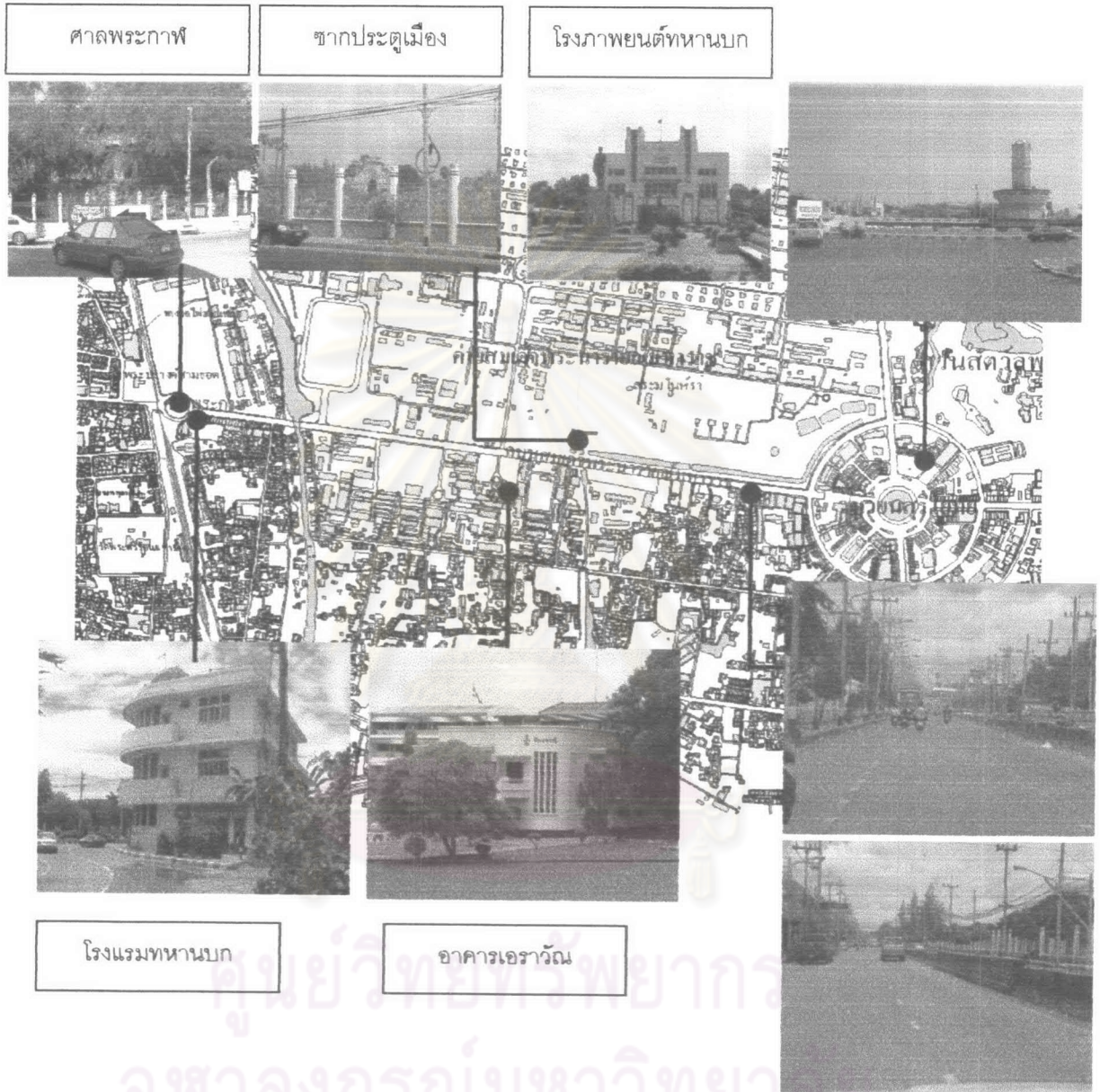
1. สภาพภูมิทัศน์ร้อนและแห้งแล้ง
2. สภาพภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นจุดหมายตา มีทัศนียภาพไม่เหมาะสม

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

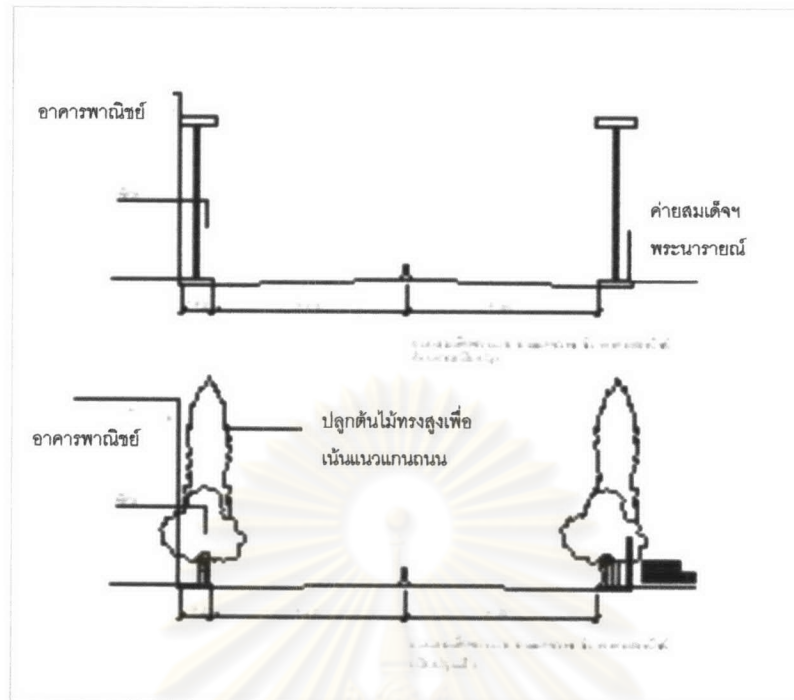
1. พัฒนาภูมิทัศน์ถนนเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการท่องเที่ยว
2. ทำการขุดคูน้ำเพื่อกำหนดแนวเขตสถานที่ราชการแทนแนวกำแพง เพื่อเปิดมุมมองของอาคาร และเปิดพื้นที่ว่างของสถานที่ราชการและสถานศึกษาเพื่อใช้ในกิจกรรมนันทนาการ
3. ปรับปรุงพื้นที่ว่างโดยรอบวงเวียนสระแก้วและพัฒนาพื้นที่ว่างบริเวณด้านสวนสัตว์ลพบุรีให้เป็นสถานที่จอดรถจักรยานท่องเที่ยว และเป็นสถานีเปลี่ยนถ่ายรถรางเพื่อการท่องเที่ยว

ผังที่ 5.39 กรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนสมเด็จพระนารายณ์ฯ

ผังที่ 5.40 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนพระนารายณ์มหาราช ช่วงระหว่างวงเวียน
สุริโยทัยไปจนถึงศาลพระกาฬ

รูปที่ 5.95 รูปตัดแสดงแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
ช่วงบริเวณวงเวียนสระแก้ว

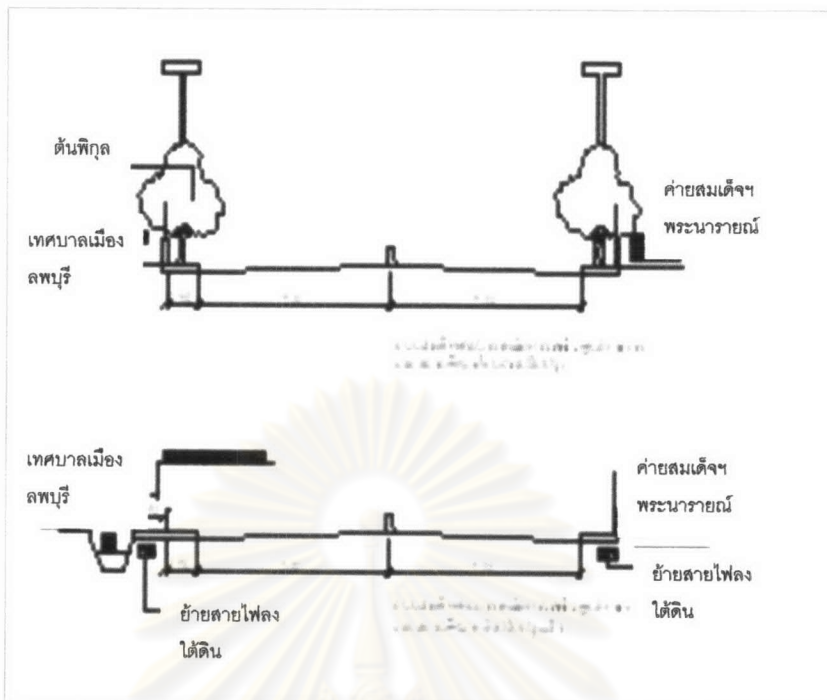

รูปที่ 5.108-5.109 ภูมิทัศน์ถนน
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนน
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ช่วงบริเวณวง
เวียนสระแก้ว ซึ่งเป็นบริเวณย่านการค้าและ
อาคารพาณิชย์กรรม โดยมีแนวทางการปรับปรุง
ได้แก่

1. ให้ทำการปลุกต้นไม้ทรงสูงสลัดต้น
พิกุล เพื่อช่วงพรางเสาไฟ และช่วยปกปิดทัศนีย
ภาพอาคารพาณิชย์กรรม และยังช่วยเน้นแนว
ถนน

2. ปรับปรุงพื้นที่ทางเท้าด้วยการ รื้อ
ถอนโครงสร้างที่สร้างรุกล้ำพื้นที่สาธารณะ ปรับ
ปรุงทางเท้าสร้างทางลาดเพื่อคนพิการ และใช้
เป็นทางจักรยาน

รูปที่ 5.110 รูปตัดแสดงแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

รูปที่ 5.111-5.112 สภาพภูมิทัศน์ถนนสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ลักษณะภูมิทัศน์ถนนสมเด็จพระนารายณ์ช่วงที่สองพื้นที่สองฝั่งถนนเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการ โดยทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่

1. ให้ทำการขยายพื้นที่ทางเท้าออกและรื้อแนวกำแพงแบบทึบของ โดยเสนอให้มีการขุดคูน้ำเชื่อมขึ้นต่อคลองคูเมือง และใช้เป็นทึบแนวเขตสถานที่ราชการ เพื่อเปิดมุมมองสถานที่ราชการนั้น
2. ปลูกต้นไม้ขนาดใหญ่ให้ร่มเงาแก่พื้นที่ทางเดินเท้าและเพื่อช่วยเน้นแนวแกน
3. ประสานงานหน่วยราชการที่ตั้งอยู่สองฝั่งถนนในการขอเข้าไปใช้พื้นที่ว่างของหน่วยราชการนั้นเพื่อกิจกรรมนันทนาการของชุมชนเมือง

ผังที่ 5.42โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนนเรศวร,ปากจั่น ปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนหมู่บ้าน หินสองก้อน(หมู่บ้านดินสอพอง)

ความสำคัญของโครงการ

พื้นที่บริเวณย่านพระที่นั่งเย็น หรือพระที่นั่งไกรศรีหาราช เป็นพระตำหนักฤดูร้อนที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงประทับพระสำราญ ตั้งอยู่บริเวณทะเลสาบชুবศร ต.ทะเลชุบศร อันเป็นอ่างเก็บน้ำเก่าแก่ที่ถูกขุดขึ้นตั้งแต่สมัยขอมเรื่องอำนาจเป็นแหล่งกักเก็บน้ำที่จะไหลบ่ามาท่วมเมืองจากท่าเหนือ ซึ่งปัจจุบันเป็นพื้นที่รับน้ำที่หมดสภาพและไม่สามารถใช้เป็นพื้นที่รับน้ำได้แล้ว

พระตำหนักไกรศรีหาราชเป็นสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาที่ได้รับอิทธิพลแบบฝรั่งเศส เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนที่ยังคงสภาพได้อย่างสมบูรณ์ ปัจจุบันบริเวณโดยรอบยังปรากฏโบราณสถาน ได้แก่ ปากจั่นซึ่งเป็นท่อส่งน้ำเข้าระบบประปาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนนเรศวร และยังมีชุมชนสำคัญได้แก่ ชุมชนบ้านหินสองก้อนหรือหมู่บ้านดินสอพอง

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

1. ปัจจุบันทะเลสาบชুবศรซึ่งเป็นแหล่งเก็บน้ำเก่าแก่ หมดสภาพและยังไม่มีมีการตรวจสอบทางโบราณคดีในการฟื้นฟู หรือปรับปรุงสภาพสระแต่อย่างใด
2. ปัจจุบันมีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์พระที่นั่งเย็นเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่สภาพภูมิทัศน์โดยรวมยังมีสภาพเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ และการขาดการดูแลรักษา อีกทั้งยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อจะรองรับนักท่องเที่ยวเช่น ระบบป้ายบอกข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว
3. สภาพภูมิทัศน์ถนนนเรศวรยังไม่มีมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ใดๆ พื้นที่สองฝั่งถนนเป็นพื้นที่ทหารสลับกับบ้านพักอาศัย ทางด้านทิศใต้ของถนนเป็นสนามกอล์ฟของกองทัพบก พื้นที่ถนนยังไม่มีการจัดสร้างทางเท้า และต้นไม้ให้ร่มเงา
4. สภาพภูมิทัศน์ชุมชนบ้านหินสอง(หมู่บ้านดินสอพอง)ยังไม่มีการพัฒนาพื้นที่ใดๆ ชุมชนขาดแคลนพื้นที่ว่างเพื่อการพักผ่อน

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์

เสนอให้มีการขึ้นทะเบียนทะเลสาบชুবศรให้เป็นพื้นที่โบราณสถานประเภทแหล่งประวัติศาสตร์ แต่อนุโลมให้ชุมชนยังพักอาศัยอยู่ได้ แต่ต้องไม่ประกอบกิจการใดๆที่จะรบกวน ทำลายคุณค่าของพื้นที่โบราณสถานภายในระยะถอยร่นที่กำหนด โดยให้ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษาพื้นที่โบราณสถาน และในการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้ปรับเปลี่ยนแนวทางในการที่จะส่งเสริมให้เป็นโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวให้ปรับเปลี่ยนเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานเพื่อรองรับกิจกรรมการพักผ่อนของชุมชน โดยมีรายละเอียดได้แก่

1. ภายในเขตพื้นที่โบราณสถานให้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชน โดยทำการปลูกต้นไม้ Screen ให้ร่มเงา

2. จัดสร้างลานอเนกประสงค์ที่ใช้เพื่อกิจกรรมชุมชนในเขตพื้นที่โบราณสถาน ทั้งนี้เพื่อให้โบราณสถานเป็นเสมือนศูนย์กลางของชุมชน

3. ปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนพระที่นั่งเย็นโดยทำการเพิ่มขนาดไหล่ทางและติดตั้งป้ายสัญญาณจราจร

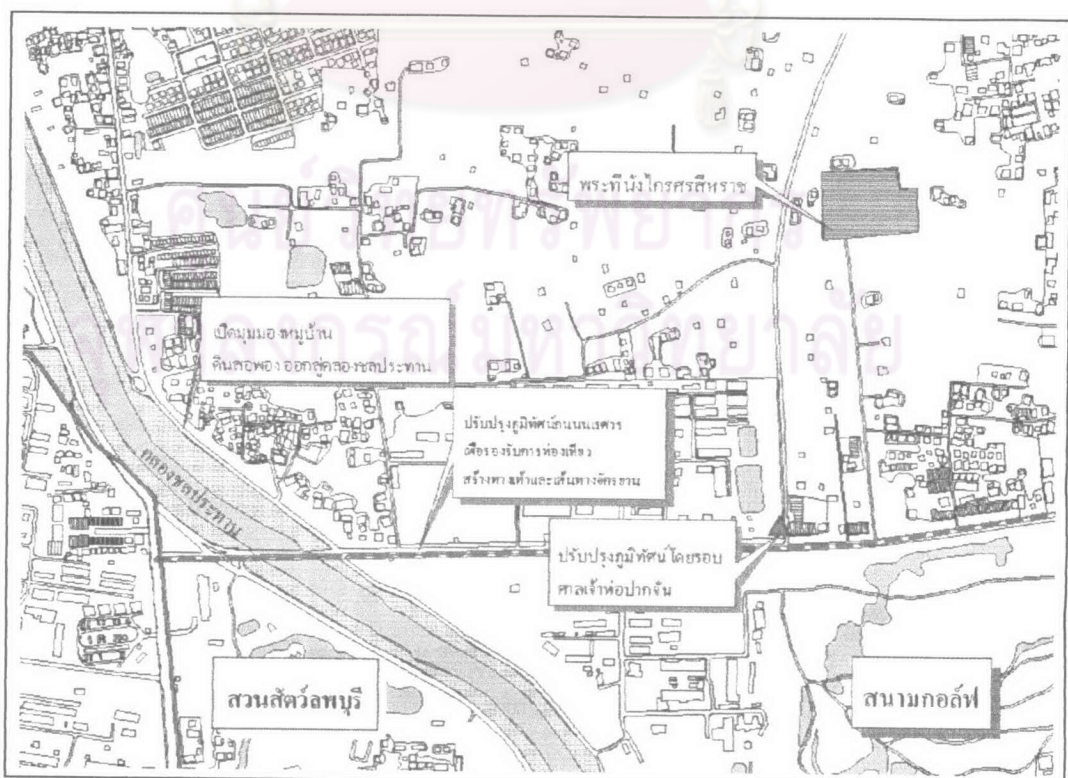
สำหรับชุมชนบ้านหินสองก้อน เสนอให้มีการขึ้นทะเบียนพื้นที่เป็นโบราณสถานประเภทย่านชุมชนและเมืองประวัติศาสตร์ โดยในการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ได้แก่

1. ปรับปรุงสภาพถนนสายหลักเข้าสู่หมู่บ้านด้วยวิธีการลาดแข็ง ให้อยู่ในสภาพดีขึ้น

2. ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ซากเจดีย์วัดไก่อ ซึ่งเป็นโบราณสถานสำหรับชุมชน ดดยปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็กสำหรับชุมชน

3. เปิดพื้นที่ว่างริมคลองชลประทานให้เป็นสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนของชุมชน ร่วมกับโครงการพัฒนาพื้นที่ริมคลองชลประทาน

4. จัดสร้างศูนย์กลางของชุมชนที่ใช้ในการแสดงผลภัณฑ์ชุมชน และขายของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวโดยเป็นสถานที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่นสถานที่จอดรถ ที่จอดรถจักรยาน เป็นต้น ทั้งนี้ให้กำหนด Zoning กำหนดเขตสำหรับนักท่องเที่ยวและเขตห้ามนักท่องเที่ยวเข้าชมเพื่อเป็นเขตสำหรับชุมชนได้พักอาศัย เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

ผังที่ 5.41 กรอบความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนนเรศวรฯ

ผังที่ 5.42 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนนเรศวร,ปากจั่น ปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนหมู่บ้านหินสองก้อน(หมู่บ้านดินสอพอง)